

[Lissa Mathiasen]

kommunale tilsyn ikke har fungeret godt nok, siden man mener, at ejendommene er solgt til en væsentlig lavere pris, end der egentlig kunne være opnået. Det synes jeg da er meget interessant, og det synes jeg der skal bores i.

Så vil jeg godt sige som det sidste, at jeg havde gerne set – jeg havde ikke mulighed for at have det med i mit første indlæg – at der ved denne revision havde været nogle bemærkninger om en yderligere udbygning af beboerindflydelsen. En af de erfaringer, som vi har gjort rundt omkring, er, at byfornylseskontorerne og byfornylsescentrene har haft meget stor effekt – afhængigt af, hvor store projekter man har været inde i. Jeg så gerne, at vi med nogle bemærkninger i forbindelse med denne revision kunne styrke beboernes mulighed for den daglige, den meget nære kontakt i deres område.

(Kort bemærkning).

Bollmann (CD):

Jeg vil gerne først sige til ministeren, at jeg er glad for den modtagelse, min idé fik, og det er så noget, vi kan diskutere videre.

Men der var en anden ting, som fik mig til at gå herop, og det var ministerens bemærkninger om, at det, man burde gøre, var at vedligeholde bygningerne noget bedre. Det er jeg meget, meget enig i, og netop derfor har CD fremsat et forslag om fradrag for vedligeholdelse både for ejere og for lejere. Det mener jeg kan være med til at fremme den vedligeholdelse, vi alle ved er nødvendig, men det er selvfølgelig et tema, vi kommer til at diskutere på et senere tidspunkt. Jeg går ud fra, at regeringen også vil være positiv over for dette forslag.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Inden vi nu trækker alle byfornyelsesmidlerne til København, vil jeg da godt lige komme med et bette pip. Jeg må selvfølgelig medgive, at byfornylsesproblemerne er store, og at de er størst i de store byer, specielt i hovedstaden. Men jeg har set eksempler rundt omkring i landet, hvor byfornyelsesmidlerne efter min opfattelse har været særdeles godt anvendt. Der er også bygninger, der er bevaringsværdige, og det giver beskæftigelse rundt omkring i landet. Så en vis afvejning vil jeg godt slå til lyd for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.46

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Forhandling om redegørelse nr. R 11:

Socialministerens redegørelse af 15. december 1988 om børn.

(Redegørelsen anmeldt 15/12 88. Redegørelsen givet 15/12 88. Beslutning om forhandling 15/12 88).

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Det er for sølle, fru socialminister! Det er for sølle, at regeringen vil være bekendt at fremlægge en så intetsigende redegørelse. Det er for sølle, at regeringen efter to års diverse udvalgsarbejder ikke formår at stille ét eneste konkret forslag, der kan bringe børnefamilierne ud af deres klemte situation.

Det er for sølle, ikke mindst fordi regeringen har brugt diverse udvalgsarbejder til at feje adskillige konkrete forslag fra Socialdemokratiet af bordet med henvisning til udvalgsarbejdet, som tydeligt nok alene har været beregnet til syltekrukke eller afledningsmanøvre.

Redegørelsen beskriver i florumvundne, velmente vendinger regeringens holdninger til børns liv. Beskrivelserne er desværre uforpligtende og mest velegnet til festtaler.

[Jytte Andersen]

Efter Socialdemokratiets opfattelse er tidspunktet for skåltalerne langt overskredet. Børns opvækstvilkår kan kun forbedres, hvis deres levestandard opprioriteres både politisk og økonomisk. Kun igennem en fordelingspolitik til fordel for familierne vil der ske forbedringer. Børn er til fælles glæde. De er også et fælles ansvar. Vi synes, at her i Folketinget, i regeringen og i den danske befolkning som helhed må man snart forstå, at ansvaret for den næste generation hviler på os alle, ikke alene på de hårdt belastede forældre.

Det er en hån mod børnefamilierne, at regeringen kan fremlægge en redegørelse, hvor socialministeren åbent erkender, at det ikke må koste noget, når den selv samme regering i seks år har forgyldt den mere velbærgede del af befolkningen i både hoved og bag.

Dagens børneforældre har brug for mere tid, bedre økonomi og flere daginstitutioner og i øvrigt også mere viden om børns behov. Dagens børn har brug for rettigheder, brug for lydhørhed og har brug for at føle sig nyttige og værdifulde.

Ifølge redegørelsen skal forældrene selv løse de problemer, samfundsforandringerne har påført børneforældrene, og de skal også selv betale. Den frihed, der tales om i det arbejdsmarkedspolitiske afsnit, frihed for arbejde uden løn, er ikke et reelt tilbud og er i virkeligheden at strø salt i såret i den økonomisk hårdt betrængte familiesituation.

Til trods for at vi daglig hører om børn, der har det dårligt, hvis tarv bliver trådt under føde, indeholder regeringens redegørelse ikke forslag, der styrker børns retsstilling. Det synes vi i Socialdemokratiet er for sølle.

Jeg vil i første omgang trække fire problemstillinger frem, som Socialdemokratiet mener det haster med at få løst.

Den første er ventelisteproblemerne. 30.000 børn er i dag opført på kommunernes ventelister. Vi har den opfattelse, at ventelisteproblemerne skal løses, og det haster. Det skal de ikke alene, fordi forældrene har brug for det i forhold til deres arbejdssituation, men rent faktisk også fordi daginstitutioner er et sted, hvor børn er glade for at komme, hvor de udvikler sig, og hvor der er kreative og kulturelle aktiviteter.

Værdien af gode daginstitutioner kan ikke fremhæves tit nok, specielt i en tid, hvor partier her i Tinget taler om forhistoriske løsninger,

der er aldeles ude af trit med forældrenes ønsker.

I redegørelsen peges der på fleksible løsninger som et sesam-luk-dig-op. Vi erkender i Socialdemokratiet, at det er urealistisk at få bygget 30.000 nye daginstitutionspladser. På den anden side mener vi, at der er grænser for, hvor mange nye pladser man kan få alene ved fleksibilitet.

Vi tror, det er nødvendigt med nogle ekstra økonomiske ressourcer, men vi tror også, at vi er nødt til at gå nye veje, og her vil Socialdemokratiet meget gerne gå ind i et konstruktivt arbejde med det formål at afvikle ventelisterne. Jeg skal i anden runde komme ind på nogle konkrete eksempler på, hvor jeg tror vi kan skaffe nogle pladser.

For det andet skal vi have sikret en takstpolitikreform på børneområdet. Socialdemokratiet har fremsat forslag til løsning af takstproblemerne, altså de høje takster, igennem obligatorisk søskendemoderation, bedre fripladsgrænser og lavere forældreandel af driftsudgifterne. Det er den eneste rigtige løsning, hvis vi skal undgå nogle kolossalt store sammenstødsproblemer.

De forestillinger, socialministeren giver udtryk for i redegørelsen og i det famøse notat, hvor ingen rigtig ved, om det er konfirmeret nogen steder eller ej, afspejler en takstpolitik, som vil give nogle meget store sammenstødsproblemer. Det kan godt være, at det er det, man vil, for jo større sammenstødsproblemer der er, jo mere vil kvinderne blive tvunget hjem til kødgyder og børnepasning. Det ønsker vi ikke, og det tror vi egentlig heller ikke at socialministeren ønsker.

For det tredje: Syge børn-problemet. Vi synes, det er en hån, at der overhovedet ikke lægges op til nogen håndsrækning til forældre med syge småbørn. Det er direkte pinligt, at Danmark på det her område faktisk er at betragte som et uland. Hvor blev Kirsten Lee-udvalgets anbefaling af nødvendigheden af en omsorgs- orlov af? Hvordan forestiller regeringen sig det problem løst? Det er et problem, socialministeren som tidligere radikal ordfører på området har erkendt er et politisk problem og ikke et problem, som skal løses ved arbejdsmarkedets parters forhandlinger.

Der er ikke så mange bedstemødre, ikke fordi der ikke er mange bedstemødre, men bedste-

[Jytte Andersen]

mødre går faktisk på arbejde. Der er heller ikke så mange særlige korps, som der tales om. I øvrigt er det bedre, at det er far eller mor, der passer barnet, når det er sygt.

Vi synes fortsat, det er vigtigt at få tilrettelagt en lovgivning, som sikrer forældre ret til frihed op til 20 dage om året med en dagpengelignende ydelse.

For det fjerde: Børns retsstilling. Børn har brug for rettigheder. De har brug for at blive hørt. I øvrigt har de også brug for at føle sig nyttige, for at føle sig værdifulde, og de har brug for, at de bliver taget med på råd.

Regeringen ønsker, som det fremgår af redegørelsen, at debatten om børns retsstilling fortsætter. I Socialdemokratiet ønsker vi spørgsmålet om børns retsstilling sat på den politiske dagsorden nu. Organisationen Børns Vilkår startede for et år siden en børnetelefon, og den har bestemt ikke været forgæves. Hundredvis af børns nødråb har lydt i telefonen. Tusindvis af børnesjæle skal åbenbart destrueres, mens regeringen ønsker debatten fortsat, måske bortset fra et par OBS-udsendelser, som i øvrigt kan være udmærkede.

Socialdemokratiet mener fortsat, at vi burde snakke om at få oprettet et børneombud kombineret med lokale børneombud og med mulighed for anonymt at søge råd og vejledning for børn. Vi kunne sikre et netværk af voksne, der lyttede til børn, tog børns parti og bragte deres behov ind i samfundsudviklingen. Børns behov har nemlig alt for længe efter vores opfattelse været trådt under fode.

Afslutningsvis vil jeg gerne fremhæve ministerens redegørelse på tre punkter: For det første læser vi den sådan, at der er en klar afvisning af nogen former for forældreløn. Det er godt nok økonomiske argumenter, der bruges, men vi må desværre erkende, at økonomiske argumenter tæller ganske meget. Vi oplever i redegørelsen en klar afvisning, og det er vi glade for; det vil vi godt rose ministeren for.

For det andet er der også en afvisning af en generel ret for forældre til tilskud fra kommunerne til børnepasningsordninger uden nogen form for indsigt og kontrol og forsvarlighed. Det synes vi faktisk også det er værd at rose ministeren for.

For det tredje anfægter ministeren ikke, at ventelisteproblemet er så stort som 30.000 børn. Jeg har også indtryk af, at ministeren ønsker det løst.

Det er tre holdningstilkendegivelser, vi som sagt gerne vil rose socialministeren for. Det har formentlig ikke været nemt at trænge igennem med den i den samlede regering.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg er glad for at høre, at fru Jytte Andersen nu ønsker, at begrebet børns retsstilling skal sættes på den politiske dagsorden.

Jeg vil gerne minde fru Jytte Andersen om, at alle partier i dette Folketing undtagen Socialdemokratiet her i foråret var enige om, at der er behov for at se på børns retsstilling inden for det område, der hedder fjernelse af børn fra hjemmet, anbringelse af børn uden for eget hjem. Lad os også minde fru Jytte Andersen om, at der er blevet nedsat et udvalg til at se på det. Det er helt klart intentionen, at man kulegraver hele emnet børns retsstilling, men vi mente, det hastede med at få nedsat udvalget med henblik på anbringelse uden for hjemmet, og det har vi gjort. Jeg er glad for, at Socialdemokratiet nu også begynder at forstå, at det er vigtigt.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det var den første del af talen, der handlede meget om institutioner, og hvordan børnene skulle have det dér, og hvis bare vi får oprettet disse institutioner, er alting godt.

Det, der er problemet i det hele taget, er jo, at vi ikke har ligestilling mellem alle de forældre, der har børn. Hvis man vil have del i de offentlige tilskud, skal man benytte en institutionsplads. Så længe pengene følger institutionerne, er det skævt, og det har det alle dage været. Det er de højestlønnede, der ofte herved får den største fordel.

Så kunne jeg ikke lide ordet forhistoriske. Jeg har talt med mange, også nogle, der venter børn i disse dage, og de har ét ønske, nemlig at få lov til selv at passe deres børn så meget som overhovedet muligt, helst det første par år, mens den største udvikling hos barnet sker.

Derfor synes jeg, at man skal vende tilbage til nutiden og prøve at se, hvordan tilgodeser vi børnene, og ikke køre på dette med: kvinderne hjem til kødgryderne. Kvinderne nedvurderer gang på gang sig selv ved at sige, at det arbejde, der skal udføres dér, er nedværdigende.

[Inger Stilling Pedersen]

Jeg håber, Socialdemokratiet kan få et lidt mere nutidigt syn på sagen.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er rigtigt, fru Kirsten Lee, at vi afviste udvalgsarbejdet, som var et forslag fra radikal side, fordi vores erfaringer med udvalgsarbejde på radikal foranledning viser, at det ikke fører til noget. Vi har set det med fru Kirsten Lees eget udvalg eller Udvalget for Børns Dagligdag, som i februar måned 1988 kom med nogle meget flotte anbefalinger til politikere. Hvor er de anbefalinger i socialministerens redegørelse? De er væk. Der kom ikke noget ud af det. Det var baggrunden for, at vi afviste det.

Da vi så fik en ny regering, og det første, som fru Aase Olesen lagde op til . . .

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Socialministeren!

Jytte Andersen (S):

. . . undskyld, socialministeren lagde op til, var at få nedsat det udvalg, ville vi ikke modsætte os det, fordi det er en anden situation, når en socialminister nu nedsætter det. Derfor kan man godt diskutere børns retsstilling ud fra det synspunkt, at børn har ret til at blive hørt, uanset om det er krisebørn eller almindelige børn.

Det er det synspunkt, jeg prøvede at gøre gældende, at børns retsstilling ikke alene er knyttet til en situation, hvor de fjernes fra hjemmet, men også er knyttet til, at de skal have et talerør i samfundsdebatten, i den lokale debat.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Det, der kalder mig herop, er fru Inger Stilling Pedersens udsagn. Jeg vil naturligvis ikke drømme om at betvivle, at fru Inger Stilling Pedersen kan have talt med nogle, oven i købet med nogle, der er gravide for tiden, og som måtte have nogle ønsker, som ikke er helt i overensstemmelse med de faktiske forhold. De faktiske forhold kender vi jo godt, bl.a. fra Socialforskningsinstituttets undersøgelser, der klart og tydeligt dokumenterer, at 84 pct. af dem, der har børn, ønsker en foranstaltning i offentligt regi, og det er altså i klar modstrid med fru Inger Stilling Pedersens oplevelser. Men jeg vil

selvfølgelig ikke afvise, at man kan være heldig at komme til at snakke med den anden gruppe, selv om den er meget lille.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg tvivler ikke på, at man kan lave undersøgelser, der viser både det ene og det andet. Der er også undersøgelser, der viser, at de fleste ønsker, at både far og mor skal være hjemme, og at forældre kan deles om at være hjemme.

Det er klart, at enhver, der har noget med børn at gøre, ved, at der i løbet af de første år sker en enorm udvikling, som man gerne selv vil følge og påvirke. Jeg siger ikke, der ikke skal være institutioner til at støtte, men det skal være sådan, at alle, der ønsker det, får mulighed for at vælge selv at påvirke sit barn netop i disse år. Jeg går helt ind for, at man får nogle pædagogisk gode institutioner til aflastning af forældrene, men forældrene må have det ønske. Jeg har deltaget i samvær af mange forskellige slags, og det viser sig såmænd, at nogle hellere vil have en hund, fordi de ikke kan få lov at passe deres børn selv.

Jeg tror altså, at man skal passe på, at man ikke undervurderer de mange kvinder og også mænd, der siger: Lad os få lov at passe børnene selv så meget som muligt, navnlig i de første år. Det er jo det, det fortrinsvis drejer sig om, og så lad os få nogle halvdagsinstitutioner, deltid og flekstid. Men det er kvinderne, der hele tiden har kørt på, at de ikke vil hjem, og så har kvinder og børn betalt – og også mændene – en enorm høj pris.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg synes, at fru Jytte Andersen kom med et meget godt og meget indfølt indlæg. Der er bare en enkelt ting, jeg vil bede om. Jeg hørte, at fru Jytte Andersen brugte udtrykket krisebørn, og det vil jeg opponere imod. Jeg mener ikke, at der er noget, der hedder krisebørn. Jeg mener, at der er familier og samfund i krise, og dermed får børn det dårligt. Jeg er bange for, at hvis man kommer med sådan et nyt udtryk, fremmedgør man diskussionen og gør den til en teknisk diskussion én gang til. Det synes jeg lige jeg ville sige.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det er nyttigt, at regeringen ønsker at lægge op til en generaldebat om børns vilkår og om børnefamiliernes situation nu igen ca. 2 år efter, at vi har haft den sidste børneredegørelse. Jeg synes, det er nyttigt, at vi får gjort status. Hvor langt er vi kommet? Hvilke tanker gør regeringen sig? Og ikke mindst: Hvordan skal vi handle?

Siden vi har haft den sidste børneredegørelsesdebat, er det, som om børnene er ved at blive genopdaget. Det er, som om børns muligheder og kvaliteter, der for længe synes at være blevet glemt, igen hentes frem i lyset. Vi kan se, hvorledes bredere kredse diskuterer spørgsmål om børn og børnefamilier, og vi kan se, hvorledes børn oftere og oftere figurerer i mediernes overskrifter.

Det Konservative Folkeparti lægger vægt på, at børnefamiliernes muligheder og vilkår styrkes. Forandringerne i samfundet går så hurtigt, at mange forældre er usikre over for, hvad de skal opdrage deres børn til. Hvad er det for egenskaber, moralbegreber og holdninger, der vil gøre den ny generation bedst egnet til at klare sig? Når vi lever i et samfund i forandring, må vi tage vort værdigrundlag op til overvejelse. Det kommende samfund, informationssamfundet kalder vi det, vil være præget af forandring i hidtil uset tempo, ikke blot i arbejdslivet, men også i kultur- og familielivet. At følge med og at kunne omstille sig til de nye vilkår vil stille store krav til befolkningen. Risiko for rodløshed og derved opløsning af værdigrundlaget vil være åbenbar.

Denne redegørelse har foruden et familiepolitisk sigte også en sammenhæng med arbejdsmarkedspolitikken og de økonomiske muligheder. Det er vigtigt, at vore knappe økonomiske ressourcer bruges bedst muligt. Vi kan derfor tilslutte os, at regeringen ønsker en grundig analyse af de arbejdsmarkedspolitiske og samfundsøkonomiske konsekvenser, for at vi kan finde en rimelig balance i vore samfundsopgaver.

I redegørelsens indledning nævnes det, at børn ikke blot er små voksne, men at barndommen har en selvstændig værdi. Børn har deres egen kultur. Dette opfatter jeg som en opfordring til, at først og fremmest forældrene, men også andre voksne skal forstå børn og deres specielle univers. Vi skal prøve at sætte os i bør-

nenes sted, vi skal prøve at huske de situationer, vi selv var i som børn. Børn er nysgerrige, børn vil lære noget, børn er glade og stolte, når de har klaret en opgave, børn er kreative, for stærke strukturer omkring børns dagligdag vil resultere i ens reaktion og ligne en ensretning.

Derfor er det værdifuldt, at børn får lov at være børn, men dermed menes ikke, at barnet skal isoleres i et børneliv. Så får det intet liv. Det skal opleve en barndom, der udvikler det til et menneskeliv og en tryk alderdom, der skal være sammenhæng i tilværelsen, der må tilstræbes, at der ikke efterhånden udvikles en afgrænset børnekultur, ungdomskultur, voksenkultur og ældrekultur, hvor aldersgrupperne lever hver deres liv, men at de dog kan have en meget, meget stor fritid sammen. De har brug for fælles oplevelser til berigelse for dem selv og for børnenes egen opvækst.

Her kan generationerne have glæde af hinanden. Man taler meget om, at familierne er små, men der er ikke længere tale om 2-, højst 3-generationsfamilier. Det normale bliver mere og mere 3- og 4-generationsfamilier, hvoroldemødre og oldefædre mere og mere overtager bedsteforældrerollen, og derfor burde man måske se at få indført begrebet »tværfamilært samarbejde« og tage det med i familiepolitikken, når man nu gerne vil have tværgående samarbejde på så mange andre måder.

At begge forældre i børnefamilierne er engageret i erhvervslivet uden for hjemmet, har overordentlig stor betydning for børnenes opvækst og vilkår. Jeg vil gerne understrege, at det er vigtigt, at forældre skal have frie valg til at opfostre deres børn, som de selv finder bedst. Flere penge uden andet løser ingenting, men det er en tilpasning mellem samfunds- og familiestrukturen, der skal til, for at børnefamilierne kan få rimelighed i deres dagligdag.

I dag har begge køn fået en uddannelse, og vi forventer, at de bruger den. Udviklingen i den senere tid har vist, at den unge generation vil både-og, det vil sige have både familie, børn og arbejde.

Jeg deler regeringens opfattelse af, at mange unge ønsker mere tid til samvær med deres børn, end de hidtil har haft, og det synes jeg ærlig talt er meget positivt. Familiernes behov er forskellige set i forhold til forældrenes arbejdsvilkår, men også i forhold til børnefamiliernes opfattelse af, hvad der tjener deres børn bedst.

[Lizzie Lichtenberg]

Hvis vi på denne baggrund skal udvikle familiepolitikken, må der lægges nogle principper fast. Arbejdsmarkedspolitikken må i de kommende år tage sigte på at skabe et større mål af fleksibilitet til gavn for familielivet. Ved at gennemføre flere flekstidsordninger på arbejdsmarkedet i både den offentlige og den private sektor kan børnefamilier få væsentlig mere tid sammen.

De seneste undersøgelser har da også vist, at det er et forældrønske. Jeg håber derfor, at børnene også bliver synlige i arbejdsmarkeds-sammenhæng, der bør være udvidet adgang til deltidsarbejde, så forældre, der ønsker det, får bedre mulighed for at få nedsat deres arbejdstid uden tab af anciennitet.

Forbedrede vilkår for tilbagevenden til arbejdsmarkedet er en stor sag. De forældre, der midlertidigt er holdt op med at arbejde for at være mere sammen med deres børn, skal have bedre muligheder for at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Der skal være relevante efter- og videreuddannelses tilbud til forældre, der ønsker at genoptage en erhvervs mæssig karriere. Såvel offentlige som private arbejdsgivere bør vise imødekommethed over for forældre, der ønsker at genindtræde på arbejdsmarkedet efter års pause.

Måske skulle man øremærke nogle af de mange millioner, der bliver brugt til efteruddannelse, til netop efteruddannelse til de forældre, der igen skal ind på arbejdsmarkedet, samtidig med at de kan sikre sig en aftale med deres arbejdsplads om at komme igen. Det at have mulighed for at opdrage børn, have mulighed for at iagttage børn, medens de vokser til, burde sidestilles med anden indvunden færdighed og derfor være kompetencegivende. Ikke mindst i en ledersituation kan man jo se, at evnen, man får opøvet ved at omgås børn i det, jeg vil kalde det nonverbale kropssprog, har overordentlig stor betydning, ja, man betaler endda dyre managementkurser for at lære det. Gå hjem og se på jeres børn! Børn er nemlig gode opdragere for deres forældre, hvis forældrene fornemmer det, børnene siger med deres nonverbale sprog.

Hvis vi mener noget med, at vi reelt vil give den ønskede frihed for vore familier til at tilrettelægge en harmonisk hverdag med plads til både børn og arbejde, er det altafgørende, at arbejdsmarkedet og dets forhandlere giver mulig-

heder for, at den enkelte familie kan planlægge en harmonisk hverdag. Derfor hører dele af en familiepolitik efter min opfattelse også hjemme under personalepolitik på arbejdsmarkedet. Dette indebærer også, at vi accepterer hinanden på arbejdsmarkedet, at vi accepterer, at kollegaen gennem nogle år har nogle forpligtelser over for sine børn. Derfor er det vigtigt, at disse forhold kommer med i aftalerne på arbejdsmarkedet.

For regeringens sidste forslag, som jeg fik kendskab til, da jeg kørte hjem fra et møde i aften, nemlig en opsparingsordning, der skal præmieres, vil jeg råbe et stort hurra. Det er netop noget af det, familierne ønsker. Der er ingen tvivl om, at det vil være et incitament til og en mulighed for, at familierne kan være med til at løse de opgaver, der stilles dem.

Med denne redegørelse er regeringen gået fra iagttagersrollen over til en handlingsrolle. Jeg finder det rigtig, at man laver særskilte redegørelser for initiativer for unge med særligt behov og for handicappede børn.

Det KonservATIVE Folkeparti ønsker at diskutere, hvordan en indsats for børnefamilierne kan prioriteres, og hvordan ressourcerne og offentlige tilbud fremover bør tilrettelægges. Den fremtidige planlægning og lovgivning må ikke bare blive en fremskrivning af kendte begreber og løsningsmodeller. Det vil være at følge udviklingen i bakspejlet. Der er opgaver, der skal løses her og nu; men i vort valg af løsninger må vi ikke forskertse muligheden for at nå de langsigtede mål: større valgfrihed, mindre offentlig indflydelse, bedre mulighed for at give den næste generation en opvækst i kærlighed, at give den muligheder.

Jeg finder ikke denne redegørelse sølle. Men den bygger på en anden samfundsmodel end den, man traditionelt beskæftiger sig med i socialistiske kredse. For os er børnepolitik en del af familiepolitikken og derved en del af samfunds politikken.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Nu kunne jeg forstå på fru Lizzie Lichtenberg, at den idé, som fru Lizzie Lichtenbergs partifælle arbejdsministeren er ude med i Jyllands-Posten i dag, har fru Lizzie Lichtenberg hørt i radioen. Det er måske nok lidt unfair så at spørge, hvad der ligger bag, men alligevel.

[Jytte Andersen]

Når fru Lizzie Lichtenberg siger hurra til ideen, vil jeg spørge, hvad børnefamilierne egentlig skal spare op af. Den foregående regerings hvidbog kom med nogle taleksempler på, hvordan den disponible indtægt, som det hedder, var i en gennemsnitsfamilie. Det var et familieeksempel, og det er altså regeringens beregninger, som vi måske kan sætte et par spørgsmålstegn ved, men lad os nu blive på regeringsberegninggrundlaget.

En mand med en gennemsnitsindkomst, en kvinde på et lavtlønsområde med 2 børn har siger og skriver 39.189 kr. i disponibel indtægt pr. person. Den samme familie med den samme indkomst uden børn har 81.970 kr. Det vil sige, at familien uden børn har dobbelt så meget i disponibel indkomst. Ville det ikke være mere rimeligt, at det er familier uden børn, der bidrager til, at børneforældrene får et økonomisk løft?

Vi synes ærlig talt ikke i Socialdemokratiet, at det er nogen voldsom god idé. Vi synes tværtimod, det er at drysse salt i såret hos nogle meget hårdt betrængte børnefamilier, når man ser på deres muligheder for at disponere økonomisk.

Men jeg vil godt spørge fru Lizzie Lichtenberg: Hvad skal familierne spare op af?

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Fru Lizzie Lichtenberg var inde på det, som der også står i regeringens børneredegørelse, at ansatte skal have frihed til at være sammen med deres børn, og at man skal aftale det med sin arbejdsgiver, således at man kan bevare sin anciennitet, når man går på – jeg ved ikke, hvad det så skal hedde – børneorlov eller sådan noget.

Jeg vil spørge, når nu fru Lizzie Lichtenberg kommer ind på, at man skal bevare ancienniteten: Hvilke anciennitetsmuligheder bevarer f.eks. en tømrer, en blikkenslager eller en kvinde ansat i fiskeindustrien? Hænger det sammen også økonomisk, at man faktisk siger til den gruppe mennesker – til børnefamilierne her – at de skal træde ud af arbejdsmarkedet uden nogen økonomisk kompensation?

Man kommer også med et andet budskab til de samme familier, som fru Jytte Andersen var inde på, nemlig at man også skal spare op. Hvordan hænger de ting sammen? Faktisk

kommer der nogle signaler om, at man for det første skal gå ned i løn, og for det andet skal man samtidig spare op. Hvordan klarer man denne problematik?

Der er to spørgsmål i det, men det ene er nogenlunde på linie med fru Jytte Andersens.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

I slutningen af mit indlæg nævnte jeg, at det er en anden samfundsorden, vi arbejder efter. Vi er forskellige partier, og det er jo karakteristisk, at de to partier, der har taget ordet her, netop er Socialdemokratiet og SF. Derfor er det en anden samfundsorden, vi arbejder efter.

Vi kan se, at regeringen i sine bestræbelser hele tiden har søgt at få lovforslag igennem, som er med til at nedsætte børnefamiliernes – og dermed også andre familiers – daglige omkostninger. Det må være det, vi skal være med til.

Så spørger man: Hvad skal man spare op af? Jo, men således som jeg har forstået ministeren i hans interview i Jyllands-Posten, som jeg også har læst – men det kunne jo være, der ikke var andre, der havde gjort det – er det netop ikke familierne, der skal spare op, men man skal starte – havde jeg nær sagt – lige så snart man har lyst til at få sig en bankbog, og lige så snart man har lyst til at tænke på, at man fremtidig skal have en familie. Det vil sige, at der virkelig er mulighed for, at man kan planlægge sit liv i sammenhæng, og det er den frihed, vi gerne vil være med til at give børnefamilierne.

Hr. Carsten Andersen var inde på spørgsmålet om frihed til at passe børnene og samtidig bevare ancienniteten, og hvad så med tømreren? Så vidt jeg ved, er en tømrer ikke aflønnet efter anciennitet. Han er håndværker, og han kan sit håndværk. Det er et spørgsmål om, hvor dygtig en håndværker han er, og jeg tror ikke, han vil tabe noget af sin dygtighed, hvis han eventuelt har lyst til at være med til at passe sine børn – tværtimod.

Men vi ved, der er mange overenskomster, der indeholder et anciennitetskrav for dels at besætte visse stillinger og dels for at opnå visse lønninger, og det er den gruppe, jeg tænker på, for hr. Carsten Andersen må nok være klar over fra sit eget erhverv, at det er ikke alle erhverv, der er bundet af anciennitetskrav, men der er mange, der er det, og det er i disse erhverv, man

[Lizzie Lichtenberg]

skal godskrives, at man passer børn, fordi det er uddannende.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Der er to ting, jeg gerne vil tage op. Den ene er, hvad det egentlig er for en samfundsorden, vi arbejder efter, og den anden er spørgsmålet om tilknytning til arbejdsmarkedet. Lad mig tage det sidste først.

Når jeg rejste spørgsmålet om anciennitet, også hvad angår tømrere og den slags erhverv, er det et spørgsmål, om de signaler, der bliver udsendt, og som fru Lizzie Lichtenberg egentlig ikke forholdt sig til, er: Skal børneforældre på en eller anden måde have en løsere tilknytning til arbejdsmarkedet end ikkebørneforældre? Jeg synes, det er et problem, men det skal ikke holdes op imod, at børneforældre gennem en barselorlov eller gennem regelrette orlovssituationer har muligheder, men mod den situation, som det drejer sig om, hvor man faktisk mere og mere fra det offentliges side siger: Det har været dit eget valg at få de børn, og det er nu dit eget valg, om du vil ofre din tid, om du vil ofre nogle ting. Her individualiserer man ansvaret for børnene og står egentlig ikke solidarisk sammen.

Jeg synes, det kan være lidt problematisk at sige under en kort bemærkning, at vi arbejder jo efter to forskellige samfundsordener. Da jeg blev medlem af Folketinget, skrev jeg under på grundloven, og det går jeg også ud fra at fru Lizzie Lichtenberg gjorde, og det var den samme grundlov. Vi lever sådan set nogenlunde i det samme samfund, i et demokratisk samfund, hvor vi overholder nogle spilleregler. Jeg synes, at fru Lizzie Lichtenberg bliver nødt til meget nærmere at konkretisere, hvad det er for en samfundsorden, som De Konservative lever efter. Og hvad er det for en samfundsorden, som fru Lizzie Lichtenberg mener at f.eks. Socialistisk Folkeparti lever efter? Lever Socialdemokratiet efter en anden samfundsorden? Hvad er det for en opsplittethed, der findes? Eller lever vi egentlig ikke i det samme samfund, hvor vi har et ønske om, at vores børn skal kunne opvokse hele og trykke i en nogenlunde ordentlig samfundsorden?

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er også et enkelt spørgsmål til fru Lizzie Lichtenberg, der taler om forskellige samfundsmodeller. Den samfundsmodel, som vi fra Socialdemokratiets side har, er, at forældrene skal have et ligeligt valg, ikke imellem børn og arbejde, men for at have børn, selv om de gerne vil bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er den samfundsmodel, vi har som udgangspunkt. Derfor drager vi den naturlige konklusion, at der skal være steder, hvor børn kan være om dagen, ikke alene af pasningsgrunde, men også fordi det er rare steder at være. Det er den samfundsmodel, som jeg på Socialdemokratiets vegne har givet udtryk for. Når så fru Lizzie Lichtenberg siger, at Det Konservative Folkeparti arbejder efter en anden samfundsmodel, kan man så slutte modsætningsvis, at den er, at der ikke skal være daginstitutioner, at det skal være sådan, at den ene part – og vi ved jo godt, det bliver kvinderne – skal være hjemme og passe børnene? Er det en konklusion, der kan drages? Sådan lød det for mig, når jeg snævrer det ind til noget konkret.

Og så vil jeg spørge om arbejdsmarkedsmodellen. Det fremgår af redegørelsen, at det, regeringens overvejer – det har man diskuteret i Det Konservative Folkeparti – konkretiserer sig i forbindelse med overenskomstforhandlingerne, hvor finansministeren jo er arbejdsgiver for en meget stor gruppe af offentligt ansatte. Hvordan indgår den del, som jeg kan høre fru Lizzie Lichtenberg er meget begejstret for, i de prioriteringer, man har som offentlig arbejdsgiver?

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Hr. Carsten Andersen stillede spørgsmålet, om børneforældre skulle have en løsere tilknytning til arbejdsmarkedet. Næ, det skal de ikke, men jeg vil give hr. Carsten Andersen ret i, at vi ikke her under korte bemærkninger kan begynde at lave den helt store debat, ej heller om det her. Det er en hel arbejdsmarkedsdebat. Det var måske praktisk, hvis den næste redegørelsesdebat ikke var socialministerens, men arbejdsministerens – netop om problemer i børneredegørelsen. Det ville fryde mig, fordi det, det drejer sig om, og som jeg synes er kommet

[Lizzie Lichtenberg]

frem i de to sidste indlæg fra hr. Carsten Andersen og fru Jytte Andersen, er, at man erkender, at faderrollen er ikke gjort op. Vi hører hele tiden, at det er kvinderne, der skal hjem til kød-gryderne. Nej, det er det ikke. Det kan godt være, det er manden, og det kunne måske være, det ville være godt, hvis familierne passede de kødgryder, ikke mindst når man skal forebygge underernæring og den slags ting.

Med hensyn til ordet samfundsorden gælder det selvfølgelig – og det burde netop Socialdemokratiet og SF også vide, når jeg siger det – den økonomiske fordeling. Her er vi jo ikke så enige altid. Vi kan se, at nogle gange kan vi blive det, men det er jo næsten, som om – og det fremgår også af debatten her i dag – man vil placere pengene på den ene måde, og vi ønsker at placere dem på en anden måde. Når man spørger, hvordan vores langsigtede mål er, er de, som jeg nævnte: større valgfrihed og mindre offentlig indflydelse. Dermed være ikke sagt, at der ikke skal være en offentlig service, men den offentlige service skal tilpasses, således at man stadig væk har større valgfrihed, og det skal være sådan, at den offentlige service står til rådighed med det, forældrene ønsker. Som det er i dag, hvor man alene har søgt at klare sociale problemer gennem institutioner, har det vist sig, og det har fru Jytte Andersen også gjort opmærksom på, at det er et forældreønske, at man får et meget mere varieret tilbud, men netop spørgsmålet om daginstitutioner vil jeg komme ind på i anden omgang.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi har endnu et par korte bemærkninger, men så skal vi også til at gå over til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Hr. Carsten Andersen talte meget om arbejdsministerens opsparingsforslag og hvordan man skulle få ancienniteten tilbage. Der er jo kun ét svar, hr. Carsten Andersen: Socialdemokratiet og SF har gentagne gange fremsat et forslag, der hedder »betalt frihed til uddannelse«; mon ikke det er på den måde, folk skal bevare ancienniteten?

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Det sidste kan vi godt købe med det samme; det behøver ikke at tage ret mange korte bemærkninger.

Det, der kaldte mig herop, var nu det andet spørgsmål, nemlig hvad der egentlig er forskellen på en offentlig service og et offentligt tilbud, som fru Lizzie Lichtenberg talte om. Det lød, som om det ene var et gode, mens det lød, som om fru Lizzie Lichtenberg mente, det andet nærmest var en kontrolforanstaltning og noget af det onde. I SF's samfundsmodel er den offentlige service et tilbud. Det skal selvfølgelig også være sådan, at brugerne har en meget stor indflydelse på, hvordan det fungerer, men forskellen – og det vil jeg bede fru Lizzie Lichtenberg bekræfte – er, at vi fra SF's side ønsker, at der er en samfundsmæssig solidaritet med hensyn til pasning af børnene, og at der skal være en støtte til småbørnsforældrene i opdragelsen af børn, medens De Konservative ønsker, at hver mand er på sin egen mark og må redde sig hjem, som han nu bedst kan.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Fru Lizzie Lichtenberg for en afsluttende kort bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det er med vilje, jeg bruger udtrykkene »tilbud og service«, for det skal netop vise den vekselvirkning, jeg ønsker der skal være mellem borgerne og det offentlige. Når det offentlige laver et tilbud, sker det ved, at et byråd, et amtsråd eller Folketinget beslutter, at man vil give borgerne nogle tilbud. Det er altså det offentlige, der yder det.

Når jeg taler om service, tænker jeg på det apparat, vi som borgere kræver det offentlige skal stille til rådighed for os. Det, der er det udslaggivende her, er, hvem der skal betale, og offentlige ydelser plejer, når det er Socialdemokratiet og SF, der foreslår dem, at skulle være såkaldt gratis ydelser, altså skattefinansieret, medens vore tanker går mere på at opfylde behovene, og i den udstrækning, man kan betale efter evne, finder vi, det faktisk er mere solidarisk, at de brede skuldre bærer byrderne. Det er det, der ligger bag mine to udtryk »tilbud« og

[Lizzie Lichtenberg]

»service«. Men det kommer vi nok tilbage til nogle korte bemærkninger om i anden omgang.

Carsten Andersen (SF):

Gratisydelse er som regel altid betalt af nogen.

SF opfatter børnepolitik sådan, at al politik faktisk er børnepolitik. Derfor er det lidt absurd, at vi kalder enkelte problemer i forbindelse med børn børnepolitik og samtidig lukker af for, at børns problemer også skal løses på andre politiske områder.

SF's børnepolitiske synspunkter findes i alle vores politikudmeldinger og i hele den politiske tænkning, vi har. Politik, som tager hensyn til børn, er efter vores opfattelse god politik, og det er vores udgangspunkt, at man egentlig, hver gang der gennemføres en lovgivning her i Tinget, burde stille sig spørgsmålet: Hvordan vil denne lovgivning være for børn?

Børn er dejlige – vist er børn besværlige til tider, men hvem er ikke det – men når vi drøfter børnepolitiske emner, er det, som om man kun betragter børn som en besværlighed, som noget, vi skal have på plads og i orden.

»Det er vigtigt, at børn er synlige. Det forudsætter, at de voksnes verden må vænne sig til at se tingene med børnenes øjne. Børn har deres egen måde at udtrykke sig på. Det kan nok være mere besværligt for voksne at lytte ordentligt efter børnene, men det er på den anden side nødvendigt, hvis børnene skal kunne komme til orde«.

Sådan står der sandelig i regeringens børne-redegørelse, og så kunne man egentlig godt undre sig lidt over, om det er en irttesættelse fra socialministeren til de tidligere regeringer, eller om det er udtryk for en splittelse i denne regerings syn på børn eller måske udtryk for et nyt samfund.

I alle tilfælde er det forannævnte citat ikke i overensstemmelse med denne regerings eller de tidligere regeringers politik på børneområdet.

På hvilken måde har denne regering, statsministeren, finansministeren, undervisningsministeren, gjort sig umage for at se tingene med børnenes øjne, og hvem i regeringen har beflittet sig på at lytte ordentligt efter børnene? Der er store uløste problemer med hensyn til pasning af syge børn, sænkning af daginstitutionstaksterne, nedbringelse af ventelister til dagin-

stitutioner, rådgivningstilbud til truede børn og unge samt forebyggelse af anbringelse uden for eget hjem på grund af omsorgssvigt i hjemmet – problemer, som denne redegørelse nok indirekte nævner, men som socialministeren ikke stiller forslag til løsning af. Det er ikke særlig børnevenligt.

Det er nu 10 år siden, det var FN's børneår. Hvilke forbedringer er der sket for børn i de forløbne ti år? Skal det vurderes ud fra antallet af nedsatte kommissioner og råd m.v., har interessen været stor.

Der har været nedsat en Nationalkomité for det internationale børneår, der har været nedsat en Børnekommission, hvor der har været 4 underudvalg, der har været et Ligestillingsråd, der har været nedsat fællesudvalget af Ligestillingsrådet og Børnekommissionen, der har været Udvalget om børn i trafikken, der har været Udvalget om nye betalingsregler i dagforanstaltningerne, der har været et udvalg, der hed Regeringsudvalg vedrørende indvandrere, hvor børn også havde en placering, der har været et udvalg i Indenrigsministeriet om det kommunale finansieringssystem, der har været Lavindkomstkommissionen, der har været Udvalget om dagtilbudenes indhold og organisation i lokalområdet, der har været Arbejdsgruppen af idrætsorganisationer, der har været Udvalget om børns dagligdag, det såkaldte Kirsten Lee-udvalg, der har været Det tværministerielle Børneudvalg, og der har været Ministerudvalg om børn.

Hvad angår resultaterne, er det for det første kun halvdelen af de udvalg, jeg her har nævnt, der er kommet med konkrete forslag til en lovgivning om børn, og af de tyve forslag, vi har set, indeholder kun 7 forbedringer af børns vilkår.

Daginstitutionsudgifterne er en økonomisk byrde for børnefamilier, og når regeringen siger, børnefamilierne aldrig har haft det så godt som nu, har man sandelig ikke målt disse forbedringer i forhold til den økonomiske forbrugsudvikling, der er sket hos ikkebørnefamilierne, idet daginstitutionsudgifterne i dag sluger en højere andel af forældrenes indkomst, end de har gjort tidligere.

SF ønsker, at daginstitutionerne skal være gratis på linje med skolen. Vi er ikke uenige med regeringen i, at unge, der får deres første barn, i de fleste tilfælde også for første gang står

[Carsten Andersen]

med et spædbarn i hænderne. Unge forældre har ikke som tidligere, hvor de fleste var medlem af en større søskendeflok, haft pasningsopgaver over for mindre søskende eller passet nabovens børn.

Daginstitutionerne har vigtige opgaver i vejledning af unge forældre med hensyn til almindelige problemer med børn, og børn har brug for de udfordringer, de kan få sammen med andre børn, og for at vokse op som sociale individer.

Daginstitutionerne må tage børns og unges oplevelse af hinanden og funktion i familie og lokalsamfund som en udfordring og som nye arbejdsopgaver.

Der er en udvikling i gang, men den bremses på grund af den økonomiske barriere, der lige præcis holder de økonomisk dårligt fungerende udenfor. Derved lægger man en ekstra byrde på en i forvejen svag gruppe. Det gælder både ventelisteproblematikken og de høje daginstitutionstakster. Hvis vi ikke får en ordentlig løsning af problemet med ventelisterne, nytter al den gode snak om en ændring af daginstitutionernes funktion ikke ret meget, for så er det stadig væk en isoleret del af lokalområdet, daginstitutionerne kommer til at behandle.

Efter vores mening går vejen til gratis daginstitution over dels en hævelse af fripladsgrænserne, som vi gang på gang har foreslået, og som det også er blevet foreslået af regeringens egne kommissioner og udvalg, dels gennem en udvidelse af søskendemoderationen, således at familier med flere børn får en lettelse; det er forstemmende, at det kun er 20 pct. af kommunerne over hele landet, der har en søskendemoderation.

SF opfatter også pasning af syge børn som et alvorligt problem for børnefamilierne. I forbindelse med vedtagelsen af finanslovsforslaget for 1989 fik det såkaldte socialpolitiske eller alternative flertal afsat midler til en spæd begyndelse på dette område.

I SF opfatter vi det som en hån imod børnefamilierne, når socialministeren i sin redegørelse foreslår, at børnefamilierne igennem overenskomstforhandlingerne skal sikres ret til frihed med løn. Vi synes, det ville være stærkt, hvis organisationerne på arbejdsmarkedet stillede krav om udvidede muligheder for småbørnsforældrenes ret til pasning af syge børn, men med økonomisk dækning igennem en dag-

pengeordning. En sådan løsning vil først og fremmest komme enlige forsørgere til gode, men den vil også være et helt klart politisk signal fra organisationernes side om, at de interesserede sig for og engagerede sig i socialpolitik.

Hvorfor er gruppen af særligt truede børn kun omtalt sporadisk? Et hastigt opslag i Danmarks Statistik viser, at der er sket en fordobling af antallet af selvmord i ungdomsaldersgruppen og børnealdersgruppen. Antallet af børn, som går hjemmefra og eksisterer som »gadens børn«, er i stigning, og det samme gælder forældre, der giver op over for deres ansvar for børn.

I et svar til Folketingets Socialudvalg oplyser socialministeren, at man ikke kender udbudet af rådgivningsmuligheder for børn, og at man ikke kan give svar på, hvor lang ventetiden er for børn med hensyn til at få rådgivning i amterne. For 3-4 år siden kunne Socialudvalget få en fuldstændig fortegnelse over amternes tilbud om rådgivning til børn og ventetider; i dag kan vi ikke få det. Hvad er det egentlig tegn på?

SF vil med dette pege på behovet for et centralt børneråd eller en børneombudsinstitution. Det er vist igennem 10 år fastslået i Folketinget eller i regeringen, at der ikke er en politisk evne og vilje til at lytte ordentligt efter børn, og derfor er det rimeligt, at vi nu får taget en beslutning om at etablere en institution, som kan se særligt på børns forhold.

Der er et skærende misforhold imellem den viden, vi har om børns behov for kulturel udfordring, deltagelse i samfundslivets demokratiske processer, udviklingslære og undervisningsbehov, og så det, vi tilbyder børn.

Børns vantrivsel og vores negligering af børnefamiliernes særlig dårlige situation giver samfundet nogle indbyggede vanskeligheder i fremtiden.

Men vi vælger investeringer i TV 2, i motorvejsprojekter, i Storebæltsbroen, i individuel transport, i krigsmaskineri og i et opskruet materielt forbrug, mens vi fravælger ordentlige kulturtilbud til børn, en ordentlig kollektiv trafik, som børn kan have glæde af, miljøforbedringer, som kan sikre en renere Jord, og et forbrug, som også giver plads til børn.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er i anledning af bemærkningen om, at

[Inger Stilling Pedersen]

det for mange forældre er første gang, de står med et spædbarn i armene, når de får deres første barn. Det siger jo noget til os om og får mig til at stille det spørgsmål: Hvorfor er det sådan? Er det, fordi vi igen har nedvurderet arbejdet i hjemmet? Er det, fordi – før var det kun unge piger, i dag burde det være både unge piger og unge mænd – de ingen mulighed har for at få et år eller et halvt år i huset, gerne hvor der er børn, så de kan lære at stifte bekendskab med det? Er det skolens undervisning i barnepleje, der skal være bedre? Jeg kan fortælle, at drenge og piger er præcis lige interesserede, når man underviser i den slags ting. Er det dér, man har svigtet, og det, der giver nogle problemer?

Et andet spørgsmål: Hvor mange gratis institutioner skal der oprettes, for at alle børn i morgen kan få en plads? Eller kunne man ikke lige stille ved i stedet for at lade pengene gå til barnet og så vælge, hvad man ville?

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg er glad for, at ordføreren for Kristeligt Folkeparti rejser disse spørgsmål. Når børneforældrene står lidt fremmede over for deres første barn, tror jeg, det skyldes, at de har været enebørn selv, fordi antallet af børn i familierne er faldet. Løsningen at have ung pige i huset er med den fordeling, vi har i samfundet, og med de nuværende muligheder for ansættelse inden for dette jobområde, ikke så gennemførlig, at det kan give erfaring i børnepasning.

Det, som SF peger på, er, at daginstitutionerne får den funktion, at de også udbreder kendskabet til børn hos unge, sådan at unge også har en plads i den sammenhæng i forbindelse med daginstitutionerne, og at daginstitutionerne også giver unge forældre en støtte i, hvordan man klarer almindelige problemer med børn.

Når vi mener, at institutioner skal være gratis, og ikke går ind for, at man skal fordele de penge, som institutionsområdet koster, er det, fordi vi mener, det skal være et tilbud på samme måde som skoleundervisning, og at det altså ikke skal være et økonomisk spørgsmål, om man kan få den støtte med hensyn til pasning af børnene, som institutionen kan give.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Det er jo en veritabel godtepose, hr. Carsten Andersen lukkede op for: Der var ikke grænser for alle de fremragende børnepolitiske initiativer, der skulle tages. Men der var absolut ingen anvisning af, hvor pengene skulle findes til alle disse initiativer. Må jeg minde hr. Carsten Andersen om, at det ville betyde 8 mia. kr. mere i offentlige udgifter at gøre dagsinstitutionerne gratis. Hvor skulle disse penge komme fra?

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Nu er det jo et spørgsmål, hvordan man prioriterer de midler, vi flytter rundt på herinde i Folketinget i forbindelse med finansloven. F.eks. kunne man passende have brugt de 600 mio. kr., som er blevet sprøjtet ud til de velbærgede, der er belastet af en formueskat, dels til en udbygning af daginstitutionerne, dels til nogle bedre principper.

Men én ting er at tale om gratis daginstitutioner – det er jo et fremtidsperspektiv, og det hørte jeg også hr. Carsten Andersen fremstille det som – noget andet er at acceptere eller ikke acceptere så store forskelle, som der faktisk er kommunerne imellem.

Ifølge BUPL eller Børn og Unges takstundersøgelse, som jo ikke er anfægtet og også fremstår med korrekte tal, er der en forskel fra Albertslund Kommune, hvor en vuggestueplads koster 815 kr. om måneden, til Stenløse Kommune, hvor den koster 2.022 kr. pr. måned.

På børnehaveområdet er forskellen fra 710 kr. til 1.270 kr. pr. måned og på fritidshjemsområdet fra 400 kr. pr. måned i Hvidovre til 1.110 kr. pr. måned i Egebjerg.

Spørgsmålet er altså i dag egentlig ikke, hvorvidt daginstitutionerne skal være helt gratis, men om der skal være en større ensartethed for forældrene i forhold til den omkostning, som daginstitutionerne er. Det synes jeg egentlig ville være en bedre debat at tage end en debat om gratis daginstitutioner, for det er et fremtidsperspektiv – det har vi i hvert fald erkendt i Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Enhver, der har med børn at gøre, ved, at godteposer er noget, som også kan have en vis

[Carsten Andersen]

skadelig virkning på børn. Derfor var det ikke nogen godtepose, jeg trak frem, men nogle børnepolitiske initiativer, som vi mener skal tages. Det er da klart, som vi sagde, at vejen til de gratis daginstitutioner går over en hævelse af fripladsgrænserne. Det var såmænd ikke ment som et forslag om, at vi i morgen – selv om vi da gerne kunne ønske os det – fik etableret gratis daginstitutioner. Men hvor SF's politiske ønske er, at vejen skal gå i retning af, at det at have et barn i daginstitution ikke skal være et økonomisk spørgsmål, går fru Lizzie Lichtenbergs og den borgerlige regerings vej i retning af at fratage kommunerne rettigheder til at gøre daginstitutioner billigere for brugerne af daginstitution, som man har lagt op til i de kommunale forhandlinger.

8 mia. kr. koster det, siger man. Ja, der er lavet mange regneekvilibristiske øvelser fra denne talerstol med hensyn til, hvad det koster. Man kan lave forskellige regnestykker om, hvilke børnegrupper det drejer sig om, og vi kunne også diskutere hensigtsmæssigheden i at bruge penge på andre områder.

Men i alle tilfælde er det helt klart et spørgsmål om solidaritet; det er et spørgsmål, om man i dette samfund betragter børn som en ressource, man vil investere i. Regeringen er jo ikke i tvivl om at ville investere milliarder i en lang række andre ting: Den vil f.eks. ofre milliardtilskud til erhvervslivet og flere millioner for at forbedre situationen for millionærerne – dér er man klar med investeringerne.

SF betragter børnene som et investeringsobjekt, som det er værd at ofre nogle flere skattekrone på, og det er muligt, at det med tiden vil koste 8 mia., når vi når det endelige mål.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Fru Jytte Andersen talte om den såkaldte favorisering af rige mennesker og dem, der var belastet med en formue, men der må da vist være noget, der er undsluppet fru Jytte Andersens ellers udmærket udviklede situationsbedømmelse og iagttagelsessevne, for det fremgik jo, at disse penge netop skal bruges til at etablere arbejdspladser for.

Jeg vil gerne spørge, om fru Jytte Andersen ikke mener, arbejdsmarkedet har brug for flere arbejdspladser, og at det at have arbejde er noget af det fundamentale grundlag for en familie og for en families trivsel.

Hvad angår daginstitutionerne og kommunerne, har kommunerne rent faktisk vist vejen inden for mange områder med de forsøgsordninger, man har gennemført.

Der foreligger da også et forlig mellem regeringen og kommunerne, og den del vil vi fra konservativ side meget gerne opfylde.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Fru Kirsten Lee spørger, hvor man skulle få pengene fra til at gøre daginstitutionerne billigere og efterhånden gratis.

Der var engang, da Det Radikale Venstre ikke var i regering, og dengang gik Det Radikale Venstre imod ideen om en Storebæltsbro. Hvis nu Det Radikale Venstre i regeringen havde arbejdet for at gennemføre den idé, havde der vel været nogle penge til at forbedre forholdene for børnene og for daginstitutionerne.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil gerne sige til fru Lizzie Lichtenberg, at vi er meget optaget af at skabe en erhvervsudvikling, som giver flere arbejdspladser, men vi har ærlig talt ikke særlig stor tiltro til, at 600 mio. kr. til de mest velbærgede befolkningsgrupper i dette land sådan på en blankocheck giver ret mange arbejdspladser. Dertil skal vi have fat i en helt anden debat, nemlig en erhvervspolitisk debat og en arbejdsmarkedspolitisk debat, som også handler om en nedsættelse af arbejdstiden, for det er jo også det, der er tale om ikke bare i forhold til børneforældrene, men også i forhold til en solidarisk fordeling af det arbejde, vi rent faktisk har. Vi synes også, det er uanstændigt, at der er 280.000, der er ledige, men vi tror ærlig talt ikke på, at modellen med formuebeskatningen løser det problem.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg vil gerne sige til fru Ingerlise Koefoed, at vi kunne have brugt pengene til Storebælt til meget andet nyttigt, til børnefamilier og til meget andet i dette samfund. Men jeg synes faktisk, fru Ingerlise Koefoed retter skytset mod den forkerte. Jeg synes, fru Ingerlise Koefoed skulle rette skytset mod dem, der sikrede flertallet for Storebæltsforbindelsen. Det var Socialdemokratiet, ikke Det Radikale Venstre.

[Kirsten Lee]

Vi konstaterer blot, at der er et stort flertal i Folketinget imod vores ideer, og det har vi gjort før.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Fru Ingerlise Koefoed for en kort bemærkning, og så har jeg i sinde at stoppe de korte bemærkninger for resten af denne omgang.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er helt rigtigt, at der lå et forlig, og jeg ventede også lige præcis det svar, men det er vel også rigtigt, at man går i regering for at få gennemført nogle af sine ideer, og man kunne jo godt have sagt til denne regering: En betingelse for, at vi går med, er, at man fjerner det dér med Storebælt. Det Radikale Venstre har gang på gang givet den undskyldning, at det var bestemt i forvejen. Jamen hvad skal Det Radikale Venstre så i regeringen?

Jørgen Winther (V):

Jeg vil først gerne takke formanden, fordi hun har stoppet de korte bemærkninger. Når man er 4. eller 5. ordfører, føler man egentlig, at det er lidt af en uskik i Folketinget, at der er så mange korte bemærkninger, før ordførerrækken er forbi. Det skal dog ikke afholde mig fra senere selv at tage korte indlæg, men alligevel: Det er lidt af en uskik.

I de sidste 30 år har vi følt, at man med bind for begge øjne har bygget den ene institution i Danmark efter den anden. Hver gang en politiker er blevet præsenteret for et eller andet socialt problem, har man givet det automatiske orakelsvar: Lad os bygge en institution til problemgruppen, så kan vi hjælpe disse mennesker. I denne tankegang har SF og især Socialdemokratiet ført an.

Politikerne og det offentlige har næsten helt pr. automatik uddelt flere og flere økonomiske midler til institutioner. Samtidig har de samme politikere fuldstændig glemt at støtte familierne. Familierne har tværtimod oplevet et stigende skattetryk, så én indtægt ikke mere er tilstrækkelig for familien til, at man kan klare dagen og vejen.

Konsekvensen af denne udvikling er, at familierne i dag er omdannet fra at være den gode, gamle ansvarsfamilie til, at man nu er blevet

en aftalefamilie, hvor det er svært at nå noget som helst i dagligdagen.

For bare 30 år siden var det typisk, at man i en familie hjalp hinanden i både medgang og modgang. Man følte da et udpræget ansvar for, at familien som helhed skulle klare sig godt. Denne familietype passede selv børnene; de hjalp hinanden, når sygdom indtrådte, og de hjalp også de gamle i familien, når de blev svagelige.

Efterhånden som husmødrene er blevet tvunget mere og mere ud på arbejdsmarkedet – og jeg ved, at mange har ønsket det ganske gevaldigt – er situationen blevet sådan, at ansvarsfamilien er blevet omdannet til aftalefamilien.

I denne aftalefamilie aftaler far og mor, hvem der skal bringe barnet i vuggestue – ikke passe barnet – og hvem der skal hente barnet, hvem der skal besøge – ikke passe – de gamle forældre i weekenden, og hvem der skal kontakte hjemmehjælpskontoret for at bede om mere hjemmehjælp til forældrene.

For 30-40 år siden var husmoderen en institution i hjemmet. Hun er nu helt forsvundet som institution, og alle hendes opgaver er overtaget af offentlige institutioner.

Jeg er sikker på, at både SF og Socialdemokratiet hejser flaget og råber hurra for denne udvikling – det har vi allerede hørt i mange korte bemærkninger her i dag.

Den aktuelle børneredegørelse indeholder efter Venstres mening mange positive elementer, for det er et rigtigt udgangspunkt, at ansvaret for børnene begynder hos familien – det er også Venstres holdning.

Der er med udarbejdelsen af redegørelsen både lagt op til et nødvendigt brud med ikke-tidssvarende ordninger og åbnet for en diskussion om alternative metoder i pasningen af vore børn.

Det har længe været Venstres opfattelse, at forældrenes frihed til at vælge pasningsformer har været illusorisk, og i den forbindelse kan jeg sige, at de korte bemærkninger, der har været fra Kristeligt Folkepartis side, falder godt i tråd med Venstres holdning.

Kommunale daginstitutioner har igennem de store, offentlige tilskud på det nærmeste haft et børnepasningsmonopol, idet forældrene simpelt hen ikke har haft råd til at lade være med at benytte sig af institutionstilbudene.

[Jørgen Winther]

Dette monopol må brydes til fordel for større valgfrihed for forældrene, og vi ser også meget gerne, at der indføres taxameterordninger inden for forskellige daginstitutioner.

Hvis børnene, som redegørelsen udtrykker det, skal være forældrenes ansvar, må forældrene også have ansvaret for valg af pasningsform; reelt ansvar afhænger nu engang af reelle valgmuligheder.

Venstre lægger vægt på følgende: Lad penge følge barnet, delegér kompetence fra myndighed til borger og flyt pasningsansvaret fra institution til familien. De positive resultater vil være brugerindflydelse, decentralisering og af-institutionalisering.

Dermed er Venstres holdning nok ridset en lille smule skarpere op, end den er i selve redegørelsen, men med redegørelsen er der taget mange gode skridt.

Redegørelsens forslag indeholder også bebrejdet fribørnehaver, og det er vi i Venstre meget glade for. Vi ser frem til det bebudede lovforslag angående en introduktion af disse private børnehaver og håber, at det kommer inden alt for lang tid.

I det hele taget er øget fleksibilitet på dagtilbudsområdet en tanke, som vi varmt kan tilslutte os. Dermed åbnes der op for, at ventelisterne for daginstitutioner kan reduceres, i stedet for at man vælger den økonomisk uansvarlige løsning at bygge sig ud af ventelisterne. Vi er glade for, at det også er nævnt i redegørelsen, at man ikke kan bygge sig ud.

Der er tre ønsker, der er påtrængende, og dér kunne jeg godt følge Socialdemokratiet og SF i en hel del; det er kun økonomien, der kommer til at skille os.

Fleksibilitet: En fleksibel arbejdstid er noget, vi i Venstre vil lægge meget stor vægt på, men der er jo et lille problem af og til med fagforeninger, som ikke er så interesserede i fleksible arbejdstider.

Vi synes også, det er udmærket med omsorgsdage, som giver faderen eller moderen mulighed for at være hjemme, når børnene er syge. Det er nu engang bedre, end at de kommer hen i en daginstitution. Vi synes også, det er en meget god idé, at der kommer en småbørnsorlov, således at forældre kan være sammen med især de helt små børn.

Men det, der er problemet, er økonomien, og det er nok dér, vi bliver lidt uenige, for Venstre

føler ikke, der er nogen som helst muligheder for at give lønkomensation eller skabe andre offentlige udgifter inden for disse områder. Vi konstaterer, at der er 22.000 børn fra 0 til 6 år på ventelister, men vi kan altså ikke bygge os ud af problemet eller lave ekstra ordninger, som er udgiftskrævende.

Lige et par enkelte ord – for ikke at skuffe Socialdemokratiet og SF – om vuggestuer og infektioner. (*Munterhed*). Vuggestuer er en meget kostbar løsning for det offentlige. Prisen på en vuggestueplads er omkring 78.500 kr. i gennemsnit. I Århus koster en vuggestueplads omkring 91.000 kr., men i Københavnsområdet er der vuggestuepladser, der har årlige driftsudgifter på den anden side af 100.000 kr. Det er i sandhed en dyr løsning for det offentlige.

Det danske samfund betaler i alt 12 mia. kr. for børnepasning, men de samlede sygehusudgifter er på 27 mia. kr. Jeg synes, det er interessant at tænke sig, at vi bruger næsten halvt så mange penge på at passe raske børn, som vi bruger til sygehusene.

Der er mange forældre, der mener, at børn i vuggestuer bliver mere syge end børn, der passes hjemme. Mit daglige arbejde, før jeg kom i Folketinget, var som praktiserende læge i Randers, og i min konsultation har jeg selv erfaret, at vuggestuebørn nu engang er langt, langt hyppigere syge end børn, der passes hjemme hos moderen.

Det bør egentlig også være indlysende for alle, at jo flere børn der passes sammen, jo hyppigere bliver de syge. Det er da også skønt at se, at der er mange Venstreborgmestre i landkommuner, der har været forudseende og har ladet være med at bygge vuggestuer.

Vuggestuebørn kommer med forskellige virus og blander virus i børnehaven, og dermed smitter de hinanden. Der er også skrevet en doktordisputat, der sort på hvidt dokumenterer, at børn på 10 måneder, der passes i vuggestuer, har syv gange så mange sygdomme som børn, der passes hjemme.

Det undrer mig, at der ikke er nogen pædagoger, der på noget tidspunkt har rejst problematikken: Hvad er det egentlig, vi gør, når vi passer børnene og sætter syge børn sammen, som så smitter hinanden?

Ud fra en lægelig vurdering, og jeg er ikke den eneste, der har den opfattelse, er det sådan, at vuggestuer i dag er langt den største enkelt-

[Jørgen Winther]

faktor til sygdomme blandt småbørn, og derfor, ikke på grund af de økonomiske forhold, men på grund af denne sygdomshyppighed, er der sandelig grund til, at vi skal foretage den alvorlige overvejelse, om vi skal bevare vuggestuerne fremover. Rent personlig mener jeg ikke, at vuggestuer er noget, der hører med til et samfund, hvor vi har denne viden.

I en kommunal dagplejeplads kommer der ikke nær så mange børn sammen, og den har også et andet positivt element: den har lavere driftsudgifter. En kommunal dagplejeplads koster kun omkring 40.000 kr.

Det, vi også kunne ønske os i Venstre, var, at forældrebetalingen, som der tales meget om, afspejlede, hvad de reelle omkostninger ved institutionerne var, således at man skulle betale betydelig mere for en vuggestueplads, end man skulle betale for en børnehaveplads.

Til sidst vil jeg sige, at jeg synes, det er vigtigt at betone, at børnefamilierne i højere grad end hidtil bør ligestilles, hvad enten børnene passes i offentligt regi eller i hjemmet. Brugerindflydelse er ligesom sin slægtning brugerbetaling et begreb, der bør tages alvorligt og føres ud i livet.

Vi kan i Venstre til fulde tilslutte os ønsket om, at der gennemføres en almindelig målsætningsdebat om emnet: Hvad vil man med daginstitutionerne? Vi vil i den forbindelse gerne røbe, at i Venstre håber vi, at diskussionen munder ud i en nedprioritering af institutionerne og en opprioritering af især børn, men også af familien som helhed.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg må sige, at jeg er imponeret af hr. Jørgen Winther, der i samme tale når at stille forslag om ændring af forretningsordenen herinde, at gå i rette med formanden om, hvordan man skal praktisere de korte bemærkninger, at komme med forslag til ændring af vielsesritualet og endelig også at komme med forslag til afskaffelse af vuggestuerne.

Jeg skal meddele hr. Jørgen Winther, at selv om vi kender den citerede doktordisputats af Uldall, synes vi, at det er en fantastisk kortsynet og nem måde at komme over problemet på. Jeg tror ikke, der er en eneste socialdemokrat, der vil afvise, at oplysningerne om, at der er en større sygelighed blandt børn i institution end uden

for institution, er korrekte. Det er ikke det, der er til diskussion. Spørgsmålet er, hvordan man kunne undgå det. Jeg tror, at en af de måder, man i hvert fald kunne nedbringe det en del på, var ved at sørge for, at der var personale, der gjorde rent på daginstitutionerne. Det ville hjælpe meget på det. Det ville i øvrigt også hjælpe lidt på beskæftigelsessituationen. Jeg skal så medgive, at det formentlig ikke ville medføre, at vuggestuerne blev billigere i drift.

Jeg har et konkret og kontant spørgsmål i forbindelse med hr. Jørgen Winthers omtale af de såkaldte fribørnehaver. Dem har vi kunnet løse meget om, og også i dag har hr. Jørgen Winthers gruppeformand et indlæg i Berlingske Tidende om disse fribørnehaver. Jeg vil godt spørge, hvornår vi får en chance for at få at vide, hvad en fribørnehave er. Er det sådan, at en fribørnehave er en børnehave, der ikke skal have aftale eller overenskomst med kommunen? Er det, man lægger op til, at der skal være planløshed, og at kommunalbestyrelserne ikke skal have mulighed for at følge med i, hvad der foregår på området? Er det det, der ligger i det, eller hvad ligger der i det? Hvis det bare er slagord, så lad os da få dem skudt ned.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal gøre opmærksom på, at havde formanden opfattet hr. Jørgen Winthers indlæg som en gåen i rette med formandens håndhævelse af forretningsordenen, var der blevet grebet kraftigt og hurtigt ind.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg vil takke hr. Jørgen Winther for ikke at skuffe Socialdemokratiet og SF ved at unddrage os muligheden for at drøfte renligheden i vuggestuerne. Men jeg synes også, at hr. Jørgen Winthers bemærkninger i den anledning er et godt tegn på, hvor dårlig Venstre er til at se tingene i sammenhæng. Hr. Jørgen Winther er læge, og hr. Jørgen Winther ved godt, at et barn ikke pludselig bliver syg i daginstitutionen, men at der måske er en morgenstund i barnets hjem, hvor forældrene står i den situation at skulle tage stilling til, hvorvidt de skal på arbejde, så barnet bliver nødt til at komme i daginstitutionen, fordi man havde første fridag dagen før. Vi har ikke den omsorgslov, som hr. Jørgen Winther er enig i at vi bør have.

[Carsten Andersen]

Jeg tror, at hvis man havde den venstreske form for omsorgslov, ville forældrene skulle tage stilling til, hvorvidt kreditinstitutionen ville acceptere, at der nu havde været så mange gratis omsorgsdage, at man ikke kunne betale terminerne, og det ville også indgå i en overvejelse af, hvorvidt barnet kom hen i vuggestuen.

Punkt 1: En af årsagerne til sygdom i daginstitutionerne er, at forældrene bliver nødt til at aflevere syge børn, fordi de ikke har nogen pasningsmuligheder derhjemme.

Punkt 2: Sygdomshyppigheden er også et spørgsmål om, hvor mange mennesker der er på det kvadratmeterantal, der er i daginstitutionerne. Jeg tror, at hvis der var 500 mennesker, som havde deres arbejdsplads i Folketinget, ville sygeligheden vokse, fordi vi simpelt hen ville være tættere på hinanden, og bacillerne ville blive hurtigere udvekslet – eller hvad det hedder på lægesprog, i alle tilfælde det, som overfører sygdomme fra den ene til den anden – og sygdommenes antal ville vokse.

Altså har kvadratmeterantallet i daginstitutionerne også med sygeligheden at gøre, og Danmark er et af de lande, som har den mindste kvadratmeterplads til det antal børn, der er i daginstitutionerne.

Det var nogle punkter, som Venstre skulle angribe i stedet for at pege på, at forældrene kunne møde op og gøre rent.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Undskyld, nu bryder jeg mine egne principper. Jeg har stadig væk samme principielle holdning, som jeg gav udtryk for.

Tak til formanden, for jeg følte heller ikke, at jeg kom med antydning af irettesættelser over for formanden, for det kunne jeg aldrig drømme om.

Det, jeg vil sige, er et svar til hr. Qvist Jørgensen, der spørger om fribørnehaver. Det, jeg kan sige partiet Venstre ønsker – og dér er vi ikke helt enige med regeringen – er, at vi gerne ser fribørnehaver oprettet på en sådan måde, at det sker uden aftale med kommunen – selvfølgelig kan kommunen være orienteret – at det sker på forældrenes ansvar, og at disse forældre får et puljebeløb, der svarer til det tilskud, der i dag gives til daginstitutionerne.

Jeg ved godt, at der kan laves forfærdelige beregninger, der viser, hvor meget det vil koste,

men efterspørgslen efter vuggestuer vil falde ganske drastisk. Tænk engang, hr. Qvist Jørgensen, hvis det var sådan, at man i dag skulle betale den fulde pris for en vuggestueplads på omkring 100.000 kr. her i Københavnsområdet! Jeg tror ikke, der er mange forældre, der ville benytte sig af den mulighed, og hvis der ikke er nogen, der vil betale den reelle kostpris, er spørgsmålet, om ikke vi skal tænke på at sætte noget andet i stedet.

Jeg vil også sige tak til hr. Carsten Andersen fra SF. Jeg føler, at det er et fremskridt, at både S og SF åbent og højt og fra Folketingets talerstol erkender, at der er meget høj sygelighed i daginstitutionerne. Det er et problem, som vi må tage op og prøve at løse. Det, der selvfølgelig er løsningen, er kommunal dagpleje, hvor der er færre børn sammen, og dér kan de helt små børn være. Derimod ser jeg gerne, der bliver flere børnehaver i Danmark, men vuggestuerne er noget, vi må gøre op med.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Når jeg hører hr. Jørgen Winthers tankegang og Venstres ideer om, hvordan forældre skal ligestilles, enten de har et barn i daginstitution eller de ikke har et barn i en daginstitution, må jeg sige, at jeg ærlig talt er tryk ved, at det er en radikal socialminister, vi har.

Jeg vil godt sige til hr. Jørgen Winther, at der er noget, jeg ikke forstår. Hvis man ligestiller forældre og lader pengene følge børnene, krone for krone, hvor mange det nu skal være, ud til hvert barnehoved, bliver der ikke nogen valgmulighed, for man kan jo ikke bruge pengene to gange. Hvis man gør det efter den filosofi, som jeg forstår ligger bag, er der simpelt hen ikke nogen penge til at bygge daginstitutioner for, hverken vuggestuer eller børnehaver. Så er der reelt ikke noget tilbud. Så er der reelt ikke nogen valgmulighed. Så har man kun den mulighed som forældre at organisere sig, som man nu bedst kan, uden nogen form for kontrol med, hvad der sker med pengene eller med noget som helst andet. Man skal altså bare udstede en blankocheck. Valgmuligheden forsvinder ganske enkelt. Den er dog i dag til stede. Man kan blive hjemme og passe sit barn, hvis man gerne vil. Det kan man faktisk godt, og der er også nogle, der gør det. Det er fint, hvis de kan klare det, og hvis de synes godt om det. Men

[Jytte Andersen]

med den anden model er der ikke nogen valgmuligheder, og dermed er der ikke ligestilling.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg synes ikke, det skal stå helt uimodsagt, at hr. Jørgen Winther kommer herop og siger, at nu har Socialdemokratiet og SF opdaget, at sygeligheden i daginstitutionerne er høj.

Hver eneste gang vi her har diskuteret og man i offentligheden har drøftet nedskæringerne og indpresningen af flere i daginstitutionerne, har vi peget på, at der var et sygelighedsproblem. Bl.a. Venstre og den borgerlige side af salen har lukket ørerne for den problematik og sagt, at det nok gik. Derfor er det groft at sige her: Nu har vi opdaget problemet. Det, der måske er sket, er, at nu er det gået op for Venstre, at det problem også er der. Så kan man se, hvor længe sådan noget er om at trænge ind hos Venstre.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går tilbage til ordførerrækken.

Jane Oksen (FP):

Socialministeren udtaler i en pressemeddelelse i forbindelse med børneredegørelsen, at børn og unge på mange måder har det meget bedre i dag end tidligere, og ministeren fremhæver også i sin redegørelse, at der er brug for en almindelig børnepolitik. Det er store ord i januar 1989. Selv om vi har et varmt klima for årstiden, er det stadig en meget kold tid at være barn i.

Vi kan godt bruge store, flotte ord om at skulle føre børnepolitik, men hvis vi førte en fornuftig politik på andre områder, ville det selvfølgelig også komme børnene til gode.

Hvad er det for måder, børnene har det bedre på i dag, må man spørge ministeren om? Er det, fordi der er flere børn på institution? Er det, fordi der er flere børn anbragt uden for hjemmet? Er det, fordi der er flere børn, der oplever en skilsmisse? Eller er det, fordi børnene sundhedsmæssigt har det bedre? Det tror jeg næppe de har. Fordi de ikke har en mor eller far hjemme til at sørge for dem, lever de tit af en forkert kost bestående af cola og burgere. De får også ifølge forskellige undersøgelser en dårlig holdning af at sidde for længe på skolebænken. Der

er masser af børn, der er alt for tykke, bl.a. på grund af den dårlige kost.

Det er rigtigt, de får vaccinationer osv., men sundhedsmæssigt tror jeg faktisk ikke børnene har det så godt i dag, som de burde have det. Det er da kun, fordi lægevidenskaben er blevet dygtigere.

Før i tiden var der ofte en mor hjemme til at snakke med barnet, når det kom fra skole, og de små børn kunne føle trykthed i hjemmet. Det er desværre slut i dag. Hjemmet er efterhånden kun et overnatningssted for familien, der farer rundt for at nå det hele og for at få råd til det hele. Vi kunne spare mere på fritidstilbud, på dyre tv- og videoapparater og på dyrt legetøj osv. Det er vel ikke disse materielle ting, ministeren ser på, når hun taler om, at børnene har det bedre i dag.

Den ungdomskriminalitet, vi har, tyder i hvert tilfælde ikke på, at børnene har haft en god opvækst. Kriminalitet starter ofte i barndommen, fordi børnene er overladt for meget til sig selv. Vi burde se på den kriminelle lavalder. Der burde langt tidligere gøres en indsats og måske også gribes hårdere ind over for småforseelser. De skal bremses i starten.

Man fjerner stadig børn fra hjemmet. Det er rigtigt, at ministeren har nedsat et udvalg, jeg vil kalde det et lidt langsomt arbejdende udvalg; jeg har forstået, der går næsten et par år, før det bliver færdig med arbejdet, men jeg erkender, at det er et kompliceret spørgsmål. Selvfølgelig er der situationer, hvor man er nødt til at fjerne børnene fra hjemmet, men det hænger igen sammen med den dårlige økonomi og alle de skilsmisser, vi har.

Jeg vil imidlertid gerne i den forbindelse sige, at jeg tror, der gøres alt for lidt for, at de børn, der er fjernet fra hjemmet, kan komme hjem igen. Det er tankevekkende, når man læser Socialforskningsinstituttets undersøgelse og ser, at halvdelen af de børn, der er i familiepleje i dag, ser deres mor fire gange om året eller sjældnere, og at en fjerdedel af børn i familiepleje aldrig ser moderen. Det harmonerer ikke med ministerens smukke ord om, at en tæt kontakt til forældrene er vigtig. Hvis børn ikke har en tæt kontakt til forældrene, bliver de rodløse og føler sig svigtet. De får ideer om, at ingen bryder sig om dem, og at man er totalt ligeglad med, hvad de foretager sig. Derfor ser vi den store kriminalitet. Det drejer sig om at

[Jane Oksen]

skaffe penge, for for penge kan man købe venner.

Unge gifter sig alt for tidligt og får selv børn for at have en mening med tilværelsen. Det er trods alt rart at have nogen at være noget for. Men det er svært med den store arbejdsløshed, med få lærepladser osv., og risikoen for, at det mislykkes, er stor. Igen er det økonomien, der trykker. Man giver de unge en passiv hjælp, og man fastholder dem i bistandssystemet. Til trods for de mange gode tiltag, der er i øjeblikket, tror jeg, at vi stadig vil have mange unge siddende fast i bistandssystemet, og det er lige dér, børnenes dårlige forhold starter. Man opdrager de unge til, at de ikke skal yde så meget her i tilværelsen, og så lærer de selv deres børn, at det er det offentlige, der klarer det hele.

Handicappede børn har ministeren nævnt at der vil komme en særskilt redegørelse om, så dem skal jeg ikke koncentrere mig meget om her, men jeg vil i hvert tilfælde opfordre til, at man giver handicappede børns forældre så gode muligheder som overhovedet muligt. Der må ikke spares penge her, for når vi ved, hvad institutioner for handicappede koster samfundet, kan der bruges en del flere penge på at hjælpe handicappede børn hos deres forældre.

Hvordan skal vi så ordne tilværelsen bedst for vores børn? Det skal ikke gøres med flere sagsbehandlere, med børneombudsmand eller med flere pædagoger. Den eneste måde, det kan blive rart at være barn på, er at give børnene barndommen tilbage, hvis man skal udtrykke det banalt. Børn er faktisk i dag små voksne. De er overladt til sig selv og skal klare sig selv.

Hvis vi fik en bedre økonomi i Danmark, ville det se lysere ud. Hvis vi havde lavere skatter, og hvis vi havde lavere offentlige udgifter, så forældrene havde flere penge til rådighed, havde de en valgmulighed og måske mulighed for selv at klare deres børn. Så måtte man selvfølgelig – til gengæld for at have flere penge til rådighed – også betale, hvad det koster at få børnene passet.

Det, forældre ønsker, tror jeg, er valgmuligheder, og dem har de altså ikke i dag. Mere selvbestemmelse vil forældrene også gerne have, og det er der trods alt lagt op til i ministerens redegørelse f.eks. inden for skoleområdet. Det vil vi selvfølgelig se positivt på. Forældrene skal selvfølgelig selv have størst mulig indflydelse både på deres børns skolegang, pasning

og forhold i det hele taget. De skal ikke overlades til det offentlige.

Vi kunne også se på børnetilskuddene. Jeg kan ikke forstå, hvis Socialdemokratiet går ind for den asociale måde, vi fordeler børnetilskuddene på, så selv de bedst stillede i samfundet også skal modtage børnetilskud. Disse penge burde fordeles på en anden måde, eller – hvis vi førte en anden økonomisk politik – totalt afskaffes.

Det er et sygt samfund i dag, hvor børn i stigende grad udsættes for voldtægt og incest. Det er selvfølgelig også problemer, vi ser nøje på. De hænger sammen med, at der er for lidt tid til børnene. Der er også i stigende grad børn, der lever sammen med én forsørger eller i splittede familier.

Ventelisterne skal vi selvfølgelig også se på. Man har desværre mistolket Fremskridtspartiets forslag om, at arbejdsløse og bistandsmodtagere ikke skal benytte offentlig børnepasning, og kaldt os børnefjendske. Noget tyder imidlertid på, at det er en populær idé. Vi har lige set, at der i Ålborg i løbet af én uge var 40 arbejdsløse, der meldte deres børn ud af kommunale institutioner for at give plads til børn på venteliste. Selvfølgelig er betingelsen, at forældrene kan få passet deres børn igen, hvis de får arbejde. Jeg synes, man burde se lidt mere positivt på disse ting. Det drejer sig om at tilgodese de børn, som ikke kan være hjemme hos forældrene, og som skal passes, for at forældrene kan komme på arbejde.

Man taler også smukt om, at forældrene skal arbejde mindre. Det kan desværre ikke lade sig gøre med den økonomi, vi har, og undersøgelser viser da også, at småbørnsforældre arbejder mere end den øvrige del af befolkningen. Den sidste undersøgelse, der blev lavet, viste, at fædre i gennemsnit arbejdede 44 timer om ugen. Det tror jeg ikke de gør af lyst. De ville selvfølgelig gerne være mere sammen med deres børn, men husene er dyre, og skattereform osv. har ikke gjort det lettere at klare terminerne. Flere og flere huse kommer på tvangsauktion. Man regner med, at der måske kommer 40.000 på tvangsauktion i 1989, og det vil selvfølgelig i stort antal være børnefamilierne, det går ud over.

Hvordan tror man, familien kan nedsætte arbejdstiden med stigende skatter og afgifter? Det er så let at sige, at der skal være flere mulig-

[Jane Oksen]

heder for deltid, men man ved godt, at det økonomisk ikke kan lade sig gøre. Selv om 80 pct. af småbørnsmødrene gerne ville, kan det desværre ikke lade sig gøre. Det er synd for børnene, at det kun er 8 ud af hver 100 småbørnsmødre, der i dag kan gå hjemme.

Der er mange ting, vi kan se på. Vi kunne bruge flere dage, hvis vi skulle gå til bunds i alle børnefamiliens problemer, men tiden tillader ikke, jeg bruger mere tid på det nu.

Kirsten Lee (RV):

Det er egentlig underligt, at børn fremstilles så negativt i vort samfund, og fru Jane Oksen synger godt med i det kor: Børn er dyre, de skal passes, de er besværlige, de tager tid, de unge er kriminelle, og de gør i øvrigt deres til sædernes forfald.

De unges kriminalitet er ikke en brøkdæl af, hvad vi andre er i stand til at præstere i form af skattesnyd og miljøsvineri. Det er et medieskabt billede af børns elendighed, og det stemmer ikke overens med virkeligheden. Ifølge pressen er forældrene heller ikke meget bevendt, for 16.000 af dem har fået fjernet deres børn. I virkelighedens verden er det et sted mellem 500 og 600 børn, der med tvang er fjernet fra deres hjem ud af en dansk børneflokk på 1,2 millioner. Så er der små 4.000, der er fjernet, og størstedelen af dem er fjernet på grund af misbrugsproblemer hos forældrene. Men det tyder dog ikke på, at forældre ikke er i stand til at opdrage deres børn.

Skal man tro diverse psykologer, begår talrige danske børnefædre seksuelle overgreb mod deres døtre. Sandheden er, at danske børn i dag for de allerflestes vedkommende er velpassede; de er glade børn, som får al den omsorg og kærlighed, de har brug for af deres forældre, og deres forældre er i øvrigt ansvarlige mennesker. Det betyder ikke, man skal benægte, at der findes problemer inden for børneområdet. Men lad os dog i det mindste få dem sat i det rette perspektiv, så bliver løsningerne i hvert fald mere realistiske. Aldrig har en børnegeration haft de muligheder, vores børn har, økonomisk, uddannelsesmæssigt, sundhedsmæssigt og på alle andre områder.

I Det Radikale Venstre er vi enige i de fem målsætninger for børn, der er opstillet i regeringens børneredegørelse. Børn er naturligvis forældrenes ansvar, og det er samfundets opgave

at hjælpe forældrene med at forvalte det ansvar så godt som muligt. Et af børnefamiliernes reelle problemer er, om børnene har tid nok sammen med deres forældre. Derfor er det vigtigt, at børnefamilierne får mulighed for at indrette sig så fleksibelt, som de gerne vil – det gælder, når det drejer sig om dagtilbud, og det gælder, når det drejer sig om arbejdsmarkedet – og vi ser meget gerne, at der bliver indført en ret til deltid for børneforældre i alle overenskomster.

Ifølge fru Jytte Andersen ser det ud til, at man i Socialdemokratiet kun kan se én mulighed for børnefamilier: Fædre og mødre skal på arbejde, og børnene skal i institution. Vi ønsker, at forældre skal have fleksibilitet i form af mulighed for deltid. Jeg har noteret mig, at Socialdemokratiets børnepolitiske program vil afskaffe retten til deltid. Mennesker skal åbenbart ifølge Socialdemokratiet absolut fratages retten til at indrette sig, som de gerne vil.

Fru Jytte Andersen hånede også Det Radikale Venstres mangel på børnepolitiske initiativer. Der blev ikke rigtig noget ud af noget. Jeg vil gerne have lov til at inddrage nogle af de initiativer, vi har fået gennemført i de seneste år. Må jeg minde om den forlængede barselorlov! Den blev indført på radikal foranledning. Det er en massiv socialpolitisk forbedring. Må jeg minde om, at det var os, der pressede på, så alle børnefamilier fik 5.000 kr. om året i forbindelse med skattereformen, og må jeg også minde om, at det var Det Radikale Venstre, der foranledigede, at paraplyvaccinationen blev indført!

Børn bliver syge, og som regel er det de banale børnesygdomme, der plager, og det er hovedsagelig de institutionspassede børn, der bliver syge. Først og fremmest skulle man måske forsøge at forebygge, at børnene bliver så syge. Vi så gerne, at det var muligt at finde godt 1 mia. kr. – for det koster det at give forældre 20 omsorgsdage om året som anbefalet af Udvalget om børns dagligdag – og samtidig skulle vi forandre det administrative system, så en sådan ordning også lod sig administrere uden uoverstigelige omkostninger.

Fru Jytte Andersen harcelerer over, at det er sølle, at vi ikke lige kan lægge den milliard på bordet. Men vi har den altså ikke i lommen, fru Jytte Andersen. Vi synes derimod, det er for sølle, at Socialdemokratiet ikke udnyttede den historiske mulighed, partiet havde i forbindelse med 1988-finansloven og det forlig, der blev

[Kirsten Lee]

indgået, og som betød, at rammerne blev sprængt med 3,5 mia. kr. Jeg vil gerne have lov at minde fru Jytte Andersens parti om, at Socialdemokratiets formand, hr. Svend Auken, stolt til pressen forkyndte, at Socialdemokratiet havde fået alle krav opfyldt. Den historiske sandhed er, fru Jytte Andersen, at Socialdemokratiet intet krævede til børnefamilierne, og den politiske realitet er, at Socialdemokratiet ikke har medvirket til at få en sådan orden i landets økonomi, at det er muligt i den nærmeste fremtid at finde milliarder af kroner til forbedring af børnefamiliernes vilkår.

Jeg synes, det er værd at påpege, at efter at vi har fået gennemført paraplyvaccination, som vitterlig er en måde at forebygge sygelighed blandt småbørn på, er det synd, at der blandt sundhedspersonale fruserer fordomme, som gør, at nogle direkte fraråder forældre at få deres børn vaccineret. Der er behov for, at både læger, sygeplejersker og sundhedsplejersker får deres viden opdateret. Paraplyvaccinationen er indført for at beskytte børn mod de alvorlige følgetilstande, som mæslinger kan give, og for at forebygge de alvorlige medfødte handicap, som skyldes røde hunde under graviditeten.

Der kan gøres meget for at forbedre de hygiejniske forhold i småbørnsinstitutionerne. Det drejer sig ikke bare om vand og sæbe. Det drejer sig også om byggematerialer, udluftning og alle andre ting, som har med hygiejne at gøre.

Vi kan altså ikke finde den milliard kroner, det koster at give børnefamilierne omsorgsdage, og vi kan slet ikke overskue det administrative morads, som vi vil komme ud i med en sådan ordning her og nu. Men det ville være rart, om de mandetunge fagforeninger ville indarbejde retten til, at forældre kunne få fri på børns første sygedag. Så kunne vi måske også få en pligt for fædrene til at være med til at passe de syge børn.

Vi er tilfredse med, at handlingsplanen følges op inden for de forskellige ministerområder. Færdselskommissionens rapport er fremkommet. Det vil være naturligt at tage initiativer, der netop vil øge trafikikkerheden blandt børn. Man kan også forestille sig at styrke det sundhedsforebyggende arbejde blandt børn, og meget andet.

Vi erkender, det må ske ved prioritering, og vi håber, at andre vil deltage i det arbejde.

(Kort bemærkning).

Jane Oksen (FP):

Fru Kirsten Lee har altid en bemærkning om, at vores børn er så sunde og så veltilpassede, og tilsyneladende kan fru Kirsten Lee ikke se, at der er tale om stigende problemer. Jeg vil gerne spørge fru Kirsten Lee, om hun ikke mener, det er et stigende problem, at flere unge bliver kriminelle, at flere børn fjernes hjemmefra, at vi har flere og flere skilsmisser, og om ikke det går ud over børnene.

Jeg kan altså ikke anerkende, at fru Kirsten Lee siger, at børn er sunde og veltilpassede. Det er der mange børn der er, men der er altså stigende problemer, og jeg vil gerne spørge, om fru Kirsten Lee ikke erkender, at vore børns problemer er stigende.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er ukorrekt, når fru Kirsten Lee nu igen vil få det til at fremstå, som om Socialdemokratiet ikke har stillet forslag om forbedringer både ved denne finanslov og sidste års finanslov.

Vi stillede faktisk forslag om forbedringer på 100 mio. kr. sidste år og 100 mio. kr. i år. Det ønskede Det Radikale Venstre ikke at medvirke til. Der blev alene vedtaget forslag om 25 mio. kr. til kronisk syge børn, og det var uden fru Kirsten Lees medvirken. Men vi har noteret os – og det har forhåbentlig også landets pensionister – at de forbedringer, som vi var medvirkende til på sidste års finanslov, kommer De Radikale meget på tværs. Det har vi noteret os, og det håber vi som sagt også landets pensionister har.

Så vil jeg godt sige til fru Kirsten Lee, at jeg er enig i den betragtning, at det meget let kan fremstå, som om alle børn har det skidt på en eller anden måde. Det er selvfølgelig et billede, der kan være fortegnet, for der er mange børn, der har det godt. Der er mange veltilpassede børn, der er mange, der går i gode daginstitutioner, der er mange, der vokser op hos stærke, kreative forældre, der har en stor ansvarlighed. Men når man fokuserer på de børn, hvis vilkår er vanskelige, så er det selvfølgelig dér, den politiske forpligtelse ligger, og det er derfor, det bliver trukket så meget frem i debatten. Jeg er enig i, at mange børn naturligvis har det godt og er glade i deres hverdag.

(Kort bemærkning).

Inga Dahl-Sørensen (V):

Til fru Jytte Andersen vil jeg gerne sige, at som det er i dag, så er der jo netop en skævdeling imellem de forældre, der har deres børn i daginstitutioner, og de forældre, der for enhver pris gerne vil blive hjemme og passe deres børn. Familien har intet valg, fordi der skal to indtægter til.

Følger pengene børnene eller forældrene, er der en reel frihed, netop fordi det beløb, man får udbetalt, kan man så vælge at betale til institutionen, eller man kan beholde det og så blive derhjemme, eller man kan bruge de penge til andre former for institutioner, måske fribørnehave. Og vær sikker på, at mange vil tage imod en sådan ordning, og vær sikker på, at så har vi pludselig ikke nogen ventelister mere.

Samtidig kunne jeg måske tænke mig en jobgaranti indført, så forældre vidste, at de også kunne vende tilbage igen.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Når pengene er udbetalt til forældre, fru Inge Dahl-Sørensen, hvad er det så for nogle penge, der skal bygges institutioner for, så man kan vælge, om man vil gå hjemme eller arbejde hjemme eller have børnene i institution? Er det nye penge?

(Kort bemærkning).

Inge Dahl-Sørensen (V):

Fru Jytte Andersen, vi skal jo ikke have bygget flere institutioner. Dem får vi jo rigeligt af, når forældre pludselig gerne vil have lov til at blive hjemme og passe deres børn. Så har vi pludselig ingen ventelister, og vi har institutioner nok.

(Kort bemærkning).

Jane Oksen (FP):

Der er faktisk meget af Venstres børnepolitik, vi kan være enige i, men når fru Inge Dahl-Sørensen taler om en jobgaranti – det nåede jeg ikke at komme ind på i min ordførertale – så vil jeg gerne spørge: Tror man virkelig, at nogen arbejdsgiver så vil være tilbøjelig til at ansætte småbørnsforældre? Det ville jo i den grad være en ustabil arbejdskraft, og med stor arbejdsløs-

hed, hvem er det så, der kommer sidst i køen, når det gælder arbejde? Det er småbørnsforældrene.

Virksomhederne har svært nok ved at klare sig i forvejen. Jeg tror ikke, vi skal trække den slags tvangsordninger ned over vore virksomheder.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Antallet af korte bemærkninger er blevet lidt langt, så jeg tror, jeg vil lade fru Kirsten Lee få en kort bemærkning på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Fru Jane Oksen stillede mig nogle spørgsmål. Jeg kan desværre kun huske de to af dem.

Det er ikke rigtigt, fru Jane Oksen, at flere og flere forældre bliver skilt. Antallet af skilsmisser er såmænd stort set konstant og har været det siden begyndelsen af 1970'erne. Der indgås flere og flere ægteskaber, og ifølge Socialforskningsinstituttet vokser flere børn i dag end tidligere op i hjem med begge forældre.

Så siger fru Jane Oksen, at flere og flere børn fjernes fra hjemmet. Jeg prøvede at forklare fru Jane Oksen, at mellem 500 og 600 tvangsfjernede børn ud af en børneflokk i Danmark på 1,2 millioner i hvert fald ikke er ret mange, og det er ikke et stærkt stigende tal. Dertil kommer 4.000, der nok er fjernet med, som man siger, en vis armvridning af forældrene, altså under trussel af, at hvis de ikke lod dem fjerne, så ville man fjerne dem med tvang.

Men jeg vil godt vove den påstand, at der er for mange børn, der lever for længe i hjem, hvor forældre alt for stor en del af tiden er skæve af alkohol eller medicin. For det er hovedproblemet blandt de børn, der bliver fjernet. Det er derfor, vi har nedsat udvalget, der skal se på regler for, hvordan børn fjernes fra eget hjem. Det er af hensyn til børnene, for børnenes tid er kostbar. De skal ikke en stor del af deres barn-dom leve i den slags hjem.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Nu synes jeg, vi er nået til det tidspunkt, hvor vi må spørge, om Venstre, der jo er et regeringsparti, kan slutte op om denne redegørelse, for der står jo helt tydeligt i redegørelsen, at foræl-

[Bente Juncker]

drelønnen er pist væk. Det synes jeg egentlig at Folketinget har krav på at få svar på.

Så vil jeg gerne sige til fru Inge Dahl-Sørensen, at den jo altså koster 14 mia. kr., og dér har fru Jytte Andersen jo altså nogen ret. Hvor skal vi så få de andre penge fra, hvis vi skal have et varieret udbud af pasningsmuligheder for dem, der ikke vælger Venstres model?

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

I forlængelse af det, der allerede er sagt til og om fru Inge Dahl-Sørensens overvejelser om betaling til forældrene, der så selv skulle kunne vælge, vil jeg bare minde om – og jeg understreger, at det er en forlængelse af det, der allerede er sagt – at vi jo måtte konstatere, at Udvalget vedrørende børns dagligdag havde ret mange vanskeligheder. Man brugte faktisk, så vidt jeg har kunnet følge med i det, megen tid og megen energi på at prøve på at imødekomme ønsket om at få lavet nogle præcise beregninger af, hvilket beløb der egentlig skal bruges, hvis man skal følge det forslag, som især Venstre har gjort sig til talsmand for.

Så vidt jeg husker, lykkedes det ikke Udvalget vedrørende børns dagligdag at nå frem til noget særlig præcist eller anvendeligt talmateriale på området, og hvis ikke jeg husker meget fejl – men vi har jo den tidligere formand for udvalget siddende her – så mener jeg faktisk, at man til sidst måtte opgive. Man gik fra det, man lod det ligge.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg blev så glad, da jeg hørte fru Kirsten Lee konstatere, at der er en række familier, hvor børn møder forældre, der er under en vis indflydelse af forskellige euforiserende stoffer, og en række børn, som på grund af omsorgssvigt og lignende bliver fjernet. Og så tænkte jeg: Så, nu tager vi fat på nogle af problemerne, nu begynder vi virkelig at få rokket lidt, så der kommer nogle skulp i badekarret og vi kan tage fat på nogle af disse ting. Og så sagde fru Kirsten Lee: Og der er nedsat et udvalg, som vil tage sig af børns retsstilling i den situation.

Så vil jeg godt bede en vis herre om at tage sig af børns retsstilling, for hvad pokker har det med sagen at gøre, når børn er i en klem situation,

fordi forældrene lader dem være uden omsorg, så de må klare sig selv?

Det blev engang sagt, at da fanden ville, at intet skulle ske, så nedsatte han en komité. Det synes jeg egentlig at børnepolitikken i høj grad bærer præg af. Vi har haft komité på udvalg på kommission osv. siddende, men der er stadig væk, som fru Kirsten Lee siger, lige mange børn, der bliver anbragt. Det tal er konstant, men børnetallet er faldende; der er stadig væk lige mange børn, der er anbragt uden for hjemmet, og de tilbud, der er, er ikke gode nok til at løse problemerne.

Kan vi da så ikke samles om i stedet for at bruge pengene på de komiteer, der er nedsat, så f.eks. at få udvidet mulighederne for børnerådgivningsinstitutioner eller få nedsat et børneråd, som kan tage fat på konkret at løse nogle af disse problemer?

Der var engang en spøgefuld socialmedarbejder, som sagde, at hvis alle de kræfter, der havde været samlet hvert år i Sammenslutningen af Sociale Udvalgovre i Ålborg for at diskutere de sociale problemer, var blevet sat ind på at løse børns problemer, så ville børnenes situation se ganske anderledes ud. Man kunne også godt få den tanke, når man så, hvor mange kræfter der havde været samlet om at diskutere børns problemer, at hvis man brugte dem konstruktivt – og også den økonomi, der lå bagved – og lod dem tilgå børnene direkte, så ville det se anderledes ud.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det er et svar til fru Bente Juncker.

Jeg vil gerne præcisere, at Venstre så sandelig står bag regeringens børneredegørelse. Det er bare sådan, at på nogle områder ville Venstre gerne have haft, at den havde stået lidt stærkere. Men det er selvfølgelig sådan, at tre regeringspartier i en sådan regeringsbørneredegørelse skal finde et fælles program. Vi kan ikke komme med tre forskellige skrifter.

Jeg opfatter min rolle som Venstres ordfører på dette område sådan, at man godt kan sige, hvad det er, partiet gerne vil videre frem med.

En af de ting, vi gerne ville have haft lidt kraftigere præciseret, er spørgsmålet om vuggestuerne. Men alene det, at der står, at man sætter spørgsmålstegn ved vuggestuernes nuværende situation og fremtidige forhold, samtidig

[Jørgen Winther]

med at de er omkostningstunge, synes vi i Venstre er et pænt fremskridt.

Så ser vi også meget gerne, at vi får taget hul på det, som fru Inge Dahl-Sørensen var inde på med henblik på, at de forældre, som selv passer deres børn, også får mulighed for at få del i den store samfundskage, der gives til de forældre, der får børn passet i vuggestuer og i børnehaver.

Det er jo sådan, og det ved fru Jytte Andersen også godt, at den mor og far, der vælger at få sit barn passet i vuggestuen, får et tilskud fra det offentlige på et sted mellem 60.000 kr. og 80.000 kr., måske 100.000 kr. Den mor, der selv passer sit barn, får ikke én øre, og det er det, vi i Venstre synes virkelig er en urimelighed.

Samtidig har vi også en holdning. Vi synes, pædagoger er særdeles udmærkede, men samtidig synes vi også, at moderen faktisk er den bedste pædagog, der overhovedet findes i Danmark. Det, vi prøver at bygge på i Venstre, er, at helt små børn har virkelig god gavn af at være sammen med både moderen og faderen, og jo flere områder vi kan præge udviklingen i denne retning på, des mere vil vi gøre det.

Dernæst et svar til hr. Carsten Andersen, SF, der taler om, at det nu endelig er sivet ind hos Venstre, at der er et infektionsproblem i vuggestuer. Spørgsmålet bekræfter, at det i hvert fald er sivet ind. Men så vil jeg gerne sige, at rengøring og bedre rengøringshygiejne hjælper ikke på det. Det er det, at børnene kommer sammen med virus og er små virusbomber og smitter hinanden.

I de sidste 10 sekunder vil jeg lige sige, at der er også andre problemer angående børn, man kunne diskutere. Tænk på alle de små børn, som i dag ønskes behandlet med væksthormon. Skal vi behandle alle børn, så alle bliver lige store osv.? Der er mange andre etiske aspekter, vi ikke har været inde på endnu.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Ja, de 10 sekunder skal jo gerne holdes inden for talletiden. Fru Kirsten Lee har ordet for en kort bemærkning, og derefter går vi over til ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Hr. Carsten Andersen mente, at der skulle til at være skvulp i badekarret, nu skulle vi til at tale om tvangsfjernelse af børn.

Jeg vil gerne minde hr. Carsten Andersen om, at en af de ordførere under debatten om det radikale beslutningsforslag, som virkelig forestod, hvor kompliceret det var, som virkelig forestod, at det skulle der kigges grundigt på, det var SF's ordfører, hr. Agerschou. Det skal han ikke have utak for. Han indså fuldstændig klart nødvendigheden af, at bistandslovens regler og de tre paragraffer, der omhandler fjernelse af børn og unge, blev kulegravet, og at der blev gjort et ordentligt stykke arbejde. Det vil jeg gerne anerkende over for hr. Agerschou. Så kan hr. Carsten Andersen jo repetere debatten.

Til hr. Qvist Jørgensen vil jeg gerne sige, at det ikke var et problem for Udvalget om børns dagligdag at beregne, hvad det ville koste at give denne såkaldte familieløn; det kunne vi godt. Men da vi så disse beregninger, var det helt klart, at der for det første var meget store samspilsproblemer. Dernæst var det helt klart et spørgsmål: Hvad med de 100.000 enlige forsørgere? Det var det holdningsmæssige, der afholdt udvalgets flertal fra at gå ind for denne familieløn. Der var faktisk kun et enkelt medlem af udvalget, der gik ind for et forslag, som vedkommende selv var kommet med.

Når vi hører alt dette om ligestilling af børnefamilierne og penge til forældrene, der skal følge børnene, så kunne jeg godt tænke mig at høre både fra Kristeligt Folkeparti og fra Venstre, hvor mange penge det drejer sig om. Det forslag, vi så, var på 40.000 kr. til børn under 3 år og 30.000 kr. til de ældre børn.

Hvor mange penge drejer det sig om? Så skal vi prøve at regne på det.

Bente Juncker (CD):

Så nåede vi så langt. Jeg vil gerne sige tak til socialministeren for redegørelsen. Der er ikke så meget nyt i den, den minder meget om den forrige ministers redegørelse, så vi kan tilslutte os den fuldt ud.

Når man har hørt debatten her i dag, skulle man ikke tro, der var ret mange glade børn. Man skulle ikke tro, der var ret mange kærlige børn, ret mange børn, der havde det særlig godt. Det er jo ikke tilfældet. Hovedparten af Danmarks børn har det jo, som jeg lige har beskrevet.

Der er nogle ganske få børn, som har nogle problemer, og det er bl.a. de børn, som vi skal hjælpe ved at give dem nogle gode rammer og

[Bente Juncker]

løse deres problemer enten herinde eller ude omkring i kommunerne. Det vil jeg komme ind på lidt senere.

Når man hører debatten, så er det, som om Folketinget her deler sig i to lejre. Den ene lejr siger: Nu skal mødrene være derhjemme og passe deres børn, og den anden lejr siger: Nu skal mødrene endelig blive ved med at arbejde, som de har gjort i de sidste 20 år. Og de børn, der går derhjemme, har det tilsyneladende bedst, for de får ikke cola og pomfritter; det gør de åbenbart dér, hvor moderen går på arbejde.

Hvad er det for noget? Jeg tror ikke, dagligdagen er sådan ude i familierne. Jeg tror slet ikke, at tingene er skruet sammen på sådan en firkantet facon, som vi presser os op i her.

Jeg vil gerne indlede med at sige, at når der er nogle partier, der kræver flere penge til børnene, så vil jeg sige: Det koster da noget at have børn. Man må da yde en indsats for at have børn. Man må give afkald på nogle ting: måske ikke at tage på en udlandsrejse, måske ikke at få nyt tøj eller måske ikke at have en bil. Jamen jeg synes, det er ganske naturligt, at man yder nogle ofre i de år, man har børn. Man kan ikke bare komme her i en økonomisk knap tid og kræve, at nu skal børnefamilierne have dit og dat.

Jeg vil gerne i den forbindelse sige, at stod det til mig, så fik folk med min indkomst ikke den børnefamilieydelse, som jeg lige har fået dumpende ind ad døren fra Statsskattedirektoratet. Jeg mener udmærket, at en sådan ydelse kunne indtægtsreguleres; jeg synes, det er spild af penge at sende dem til dem, der har det rimelig godt. Lad os bruge de penge til de dårligst stillede, for jeg indrømmer, at der er dårligt stillede børnefamilier.

Ministeren har opregnet 5 små sætninger, som jeg kan være fuldkommen enig i. Børn skal have en stabil og tæt kontakt med forældrene. Ja, det skal de. Hvem i alverden skulle de ellers have den tætte kontakt med? Det primære er, at børnene har tæt kontakt med deres forældre, specielt i de første leveår, og det vil jeg gerne udvide til også at gælde hele familien. Lad os dog være lidt mere sammen med de børn på en anden facon.

Børn skal kunne leve som børn. Det er vi også enige i, fru minister. Børnene skal kunne tage del i samfundslivet. Det er vi også enige i. Og børnene skal også have ansvar. Det er vi også

enige i. Endelig skal børnene kunne leve et sundt liv. Ja, det er vi også enige i. Så langt, så godt.

Jeg har valgt at trække nogle punkter frem, som jeg synes vi herinde kunne gøre noget ved, og de fordeler sig på tre områder: Det er børnefamiliernes arbejdstid, det er lidt om daginstitutionerne – selv om jeg må sige, at det har vi egentlig hørt nok om – og om ventelisterne, og til sidst lidt om det tragiske, der hedder tvangs fjernelser. Det er ting, som jeg mener der kan komme nogle initiativer om i løbet af foråret.

Når man taler om børnefamiliernes arbejdstid, deler spørgsmålet sig jo også i nogle grupper. Regeringen siger fleksibel arbejdstid. Ja, det er meget godt med fleksibel arbejdstid. Nu må børnefamilierne ikke have for meget arbejde, det kan jeg da være enig i, og kan det lade sig gøre, så er det udmærket. Men man skal passe på ikke at falde over i den groft, at man hele tiden skoser de kvinder, der har fuldtidsarbejde, for jeg vil nu hellere være en glad mor, når jeg kommer hjem, frem for halvsur, når jeg går derhjemme og ikke har noget rigtig at tage mig til. Det er et synspunkt, som vi hælder til i CD.

Så har der været talt en del om frihed uden løn til småbørnsforældre i forbindelse med nogle rettigheder. Det kan da være udmærket. Vi må bare passe på, at vi ikke gør småbørnsforældrene en bjørnetjeneste ved at lave alle mulige særforanstaltninger. Men kan vi gøre det, så synes vi også, det er fint.

Så har der været diskuteret en del om barselorloven, og jeg synes, den orlov er flot. Den er nu vedtaget i Folketinget, og den kører, og det har jo vist sig, som CD's ordfører sagde dengang, at det kun er mødrene, der vil tage den. Fædrene er stolte, når de får barnet, men når de skal sidde nede i kantinen og sige, at nu går de på orlov, så ved de jo godt, at der breder sig nogle svedne grin på nogle ansigter. Men altså ærlig talt, lad os se at få fædrene med. Det har vi ikke spor imod.

Om daginstitutionsområdet siger regeringen, at vi ønsker øget fleksibilitet. Hvad betyder det? Der står en hel masse ord i redegørelsen, som vi sådan set godt kan tilslutte os, men det største problem her er jo, hvad vi skal med vores institutioner fremover, hvordan vi får afskaffet ventelisterne. Der har været nævnt tal på 22.000, der har været nævnt 30.000, men det ligger vel et sted derimellem.

[Bente Juncker]

Vi kan ikke bygge os ud af problemerne, det er vi enige i, men vi kan i hvert fald prøve at være lidt kreative. CD har fremsat Søllerødforslaget. Vi synes egentlig, det er et godt forslag, at en mor, der har børn derhjemme, kan få vederlag for at passe nogle andre børn også, og så skal hun selvfølgelig selv betale fuld takst. Det forslag, nr. L 181, har vi fremsat. Det var fremsat allerede i firkloverregeringens tid, og det bakker vi op om.

Vi ser også meget gerne dagplejen udbygget, men det er jo sådan, at i nogle kommuner, bl.a. Søllerød og Hørsholm, hvor jeg selv bor, kan man ikke skaffe dagplejemødre; kvinderne har andre job. Derfor er vi nødt til at have disse dyre vuggestuer, som hr. Jørgen Winther har udbredt sig om her i dag.

Når vi ser på betalingsreglerne i daginstitutionerne, siger ministeren, at det vil hun ændre ved. Så vil jeg spørge: Hvornår kommer det? Der skal CD's melding være, at fripladsgrænsen i hvert tilfælde må hæves. Vi havde tænkt os en model, hvorefter de, der tjente virkelig godt, måtte betale lidt mere, og for dem, der ikke havde så meget at rutte med, hævede man så grænsen. Jeg ved ikke, om det er en model, ministeren kan bruge.

Det sidste, som jeg gerne vil ind på, er tvangsfjernelserne, og endelig lidt omkring børns kontakt.

Jeg synes, det er ulykkeligt, at der stadig væk herhjemme skal være 16.000 børn, der tvangsfjernes. Der er sikkert meget vægtige grunde til, at disse 16.000 børn bliver fjernet, det skal jeg ikke benægte, men jeg begriber ikke, at man ikke kan finde nogle andre ordninger end dem, der kører i øjeblikket. Vi ved, hvad det koster at tvangsfjerne et barn, og vi ved, hvad det koster at anbringe det et andet sted. Hvorfor bruger man ikke disse penge i nogle af de talrige forsøg, som kører i Socialministeriet? Hvorfor prøver man ikke at lave nogle forsøg i de tilfælde, hvor det kan lade sig gøre – sammen med de sociale myndigheder og sammen med nogle personer i kommunen – således at man fortrinsvis kan have børnene hjemme? Det, jeg taler om, er en »støttepædagog«, og det må kunne gøres for den pris, det koster at anbringe et barn i et helt fremmed miljø.

Når det gælder tvangsfjernelse og børns kontakt med familien og med bedsteforældrene, har det glædet mig meget at se i dag, at social-

ministeren ifølge Ekstra Bladet vil tage kontakt med den nye bedsteforældreforening, for hvis der er sket en af forældrene noget, er børns retsstilling meget, meget dårlig. Det er dårligt, at bedsteforældrene ikke kan komme i kontakt med deres børnebørn. Hvem har opfundet dette, at vildfremmede mennesker er bedre til at tage sig af et barn, der har lidt problemer? Hvem har fundet på det? Det, der er det afgørende for et barn, er, at forældrene tager sig af det. Kan de ikke det, jamen hvorfor skal man så ikke prøve, om den nærmeste familie, bedsteforældre, onkel eller tante, kan varetage det ansvar, det er at opdrage et barn?

Jeg har stort set ikke mere tid, så jeg må vende tilbage.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det var fru Bente Juncker, der mindede mig om en sætning i regeringens redegørelse, som jeg ikke forstår et kvidder af. Der står, at det er et generelt mål, at børn skal kunne tage del i samfundslivet. Hvad betyder det?

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Når fru Bente Junckers udgangspunkt – i hvert fald i starten – er at forholde sig til hovedparten af de danske børn, der har det godt, har fru Bente Juncker og CD så også gjort sig nogen tanker om, hvad det er, der er årsagen til, at de har det godt?

Årsagen er, sådan som vi kan se det, og som talrige undersøgelser har dokumenteret, at børneforældre knokler ret meget, ganske meget. De arbejder omkring 75–80 timer om ugen, de er utrolig hårdt økonomisk presset, dels fordi der er høje daginstitutionstakster, dels fordi der er høje boligudgifter og oven i købet for manges vedkommende også en studiegæld. Og i den forbindelse forstod jeg ikke helt, hvad fru Bente Juncker mente om det svar, der ligger i redegørelsen til den gruppe af den voksne del af befolkningen, som faktisk knokler meget, for at børnene skal have det så godt som muligt.

Der ligger i redegørelsen to ting. Den ene ting er, at man kan få arbejdsfri, men uden løn. Det løser måske nok tidsproblemet, men det løser i hvert fald ikke det økonomiske problem. Den anden er så oven i købet, at man lægger op

[Jytte Andersen]

til, at den hårdt betrængte familie skal spare op til at få en nedsat arbejdstid. Jeg kunne ikke helt høre, om fru Bente Juncker syntes, det var en god idé eller en dårlig idé, og det er jo ret afgørende, fordi det lige præcis er dér, det politiske flertal her i Folketinget ligger.

(Kort bemærkning).

Jane Oksen (FP):

Først sagde fru Bente Juncker noget om, at det var bedre at have en glad mor, der gik på arbejde eller lignende, end det var at have en sur mor, der ikke havde noget at tage sig til derhjemme. Det forstod jeg ærlig talt ikke. Mener fru Bente Juncker virkelig, at man ikke har noget at tage sig til, når man har mindre børn i hjemmet? Jeg kunne nævne masser af spændende ting, man kunne foretage sig sammen med sine børn, men det strækker fru Bente Junckers fantasi åbenbart ikke til.

Fru Bente Juncker sagde også, at man ikke kunne skaffe dagplejemødre, og derfor skulle man lave nogle vuggestuer. Jamen så må jeg spørge, om fru Bente Juncker ikke kan regne, for det forholder sig jo faktisk sådan, at man kan få 3 dagplejepladser for en vuggestueplads, så vi kunne måske overveje, om ikke vi kunne give dagplejemødrene en lille smule mere i løn, for de er meget lavt lønnet. Det ville være billigere for samfundet, så lad os totalt afskaffe vuggestuerne.

Det kunne jeg også tænke mig at spørge ministeren om: Hvorfor afskaffer vi ikke de alt for dyre vuggestuer, når vi har andre muligheder?

Og så var fru Bente Juncker igen inde på orlov uden løn og alt det andet, vi skal have. Jamen er Fremskridtspartiet virkelig det eneste parti, der kan se, at vi gør småbørnsforældrene en bjørnetjeneste ved at forlange orlov? Arbejdsgiverne køber den ikke.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg vil sige til fru Jane Oksen, at SF da ikke er modstander af orlov til børnefamilierne og en omsorgsdag til børnefamilierne. Det, vi er imod, er, at meldingen går på, at børnefamilierne selv skal klare det økonomisk, det er dér, vandene skiller. Vi er da enige langt hen ad vejen i, at syge børn har bedst af at blive passet af deres forældre, og at forældrene bør gives stør-

re muligheder for at være sammen med dem, og det vil vi bakke op, men vi vil også gerne være med til at betale regningen, fru Jane Oksen. Det er det, sagen drejer sig om, at Venstre og den borgerlige regering m.fl. ikke vil være med til at betale regningen.

Det, der egentlig bragte mig herop, var fru Bente Junckers udsagn om differentiering af betalingen i daginstitutionerne, for det synes jeg egentlig lød ganske interessant. Når det kun er de velbærgede, der bruger daginstitutionerne, har det da meget at gøre med, at prisen er så høj, at de lavtlønnede og mellemgrupperne ikke har råd til at betale. Det var en af vejene til at komme et skridt fremad – og også med højere fripladsgrænser – og vi kunne egentlig koble de ting sammen.

Jeg vil godt bruge anledningen til at sige om børn anbragt uden for eget hjem og tvangsmæssigt anbragt uden for eget hjem – og det var også mine korte bemærkninger til fru Kirsten Lee – at jeg ikke er uenig i hr. Agerschous stillingtagen til, at vi skulle have nedsat det udvalg. Det, jeg egentlig håbede på at fru Kirsten Lee ville komme ind på, var, hvordan vi fik rettet op på alle de børn, som blev anbragt uden for eget hjem på grund af omsorgssvigt. Fru Kirsten Lee svarede, at nu har vi nedsat et udvalg, der ser på den juridiske side. Jeg synes, det er helt fint, at vi har et udvalg, der ser på den juridiske side, men hvad med den menneskelige side for de børn, der er anbragt uden for eget hjem? Hvad med deres trivsel, og hvad med arbejdet for de børn? Det var egentlig det, jeg spurgte om, det var ikke en kritik af hr. Agerschous og SF's holdning.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Den er til fru Jytte Andersen, hvis fru Jytte Andersen har tid til at høre. Når jeg mener, at børn har det godt, så mener jeg ikke nødvendigvis økonomisk trygt. Jeg mener, at børn kan have det godt, selv om den ene af forældrene går hjemme, og selv om begge arbejder. Jeg mener ikke, at bare fordi begge to knokler for at tjene til parcelhus og bil og alt det dér, så er det de børn, der har det godt. Nej, man kan lige så godt have det godt under andre forhold og være i harmoni med sig selv.

Fru Jytte Andersen spurgte også om at spare op. Jamen al den snak om opsparing; der er

[Bente Juncker]

overhovedet ingen, der kan spare op, lad os nu være ærlige. Hvor i alverden skulle børnefamilierne og de med mellemindkomsterne få noget at spare op af? Man kan bare slå op i aviserne og se, hvilke ulykker skattereformen har lavet, og se alle de tvangsauktioner, der er hver eneste dag. Det er simpelt hen en katastrofe for familierne og ikke mindst for børnene, og der er ikke noget med at spare op. Jeg ved godt, at denne regering godt kan lide, at vi sparer op, og det skal vi også prøve på, men det er ikke noget, man kan gå ud og sælge som en god vare.

Fremskridtspartiets ordfører spurgte om dagpleje og vuggestuer. Jeg kender udmærket forskel på priserne på dagpleje- og vuggestuepladser, men CD lider altså ikke af den helt store sparedille i den retning. Vi vil gerne have et varieret udbud. Er der noget, der er meget bedre, så vil vi gerne se på det, men vi har ikke den holdning til økonomi, som Fremskridtspartiet har. Men det er rigtigt, som Fremskridtspartiets ordfører sagde, at det var på tide, dagplejemødre fik noget mere i løn. Det synes jeg ville være helt fint, og det vil jeg da gerne være med til.

Omkring fjernelsen af børn vil jeg gerne sige, at jeg kom til at sætte »tvangs« foran, for jeg har nemlig ikke noget manuskript med, men jeg mente naturligvis fjernelse af børn. Det har altid undret mig, at en kommunalbestyrelse vil betale 25.000–30.000 kr. til et barn, der skal anbringes uden for hjemmet hos en helt anden familie, men den kunne ikke drømme om at yde et mindre tilskud til en enlig mor, hvor det kniber, fordi det er der ingen love og paragraffer der siger noget om. Det er den problemstilling, jeg talte om.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Man kan godt gøre afværgeforanstillinger over for formanden, men man kan ikke standse urets gang.

Fru Inger Stilling Pedersen har ordet.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er væsentligt for os alle at have et sted at høre til, og det er det også for børn. Det er vigtigt for børn at kende deres identitet. Vi, der har arbejdet med børn i mange år, ved, at børn er utrolig glade for deres hjem og deres forældre, uanset hvad vi så måtte mene om disse hjem og disse forældre.

Vi ved, at når man fjerner børn og nægter familien kontakt, som CD's ordfører var inde på, så mister de altså en kontakt til deres egen familie, og når der er gået nogle år, så søger de at finde den kontakt for at finde deres identitet. Det er derfor, det er så forkert, når man nægter de nærmeste pårørende at have kontakt med deres børnebørn eller oldebørn, eller hvad det nu er. Jeg tror, at man gør børnene en bjørnetjeneste på længere sigt.

Jeg vil godt sige tak til socialministeren. Jeg synes, det er vældig fint, at vi har fået redegørelsen. Selv om jeg måske ikke kan være enig i alt, hvad der står deri, så har den, som vi også har set i dag, givet anledning til megen debat.

Jeg skal på Kristeligt Folkepartis vegne sige, at vi, som jeg har understreget gang på gang, mener, at børnene er forældrenes opgave og ansvar. Samfundets opgave er at give rammer omkring børnene og omkring familien. Vi kan jo spørge, om vi har formået at give de rigtige rammer, og dér er vi uenige, for nogle mener, at løsningen er flere og bedre institutioner, andre ønsker mere varierede pasningsmuligheder, og nogle mener måske, at der slet ingen skal være. Det væsentlige er, at vi gør det så retfærdigt som overhovedet muligt.

Der blev talt fra fru Kirsten Lees side om at sætte penge på. Det afhænger jo af, hvor meget vi vil give til de enkelte. Kristeligt Folkeparti kunne tænke sig at vide noget om, hvad vi bruger i dag, og hvilket beløb vi vil afsætte, og så sørge for, at det får en nogenlunde retfærdig fordeling. Det har aldrig nogen sinde været retfærdigt i Danmark; man har prioriteret ganske ensidigt folk, der brugte institutioner. Kristeligt Folkeparti er ikke imod institutioner. Vi mener, at noget af det, der kan afskaffes – ikke helt, men delvis – er vuggestuer, sådan at man lader forældrene i større omfang få mulighed for at være hjemme og får flere børn i dagpleje. Jeg er enig i, at det kræver en højere betaling, for det er en enorm opgave og et enormt ansvar, disse dagplejemødre påtager sig. Men vi bliver nødt til at se på, om vi har en retfærdig fordeling. Kristeligt Folkeparti mener, at det kunne være en omfordeling, der bliver tale om, sådan at vi prioriterer og siger, hvor meget vi har råd til at give.

Vi mener, at det er en meget god investering at investere i børn. Jo bedre opvækstbetingelser vi giver dem, desto færre udgifter får vi på læn-

[Inger Stilling Pedersen]

gere sigt, og desto bedre samfund kan vi sikre på mange måder. Men der er mange andre ting end dette at sikre, at forældrene har mulighed for at være hjemme, selv om vi prioriterer det meget højt.

Der blev også nævnt noget om enlige forsørgere. Hvorfor skal en enig mor ikke have lov at gå på deltidsarbejde? Det koster samfundet dyrt, hvis der er flere børn, at have dem anbragt forskellige steder. Til gengæld må vi også erkende, at den enlige mor eller far har et behov for at komme ud mellem andre mennesker. Det kunne man sikre ved at sørge for, at der også er mulighed for deltid og flekstid for enlige forsørgere. Det er noget vrøvl at sige, at fordi man er enlig, så kan man ikke klare det.

Jeg tror også, vi skal vende det lidt om og sige: Det er ikke forældrene, der skal prioriteres først, det er børnene. Børnene skal have ret til at have deres forældre om sig så meget som overhovedet muligt.

Vi skal give hinanden lov til at være forskellige. Der er nogle, der ikke ønsker at være hjemme. Der er nogle, der ønsker at gøre karriere, og de skal have lov til det. Men hvor mange kvinder og mænd gør egentlig karriere, og hvor mange hindrer man i at få lov til at gøre det, de gerne vil, fordi der altså er nogle, der skal have lov til det? Der er brug for en større forståelse af hinanden og større muligheder for at vælge netop den form, der passer den enkelte bedst.

Men det er rigtigt, som det også er sagt, at der er mange ting omkring børn, vi slet ikke har været inde på, børn har mange behov, men børn har altså også et behov for forældre. Man må se på – og det er også sagt af andre ordførere – hvad vi kan gøre for at sikre familien, altså føre en familiebevarende politik i stedet for at sørge for enkeltpersoner. Jeg ved, der gøres meget i mange kommuner. Nogle kommuner ansætter folk til at være hjemme, så kald dem pædagoger eller støttepædagoger, eller hvad man vil. Man prøver virkelig meget.

Men vi må også erkende, at der er hjem, der ikke fungerer. De må have hjælp, og der skal måske endda megen hjælp til. Men det er vigtigt, at børn og de biologiske forældre så vidt muligt får lov til stadig væk at have kontakt med hinanden; ellers bliver det på længere sigt nogle meget store problemer.

Men det drejer sig jo ikke bare om småbørn, det drejer sig også om større børn. Det drejer

sig om skolen og de muligheder, der er dér. Det drejer sig om fritiden. Det drejer sig om den tid, børnene skal færdes i trafikken. Hvorfor skal der slås så mange børn ihjel? Hvorfor er vi ikke parat til at gøre noget mere her? Vi skylder også en stor tak, det vil jeg gerne føje ind her, til de mange frivillige børne- og ungdomsorganisationer, f.eks. spejderkorpsene. De gør jo et enormt stykke arbejde, og de sparer landet for mange sociale udgifter ved at påtage sig det arbejde. Det kunne vi måske støtte meget mere, ikke ved at give løn til de mennesker, der udfører arbejdet – de får såmænd megen glæde af det – men ved at støtte uddannelse og kurser.

Vi ved, at der er børn, der kommer ud i kriminalitet. Hver gang man står over for et barn, der er kommet ud i kriminalitet, siger man til sig selv: Hvorfor netop det barn? Det barn havde måske alle mulighederne, eller måske har det været så dårligt, at man allerede tidligt kunne se, at det var et truet barn. Hvad gør vi for at hjælpe?

Vi må huske på som voksne, at vi er eksempler. Enten vi vil eller ej, både som forældre, som lærere og hvor vi ellers færdes, foregår vi børn med et eksempel. Det gælder det stigende alkoholmisbrug. Det gælder den måde, hvorpå man ser på de love, der er. Hvis forældrene ser stort på ærlighed og den slags ting, kan man jo heller ikke forvente, at børnene skal opfatte det som særlig alvorligt, når de måske laver nogle ting. Jeg tror, at vi har brug for at hjælpe hinanden alle sammen. Jeg mener også, at medierne, radio og tv har en meget stor virkning på holdninger og meninger.

Vi mener også, at man fra kirkens side kan gøre meget mere, end der bliver gjort. Vi hører af og til i debatter herinde, at en meget stor del af befolkningen tilhører den danske folkekirke eller den frie kirke og er døbt, men man formener jo i meget høj grad dette element plads i børnenes hverdag som en naturlig ting. Vi er et gammelt kristent land og hviler på kristen kultur, man må opdrage børnene i den. Man skal ikke tvinge dem, så vil de forkaste det, hvis de en dag ønsker det, men vi gør dem også en dårlig tjeneste ved at fjerne dette element, som hele vort samfund bygger på.

Jeg kunne nævne mange ting, som er vigtige for børnene, og vi er jo ikke så meget kommet ind på de unge. Jeg tror, at vi skulle sætte det forebyggende højt. Der står en lille smule om

[Inger Stilling Pedersen]

det i redegørelsen. Vi kunne godt sætte forebyggelse først og se på, hvordan vi bærer os ad med at forebygge nogle af de ting, som vi nu har snakket om i flere timer.

Jeg har været herinde i så mange år, at jeg ved, at man siger til mig: Jamen det kan ikke nytte noget, for man kan ikke bevise, at vi sparer penge ved at gøre det og det, altså kører man videre på den gamle måde vel vidende, at udgifterne kommer hen ad vejen. I stedet for burde vi bruge penge og sætte ind på de steder, hvor vi virkelig ved, at det kan betale sig at gøre noget. Så ville vi få en vældig god forrentning af vores penge.

Kristeligt Folkeparti håber, at den debat, vi har haft, også må resultere i nogle ting, også i, at det godt kan betale sig at lade børnene være i eget hjem så meget som muligt, og at lade pengene følge børnene så meget hen ad vejen, som vi nu synes. Det kan være 20.000 kr. pr. barn, det kan være 25.000 kr., eller det kan være 30.000 kr. Vi har jo undervisningspligt i landet, og vi har friskoler, der får 80 pct. Vi kunne give 80 pct., vi kunne give 70 pct. eller en anden sats.

Jeg er enig i, at der stadig væk må være nogle institutioner. Der er stadig væk nogle, der ønsker at bruge dem, og der er stadig væk nogle børn, der har et behov. Lad os arbejde for at få gode halvdagsinstitutioner, lad os arbejde på at få deltid og flekstid. Sådan kan vi virkelig gavne både de voksne og børnene, og når familien har det godt, så har alle det godt.

Qvist Jørgensen (S):

Jeg har lagt mærke til, at ministeren bliver citeret i dagspressen for på et møde i lørdags at have sagt, at hvis ikke de selvejende institutioner kan gøre det såvel billigere som bedre, så har de ikke deres berettigelse.

Jeg har været lidt betænkelig ved at bruge citatet, fordi man skal passe lidt på med dagspressen; men nu har jeg så fået fat i et brev til Det Sociale Kontaktudvalg, hvor det faktisk også står, og på denne baggrund vil jeg spørge ministeren, om denne udtalelse også er møntet på daginstitutionsområdet.

Baggrunden for mit spørgsmål er jo den enkle, at så længe daginstitutionsbegrebet har eksisteret i Danmark – og det har det i godt 100 år – har netop dette område været præget – og jeg vil endda sige godt præget – af, at det fortrinsvis var private, selvejende, selvgroede institutioner, der løste opgaven.

Ofte har de været hjulpet på vej i et samarbejde f.eks. i Daginstitutionernes Landsorganisation, og i virkeligheden er det jo faktisk kun siden bistandslovens ikrafttræden, man kan iagttagelse, at kommunale institutioner skyder op og i antal er ved at overhale – eller måske har overhalet – de selvejende.

Jeg vil på den baggrund direkte spørge ministeren, om ministeren ikke er enig i, at de selvejende daginstitutioner loyalt og godt har løst en påtrængende opgave. Ligeledes vil jeg spørge ministeren, om ikke ministeren er enig i, at det er uhyre sjældent, at man finder eksempler på, at en selvejende daginstitutioners bestyrelse har optrådt på en sådan måde, at det har givet den anden part i driftsoverkomsten problemer.

Den uhyggelige fortsatte stigning i daginstitutionspriserne – BUPL har jo gjort den op til i gennemsnit at være på 6,4 pct. på landsplan fra sidste år til i år – er en særdeles ubehagelig oplevelse for forældrene. De kan faktisk ikke betale det. Nu tror jeg, jeg citerer dronningen: »Det er bare for meget«. Når de så skal høre, at ministeren sætter regnearbejder i gang med henblik på at løfte forældrenes andel fra de hidtil kendte 35 pct. til 40 pct., kan man ikke for-tænke forældrene i, at mange begynder at spekulere på, om ikke de skulle vælge noget andet. Dette andet kunne være den – med et poetisk udtryk – »sorte dagpleje«, hvor man så end kan finde sådan en. Eller det kunne lede frem til en fornuftig økonomisk overvejelse: Skal en af os blive derhjemme? Og det er jo et problem, først og fremmest et kvindeproblem, for vi ved jo godt, hvordan det vil gå: Det bliver typisk kvinden, der overgiver sig.

Jeg ved godt, at dette har jeg sagt før eller i hvert fald noget i samme boldgade. Jeg har også hørt socialministeren – også med andre kasketter på – beskæftige sig med dette område og også sige noget andet end det, som var antydning i brevet til kontaktudvalget.

Margrete Auken (SF):

Det underligste ved denne debat er, at børn omtales næsten hele vejen igennem som en besværlig, marginal gruppe, vi har problemer med.

Hvis man hører godt efter, kan man godt høre, at der er nogle herinde, der selv har børn, og man kan også godt høre, at der er nogle, der synes, at børn er dejlige, og at det måske var det

[Margrete Auken]

vigtigste, vi kunne sige om dem. Men det har næsten ikke været til at høre, at Folketingets medlemmer selv har været børn engang, og det er faktisk en af de allebedste måder at komme i tanker om, hvad der er i vejen, at prøve at erindre, hvordan det var, da man selv var barn.

Nu går jeg selvfølgelig 40 år tilbage, men når jeg kigger mig omkring, kan jeg se, at det rammer også stort set gruppen her. Der er meget få, der er så frygtelig meget yngre. Og da var det faktisk sådan, at der ikke var mødre, der gik hjemme og passede børn. De havde andet at tage sig til. Vi passede stort set os selv. Fra vi var et par år gamle passede vi os selv, og det var jo ærlig talt temmelig herligt. Jeg tror, de fleste medlemmer herinde vil have deres bedste erindringer fra deres barndom fra tider, hvor de har været i fred, hvor de ikke havde en voksen rendende efter sig, men hvor de var i fred.

Der var nogle af os, der kunne få en cykel, da vores revir udvidede sig. Børn har et revir, som dyr har, i starten på næsten 500 meter i radius. Så vokser det, så fik vi en cykel. Så kunne vi stort set klare de opgaver, vi havde, og nå det, vi skulle til. Vi havde automobilitet, og vore mødre og fædre havde andre og fornuftigere ting at tage sig til end at gå og passe på os. Vi kunne finde en voksen, hvis vi skræbde knæet – de af os, der var privilegerede – men derudover blev vi ikke passet.

Nu skal børn passes og være under konstant opsyn, til de er en 6–8 år. Hvorfor? Fordi der er blevet livsfarligt i deres revir. De bliver slået ihjel. Vi er som forældre vidskræmte, når vi sender vore små børn på gaden, og de opfører sig – og med god grund – som om de var i krig på grund af vores forbistrede trafik.

Nogle gange kan et problem stå med så store bogstaver hen over landkortet, at man ikke opdager det. Når der står »Tyskland«, så kan man ikke se det, fordi det står med så store bogstaver. Vi har simpelt hen skabt et voldsamfund for børnene, som gør, at de nu skal passes. Og så er det da klart, at en daginstitution langt er at foretrække, hvis vi endelig skal bure dem inde, frem for at de bliver buret inde i et parcelhus eller i en lejlighed. Det siger sig selv.

Først skal de være under konstant opsyn. Derefter skal de transporteres, fordi det er livsfarligt – og det er livsfarligt – at lade dem cykle, før de er en 14–15 år. Samtidig har vi pålagt dem transportafstande, som er langt større, end vi

havde tidligere, fordi man på grund af vores transportmidler har givet dem et fantastisk mobilitetsbehov og vi har frataget dem selvbevægeligheden.

Og det er så tilsammen noget – både pasningen og transporten – som kommer til at påhvile kvinderne. Man diskuterer, om mødrene skulle hjem igen og passe børn. Jeg skulle lige hilse og sige, at det er der altså ingen af os der vil, og jeg tror ikke, det er sundt for hverken mødre eller børn at gå dér og glo på hinanden hele tiden. Det kan godt være, at nogle er vældig kreative og synes, det kan være meget, meget inspirerende at rende rundt i lejligheden og sige buh og bøh til hinanden, men det er dødssygt for børnene.

Tænk, hvis vi nu i stedet for prøvede på at få ændret de fysiske forhold omkring ungerne, så de kunne få en barndom igen som den rige tid, til de kommer i puberteten, som er en erobringstid i børns verden, hvor de kommer til at opdage mere, end de nogen sinde senere kan tage ind i deres liv. Tænk, om vi gav dem den tilbage igen! Det ville betyde, at vores mobilitet, vores privilegier skulle begrænses. Også de herrer og damer, som er medlemmer af Folketinget, skal til at holde sig på måtten i et helt andet omfang, end de har gjort i retning af at påføre børn vold – trafikvold.

Vi kan selvfølgelig også finde andre modeller, jeg ved godt, det ikke er hele forklaringen, men det er en meget stor del af forklaringen på, at vi nu skal passe børn hele tiden. Jeg synes, det er en stor skuffelse, at det spiller så ringe en rolle i regeringens redegørelse, at tingene slet ikke er set fra børns verden, at man slet ikke kan skimte erindringen fra barndommen. Ud fra den erindring og den sensibilitet, man dermed måske kan genoplive hos sig selv, kan man se, hvad det er, der er galt i det her samfund.

Det kan lyde lidt monomant, når man altid snakker trafik, det ved jeg godt, og jeg er selvfølgelig også noget skeptisk over for at skulle gøre det én gang til, men jeg er alene om det. Der er nogle, der har nævnt det. Jeg ved godt, at fru Kirsten Lee har nævnt det, og det blev også nævnt fra Kristeligt Folkeparti, men som sådan et lille flag, der kom op fra en side om, at det var så godt med Færdselssikkerhedskommissionens redegørelse – og så slut.

I stedet for skulle vi begynde at undersøge: Hvad er børns miljø? Hvor er børns verden?

[Margrete Auken]

Hvad er barndomstiden? Derefter skulle vi sige: Den må vi prøve at give dem igen; det må være vores fornemste opgave. Og så skal vi selvfølgelig løse problemerne for de børn, der derudover har vanskeligheder. Men børn er en del af os, de er ikke »de andre«, de hører med i vores »vi«.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg er ikke uenig i fru Margrete Aukens synspunkt omkring trafik. Det er et meget alvorligt emne, som man kunne snakke meget længe om, og børn har det farligt.

Det, jeg sådan set er uenig i, er den nedvurderende holdning, der ligger over for de forældre, der har valgt at gå derhjemme og lege. Jeg synes, man skal anerkende og respektere hinanden. Der er nogen, der gerne vil være fri for at passe børn; der er nogen, der gerne vil dele at være ude. Jeg tror, at man har et behov for at komme ud – det sagde jeg meget klart. Man siger, at de andre næsten er mærkelige, fordi de vælger – og mange vælger det med fuldt overlæg – at gå hjemme et par år eller tre, fordi de synes, at den periode er så vigtig, at de selv vil præge deres børn i den tid. Nogen vil gerne have så meget som muligt, derfor går de ned i arbejdstid og vælger at gøre det sådan og sådan. Det er vores opgave som samfund at give muligheder både for den, der vil gøre karriere, og for den, der vælger en anden løsning. Det andet kan man altså ikke være bekendt over for den gruppe, der påtager sig det stykke arbejde.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg tror, der er mange, der har en stor grad af forståelse for det, som fru Margrete Auken netop har været inde på om trafikken. Jeg tror også, man er nødt til at stille spørgsmålet: Hvad er konsekvenserne? Hvad er konklusionen? Det er vi nødt til at have med, for at det kan blive konstruktivt.

Når vi så er nået til enighed om, at daginstitutioner er en god ting og vi bruger dem og ikke hutler rundt derhjemme, som jeg tror fru Margrete Auken sagde, så skal vi være en lille smule opmærksom på, hvilke muligheder der er, eller måske rettere ikke er. Jeg vil bare henlede opmærksomheden på en enkelt lille ting. Der er i

øjeblikket en debat om dyrehold. Vi har jo pludselig fået en smuk betænkning, hvoraf det fremgår, at nu skal vi lade være med at holde dyr i daginstitutionerne, de stakkels dyr skal beskyttes osv. Hvis vi i Socialudvalget eller socialfolk bare sådan accepterer konklusionerne på det område, så er vi endnu en gang med til at sterilisere og fjerne oplevelsesmuligheder for børnene i daginstitutionerne. Der skal vi være vågne, påstår jeg, og ikke bare tage for gode varer, hvad et eller andet ekspertudvalg har fundet ud af.

Det er jo ikke i dag, vi skal have den debat, men jeg vil tillade mig at betvivle de mange skræmmehistorier om, hvor forfulgte disse stakkels dyr i daginstitutioner er. Jeg tror, de har det ganske udmærket og bliver forkælet ud over alle grænser; men det er måske netop det, man skal passe på med?

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg er ked af, at jeg har svært ved at udtrykke mig sådan, at fru Inger Stilling Pedersen kan forstå det. Det beklager jeg. Jeg har ikke tænkt mig at nedvurdere nogen. Jeg synes ærligt talt, at fru Inger Stilling Pedersen – og det kan så skyldes, at jeg har svært ved at forstå, hvad hun siger – nedvurderer os andre ved negativt at sige, at vi ikke vil tage os af vores børn, at vi ikke vil være med til at præge vores børn. Det vil vi gerne, og den dér hørn af dårlig samvittighed, som lægges ned over os, og som i hvert fald ikke er god for hverken børn eller voksne, var faktisk noget af det, vi skulle have ud af denne debat.

Jeg vil gøre opmærksom på, at den situation, at børn skal passes, er ny. Det har ikke været nødvendigt før i de sidste 20-30 år, at børn skulle passes. Det har aldrig været et voksent menneskes opgave at passe børn, der var ældre end et par år. Det er kommet i et skrupsikkert samfund.

Vi skal prøve at løse de problemer som gør, at børn ikke længere har deres barndom i fred. Det er dem, vi skal løse, i stedet for at give hinanden dårlig samvittighed.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Nu filosoferede fru Margrete Auken meget ud fra sin egen barndomsoplevelse: Margrete

[Jytte Andersen]

Auken havde stort set passet sig selv siden hun var to år. Sådan hørte jeg det i hvert fald.

Vi har forskellige udgangspunkter. Min barndom er faktisk, at jeg har været i daginstitutioner. Jeg føler ikke, at min barndom har været hugget fra mig, selv om jeg har været i daginstitutioner stort set hele mit liv. Det kan være, der er nogle, der mener, jeg har taget skade af det. Det skal jeg overlade til andre at afgøre. Det var nu kun en bemærkning til fru Margrete Auken.

Jeg sad egentlig og lyttede til fru Inger Stilling Pedersen, og jeg ville meget gerne gå ind på tankegangen.

Jeg tror, at fru Inger Stilling Pedersen har ret i, at der er mange forældre, der meget varmt ønsker at være mere sammen med deres børn, når de er helt små. Det vil vi meget gerne have konkretiseret sammen med Kristeligt Folkeparti, og det er derfor, jeg spørger: Hvordan forestiller fru Inger Stilling Pedersen sig, at vi kan sikre et system, som gør, at både faderen og moderen får den mulighed? Er det noget med en længere barselorlov? Er det noget med en større lønkomensation? Er det det, der formentlig er årsagen til, at mange fædre ikke tager barselorlov?

Er det sådan nogle tanker, der ligger bag det, fru Inger Stilling Pedersen siger? Eller er det alene et spørgsmål om den løn, vi har snakket meget om denne eftermiddag, nemlig forældre-lønnen, hvor pengene skal følge børnene og der i realiteten ikke er nogen valgmuligheder? Er der nogle ting i Kristeligt Folkepartis tankegang, der går på en længere barselorlov med sikkerhed for, at den benyttes både af faderen og moderen? Det vil vi meget gerne snakke om.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti ser gerne, at man finder en fornuftig løsning vedrørende f.eks. de to første år. Vi mener ikke, at man kan tvinge fædrene. Jeg tror, at tiden vil arbejde for det. Vi ved, at der er mange fædre, der er meget interesseret i deres børn. Jeg tror, at det at tvinge vil være en dårlig løsning. Men kan man give nogle muligheder? Jeg ser gerne en længere barselorlov, op til et par år.

Det må ikke være sådan, at de, der ikke kan holde barselorlov, altså de, der ikke har været på arbejdsmarkedet, ingenting får. Det, vi øn-

sker, er, at der skal være ligestilling imellem de forskellige. Det vil spare samfundet for mange penge, sygeudgifter og meget andet, og man vil undgå stressede mødre og fædre.

Vi kan se på de første år og tage fat på dem og så udvide efter behov. Det dér med at tvinge fædrene tror jeg ikke på, men vi kan arbejde på det. Det er noget helt andet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes, det er interessant, at både fru Jytte Andersen og fru Inger Stilling Pedersen bringer emnet om forlænget barselorlov på bane. Det er interessant ud fra den synsvinkel, at vi godt kan have den holdning inden for de forskellige politiske partier, at sådan bør det være.

Jeg synes godt, at man i denne sammenhæng kan påpege – med al mulig risiko for, at folk vil falde over mig med, at nu skal vi undersøge noget igen; men det er faktisk ikke det værste grundlag, man kan tackle politiske beslutninger på, at få en eller anden form for beslutningsgrundlag undersøgt – at vi faktisk ikke aner, hvad småbørnsforældrene ønsker. Vi aner ikke, om småbørnsforældrene ønsker forlænget barselorlov. Vi aner ikke, om småbørnsforældrene, især fædrene, ønsker at tage deres del af barselorloven.

Lad os prøve at finde ud af det, og lad os så finde ud af, hvordan vi politisk kan opfylde det, hvis det er et ønske.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Til fru Kirsten Lee vil jeg sige, at vi ved da lidt om, hvad småbørnsforældrene ønsker.

Der hersker ikke nogen tvivl om, at småbørnsforældrene ønsker to ting. Den ene ting er en sikker, tryk tilværelse for deres børn, og at forældrene kan være sammen med deres børn. Den anden ting er, at forældrene kan skaffe den økonomi, der skal til for at få et familieliv til at hænge sammen. Det er de to ting, der er basale ønsker.

Nu er Danmark jo ikke et helt isoleret land i verden. Der er en verden omkring os, som vi kan se på, og den er ikke så forskellig. F.eks. har de i Sverige omsorgsdage for børn og har en politik i den retning, og man kan se, at småbørnsforældre i vid udstrækning gør brug af det.

[Carsten Andersen]

Til fru Inger Stilling Pedersen vil jeg sige, at jeg synes, at filosofien i forældrebetaling og sådan nogle ting er, at når nogle skal have noget, så skal alle have, og hvis ikke alle kan få, så skal ingen have. Vi står i en mærkelig situation, hvor nogle socialistiske partier siger: Jamen vi vil godt være med til en skævdeling. Vi vil godt være med til, at der er nogle, der får, og der er nogle, der ikke får. Så bliver der sagt af de borgerlige partier: Hvis der er nogle, der skal have, så skal alle have.

Det er den problematik, vi er i, om man fra flertallets side, fra alles side, vil være med til, at det er de økonomisk dårligst stillede, der får mulighederne, og at de økonomisk bedre stillede ikke får noget inden for daginstitutionsområdet, inden for børnepasningsområdet. Det er det, hele problematikken drejer sig om, synes jeg. Det er måske meget godt, at vi kommer ind til sagens kerne.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg har den opfattelse, at nu nærmer tiden sig for afslutning af de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Først til fru Inger Stilling Pedersen: Jeg fangede ikke helt, hvor stor kompensationen skulle være i den toårsperiode, som blev beskrevet som barselorlov. Jeg synes nok, at det er lige lovlig lang tid, men lad det nu ligge. Hvad var det niveau, den familie skal leve af?

Jeg vil godt sige til fru Kirsten Lee, der var så forskrækket over at sige noget om undersøgelser: Jeg er såmænd enig i, at politiske beslutninger gerne må hvile på undersøgelser, og vi havde meget gerne set, at fru Kirsten Lees eget udvalgs arbejde var blevet omsat i politiske beslutninger.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Så er det fru Kirsten Lee for en sidste kort bemærkning – i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Det, jeg hentydede til at vi ikke ved noget om, hr. Carsten Andersen, er, at vi ikke ved, om småbørnsforældre ønsker forlænget barselorlov.

Hvad den svenske ordning angår, synes jeg, det er værd at påpege, at nok har man i Sverige ret til 60 dage, tror jeg, om året pr. småbørnsfamilie, men hvor mange er det rent faktisk, der bruges? De forældre, der bruger dagene, bruger i snit kun et sted mellem 4 og 5 dage, for de ved nemlig udmærket godt, at de er arbejdsruede. En arbejdsgiver ønsker arbejdstagere. Han ønsker ikke en eller anden kompensation for folk, der ikke er der. Det er småbørnsfamiliernes problem, og det er også de svenske småbørnsfamiliers problem.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg skal bare sige, at Kristeligt Folkeparti i forbindelse med finansloven faktisk havde et forslag fremme om undersøgelse af småbørnsfamiliernes vilkår.

Til hr. Carsten Andersen skal jeg sige, at jeg mener ikke, at alle skal have lige meget uanset indtægt. Det, jeg mener, er, at mennesker i samme gruppe med samme indtægt skal have samme muligheder. Vi har familier i dag med lave indtægter, med én lav indtægt, der kæmper, fordi de meget gerne vil have lov at passe deres børn. Man må prøve på at tilgodese de forskellige grupper.

Og hvor skal vi lægge niveauet? Jeg mener – det kommer ikke af sig selv – at en familie skal have det til at fungere. Den har nogle faste udgifter. Man kan give lavere skat i en periode. Man kan give højere tilskud. Man kan gøre det på mange, mange måder. Det er ikke det væsentlige.

Det væsentlige er, at der sker noget, og at man erkender, at man sparer nogle andre udgifter. Det er det, vi ikke vil lære herinde. Vi tror, at bare vi sparer på nogle områder, så har vi løst alle problemer, men det giver bare problemer på andre områder. Før vi lærer at se det i sammenhæng, får vi ikke løst nogen problemer.

Traberg Smidt (V):

Det har i særlig grad været en debat om det børnepolitiske. Men det er jo meningen, at det skal handle om den børnepolitiske redegørelse, og det får mig til at sige, at det er, som om nogle en gang imellem glemmer, at børn er herlige. De er kloge, og de er søde, og de er vidunderlige og lige det modsatte: De kan være ondskabsfulde, de kan være forfærdelige – særlig andres.

[Traberg Smidt]

Vi skal ikke glemme, at børn faktisk er ligesom voksne, nemlig forskellige.

Det bringer mig til at sige, at det, jeg synes man skal huske at sige i en børnepolitisk debat, er, at børnenes verden er en parallelverden. Det er en helt anden verden end de voksnes verden. Derfor løber det mig koldt ned ad ryggen, når nogle siger, at det gælder om at præge børnene, det gælder om, at de truede børn. . . , står der mange gange i denne redegørelse; det er besværligt osv.

Vi må ikke glemme, at det først og fremmest handler om at lade børnene være i fred og lade dem få lov til at udvikle sig i det parallelsamfund, i det indianereservat, børnenes forestillingsverden udgør. Og det gælder selvfølgelig i særlig grad, fra det øjeblik de kan sige forældrene imod, fra 1½-2 år op til 13-14-årsalderen, hvor puberteten begynder. I de mange år må det handle om at undgå, at friktionsfladerne beskadiger børnene, for det er, når børnenes forestillingsverden og levende verden støder sammen med vores voksne verden, ulykkerne sker.

Fru Margrete Auken talte om trafikulykker, og dér er problemet, at vi mangler en ordentlig pressionsgruppe for børn i Danmark. Jeg opfatter hverken regeringen eller fru Aase Olesen som i virkeligheden varetagende børnenes interesser. Lad os se det i øjnene: Vi varetager forældrenes interesser, vi varetager vore egne interesser – og så påstår vi, at vi varetager børnenes interesser. Det ville jeg da også påstå om mine egne børn. Jeg varetager deres interesser hele tiden. Men spørgsmålet er, om vi kan det.

Det, der kalder mig herop, er sådan set for at gøre opmærksom på, at vi nok som forældre og som voksne er lidt inhabile i den her diskussion. Der er ikke nogen vej udenom. Vi er nødt til at diskutere det. Der foreligger en redegørelse, vi skal forholde os til, men vi er nok lidt inhabile.

Det, vi kan håbe på, er, at børnepolitikken kan opnå det samme, som kvindepolitikken har opnået i de sidste 20 år: at der ligger en eller anden alarmfunktion indbygget i os, så vi, efterhånden som justitsministre og boligministre og andre kommer med forslag i denne sal, også forholder os kønspolitisk til det. På samme måde må vi vænne os til at forholde os børnepolitisk til det. Hvem har nogen sinde prøvet at have en lille dreng med inde i Folketinget og få

ham til at tisse? Der er ingen kummer, der er lave nok, skulle jeg hilse og sige. Det er en selvfølge for en lille dreng, at det skal man kunne, og det er et meget stort nederlag ikke at kunne det selv uden at blive løftet op.

Ingerlise Koefoed (SF):

Bortset fra det sidste her, som var dejlig virkelighedsnært, vil jeg sige, at jeg synes, at debatten i dag gennemgående på en eller anden måde foregår, som om vi var i et lukket rum. Jeg tror, at hvis der var børn til stede, så ville de for længst have kedet sig ihjel eller have protesteret voldsomt.

Jeg synes, at mange af ordførerne taler, som om alting var meget bedre i gamle dage, end det er nu. I gamle dage måtte de fattiges børn passe sig selv og hinanden, mens begge forældre havde et meget hårdt udearbejde – der har nemlig altid været udearbejdende kvinder – hvor mellemstands børnene blev passet hjemme af en mor, som tit var meget fortravlet og ærlig talt ikke havde ret meget tid til at snakke med dem, og hvor de riges børn blev passet af en barnepige, og hvor alle børnene gennemgående var langt mere undertrykte og langt mere udsat for meningsstyrani, end børnene er i dag.

Eller også nævner mange ordførere nogle løsninger, som ikke har ret meget at gøre med den reelle virkelighed, vi står i. Man taler om noget romantisk, som hedder 4-generationsfamilier og 4-generationsmøder, og hvad ved jeg. Det lyder måske forjættende. For mig lyder det temmelig romantisk, og det er altså en illusion, for hvem siger egentlig, at det er så yndigt for de forskellige generationer evig og altid at være sammen? Hvem siger ikke, at det er vigtigt at være barn, også sammen med andre børn, at være voksen i de forskellige aldre sammen med andre voksne i de forskellige aldre?

Her bliver sagt, at der ikke skal tales om en børnekultur og en voksenkultur, og hvad ved jeg. Jo, her skal også tales om en børnekultur og en voksenkultur, for børn og voksne har forskellige behov, og hvis de behov bliver tilfredstillet, kommer de til at fungere bedre sammen. Det er jeg sikker på.

Lad os se på den virkelighed, vi lever i i dag, og så reagere på den. Virkeligheden er, at de fleste børn har forældre, der er aktive og vigtige også uden for deres hjem. Det må vi her og nu tage højde for, og så må vi handle ansvarsfuldt

[Ingerlise Koefoed]

og som voksne politikere for at skaffe børnene de bedste opvækstvilkår, de bedste rammer, de bedste udfoldelsesmuligheder i den virkelighed, børnene i dag er sat ind i og lever i.

Jeg synes også, at det har været karakteristisk for det meste af debatten i dag, at man taler, som om børn kun er småbørn, og som om mangelen på daginstitutioner er det største problem for børnene og børnefamilierne.

Hvorfor har man ikke talt om skolens mulighed for at få nogle flere kreative fag ind, så børnene kan få nye oplevelser, nye muligheder for at udfolde sig? Hvorfor taler man ikke om børnenes muligheder for at få identifikationer? Hvorfor snakker man ikke om, at de identifikationsmodeller, de kan finde, kan de først og fremmest finde inden for den kommercielle fritidsindustri, inden for tv, inden for video? Hvorfor taler man ikke om, hvad vi skal gøre ved det?

Hvorfor taler man ikke om væresteder, om filmklubberne, om børnebøgerne, om børnebibliotekerne, om alt det, der skulle give børn lejlighed til at være kreative, til at være levende, til at være fantasifulde? Hvorfor taler man kun om alt det sociale? Hvorfor?

Det, jeg taler om nu, er kultur, og det skal vi ikke blande sammen med det sociale, vil man sige. Jeg mener, det er fatalt, at vi deler børnene ind i sektorer, at vi ikke finder sammenhænge, at vi ikke prøver at give dem nogle bedre muligheder inden for de rammer, samfundet skaber i dag.

Vi fremsatte sidste år et beskedent forslag om en forbedring af kulturtilbudene for børn. Vi fik at vide, at det var et unødvendigt forslag, fordi man havde et socialt udviklingsprogram, man havde et program om skolen som kulturcenter.

Jeg vil godt spørge socialministeren her i dag – og jeg spørger af uskyldighed, for jeg ved for lidt om det: Hvad er der sket inden for det sociale udviklingsprogram, som giver børn bedre udfoldelsesmuligheder, bedre identifikationsmuligheder og bedre muligheder for at få mod og kræfter til som voksne at være med til at lave et godt samfund for deres børn?

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg vil gerne begynde med at takke ordførerne og andre, der har deltaget i debatten, for en god og lang debat. Nu skal det i hvert fald ikke lægges sekretariatet til last, at disse debatter

trækker længe ud. Denne gang er det faktisk vores egen skyld.

Denne debat kan næsten ikke undgå at blive lang. Vi kan ikke undgå at komme langt omkring, og det kan heller ikke undgås, at partierne tørner sammen, når man diskuterer så fundamentalt et emne som vore børns vilkår lige her og nu.

Det har været hensigten, at vi skulle diskutere ganske almindelige børns almindelige vilkår, og jeg kan godt forstå de mange, der har talt om, at dette eller hint kunne være med: De truede børn, de allersvageste, de handicappede. Vi kunne selvfølgelig have lagt op til et meget videre spektrum: Kulturpolitikken, trafikpolitikken, boligpolitikken osv.

Men jeg tror alligevel, der er nok at diskutere her, når vi specielt har koncentreret os om de mindre børn og deres vilkår og børnenes forhold i familien og forholdet mellem børn og forældre. Det er, fordi jeg så at sige har stået på skuldrene af min forgænger. Udgangspunktet for denne debat er den handlingsplan, som den forrige regering udsendte, men som vi ikke nåede at få diskuteret i det tidligere Folketing. Vi har altså i den nuværende regering valgt ligesom at snævre emnet ind for at få en debat om børns forhold, deres tidsmæssige samvær med forældrene, problemerne omkring pasning osv.

Det er klart, at det kan man kritisere. Det er et valg. Men jeg synes omvendt, at redegørelsen har givet anledning til så grundig en debat, at der ingen grund er til at fortryde det. Men det er klart, at vi ikke blev færdige med at diskutere børns vilkår her i dag, selv om vi blev ved til ud på aftenen.

Så vil jeg vende mig til de enkelte partiers ordførere og prøve, så godt jeg nu har fået det noteret ned, at svare på de spørgsmål, der har været.

Først vil jeg sige til fru Jytte Andersen, at man kan sige meget om hendes indlæg, men det var ikke ret pædagogisk. Rent pædagogisk skal man begynde med at rose folk, og så kan man skælde dem ud bagefter. Så hører folk bedre efter. Men det kan fru Jytte Andersen så huske en anden gang.

Men hvis jeg nu skal starte med rosen – så kan det være, jeg bedre kan klare al skælduden bagefter – så vil jeg sige, at det er helt rigtigt, at denne redegørelse indeholder en afvisning af forældreløn. Jeg noterede mig sandelig også,

[Socialministeren]

hvad fru Jytte Andersen sagde, nemlig at økonomiske argumenter tæller. Det synes jeg var flot sagt, og så vil jeg starte med rosen. Det var virkelig godt, for det gør det jo.

Det andet, at redegørelsen indeholder en afvisning af, hvad vi kunne kalde fribørnehaver – uden nogen som helst krav, uden kvalitet eller uden sikkerhedsnet for de svageste – er også korrekt.

Endelig anfægter vi ikke angivelsen af ventelisternes størrelse, altså akutventelisten på de 30.000. Det har man egentlig ikke nogen grund til at gøre. Ingen ved, om den er rigtig. Der er meget, der tyder på, at hvis man havde fuld dækning, så ville mange flere, formentlig over dobbelt så mange, forældre vælge et offentligt pasningstilbud. Derfor kan det være, det er meget mere, vi snakker om. Men også her må vi sige, at økonomiske argumenter tæller.

Så siger fru Jytte Andersen, at det nok ikke har været nemt at lave denne redegørelse. Der til vil jeg sige: Jo, det har været en ganske udmærket debat, både blandt partierne og i regeringen, og jeg synes godt, vi kan være bekendt, hvad vi er kommet frem til. Jeg tror, det er sundt, at en regering sætter sig hen og diskuterer børns vilkår, og hvad man vil prioritere af ting, man vil melde ud.

Så kommer vi til skælduden. Det var jo ikke så rart. Efter at jeg har siddet og hørt på fru Jytte Andersens forskellige indlæg her i løbet af dagen, gjorde det ikke så meget, at hun startede med at sige, at det udvalg, vi nu havde nedsat om børns retsstilling, det såkaldte Graversenudvalg, opfattede hun som en syltekrukke. Fordi hun senere uden for manuskriptet sagde, at hun gerne så, at politiske beslutninger hvilede på undersøgelser – det var et svar til fru Kirsten Lee – gør det ikke så meget.

Jeg havde også meget gerne set, at Graversenudvalget kunne blive færdigt på et år, men når formanden mener, at det så ikke ville være et kvalificeret resultat, han kom frem til, retter jeg mig efter det. Jeg synes, at vi har nok af forhastet lovgivning herinde. Det betyder ikke, at vi ikke kan ændre regler undervejs, så længe udvalget sidder, men det fundamentale spørgsmål, om bistandslovens paragraffer på dette område er rimelige og hensigtsmæssige, synes jeg det er vigtigt at få kulegrævet.

Vi har nogle regler, som gælder for alle børn fra en dag og op til 17-18 år, og det er nok ikke

særlig hensigtsmæssigt. En anden har påpeget – jeg tror, det var fru Bente Juncker – at reglerne er sådan, at man nemmere kan bevilge penge til fjernelse af et barn end til en forebyggende foranstaltning. Det er heller ikke hensigtsmæssigt. Vi kender godt den historiske baggrund for, at reglerne ser sådan ud. Det var et ønske om i høj grad at sikre forældrenes retsstilling imod det sociale system. Det kan vi lige så godt sige. Vi kan godt huske, hvorfor det blev lavet sådan under en socialdemokratisk regering, så vidt jeg husker.

Der er altså god grund til, at dette udvalgsarbejde vil tage nogen tid. Jeg mener – det står også i redegørelsen – at vi meget nemt kan løbe ind i, at når det udvalg er færdigt, så vil det påpege, at der er behov for yderligere sagkyndigt udvalgsarbejde til en videre diskussion om børns stilling i samfundet i det hele taget, børns retsstilling. Derfor tror jeg, det er vigtigt, at det arbejde bliver gjort godt.

Det er blevet sagt, at det her var for dårligt, det var for uforpligtende, og at det er en hån mod børnefamilierne. Fru Lizzie Lichtenberg sagde senere, at Socialdemokratiets ordfører udtrykte et andet samfundssyn, eller hvad det var, der blev sagt. Jeg ved ikke, hvordan vi skal udtrykke det, men jeg vil i hvert fald sige, at jeg har det syn på denne slags debatter, at jeg ønsker ikke at stille i udsigt, at jeg kan lave mere, end jeg har penge til.

Da Det Radikale Venstre – for snart mange år siden – foreslog en udvidelse af barselorloven, foreslog vi også, hvordan pengene skulle skaffes til veje, nemlig ved en forhøjelse af dagpengebidragene. Jeg tror, det er sidste gang, vi har set et socialt forslag fremsat her i Folketinget, hvor man direkte har anvist, hvor pengene skulle komme fra.

Det er meget svært i dag at foreslå skatten hævet. Jeg har ikke hørt nogen partier foreslå det. Der var en antydning af det i fru Jytte Andersens indlæg, idet hun sagde noget om, at de mennesker, der ikke havde børn, skulle betale noget mere til dem, der havde børn. Den omfordeling har vi foretaget på to felter i de senere år, dels ved indførelse af børnefamilieydelsen på oprindelig 5.000 kr., dels ved indførelse af faste kontanthjælpstakster. Det er der sådan set ikke rørt ved. Begge dele har været store lovændringer, som har medført en omfordeling, alt andet lige, fra mennesker uden børn til menne-

[Socialministeren]

sker med børn. Så det er sket, og det er i udstrakt grad sket med Socialdemokratiets medvirken.

Jeg hørte, at fru Jytte Andersen i anden runde ville komme med forslag til, hvordan man kunne gøre tingene bedre. Det må vi jo så vente på. Det glæder jeg mig til at høre om.

Fru Lizzie Lichtenberg sagde, at denne redegørelse flytter os fra iagttagelse til handling. Det er sådan set det, der ligger bag redegørelsen. Bag den ligger den tidligere regerings handlingsplan om, at det skal være godt at være barn i Danmark.

Vi har taget nogle ting ud og sagt: Hvad vil vi gøre, når vi står i den situation, at vi ikke råder over store, nye ressourcer? Derfor har vi valgt at satse på det med tiden og satse på at få diskuteret, hvordan man på arbejdsmarkedet bør indrette sig for at få et mere børnevenligt samfund.

Jeg er ganske enig i fru Ingerlise Koefoeds advarsel om, at der ikke er noget her i verden, der hedder krisebørn. Jeg tror, vi skal være forsigtige med vores udtryk.

Hr. Carsten Andersen spurgte, om det er meningen, at børnefamilierne skal have et løsere forhold til arbejdsmarkedet. Ja, det er præcis det, denne redegørelse lægger op til, nemlig en debat om, hvordan vi kan fastholde børnefamilierne på arbejdsmarkedet, hvis de i perioder ønsker en anden form for arbejdstid end den, andre har.

Der blev af en anden ordfører spurgt, om ikke det var det samme problem, som hvis man får frihed til uddannelse. Det er vel egentlig det samme, vi her diskuterer. Det er klart, at vi ønsker som regering at føre disse synspunkter ind i overenskomstforhandlingerne.

Jeg er også enig med hr. Carsten Andersen, når han siger, at al politik er børnepolitik. Det er også derfor, vi kan blive relativt uenige om det, fordi vi er valgt til at varetage forskellige politiske opfattelser.

Jeg er enig med SF's ordfører, når han siger, at det er forkert, at vi opfatter børn som besværlige, men det har lidt at gøre med det, som også fru Margrete Auken var inde på, at vores samfund for en stor dels vedkommende ikke er indrettet til børn, tværtimod. Det er jeg da ganske enig i at vi godt kunne have skrevet en lang redegørelse om, men vi har nu altså også taget udgangspunkt i dagens realiteter, og realiteten

er altså, at hvis begge forældre vil arbejde ude, så har vi også brug for børnepasning, sådan som samfundet i dag er indrettet langt de fleste steder. Der er børn, der bor på landet, der er børn, der bor i boligområder, hvor der ikke er så farligt, men alligevel vil langt de fleste forældre opleve det sådan, at deres børn skal være under opsyn.

Hr. Carsten Andersen sagde noget, som var meget vigtigt, jeg tror endda, det var det allerførste, han sagde: Gratisydelse skal også betales. Samtidig sagde han, at det var SF's politik, at daginstitutioner skulle være gratis, og at man var klar over, at det ikke kunne ske fra den ene dag til den anden, og han angav vejen. Jeg er ikke uenig i, at det er den prioritering, vi skal have, en hævelse af fripladsgrænsen, hvis vi har midler til det, og en søskendemoderation. Det synes jeg er realistisk tale, og så kan vi regne på, hvad de ordninger, vi kan lave, koster, og hvor vi skal få pengene fra. Jeg er altså i og for sig enig i den vej, som SF angiver, altså en prioritering, og det takker jeg for, frem for at man bare vil skælde ud.

Jeg har gjort rede for, hvorfor vi har afgrænset redegørelsen og ikke har skrevet meget om handicappede, truede børn osv. Jeg er da for så vidt også enig med hr. Carsten Andersen, når han siger, at når vi mangler midler til at forbedre verden for børnene, skyldes det vore forkerte valg og prioriteringer, men det vil vel alle partier i et parlament sige, når ingen af partierne har flertal. Derfor må løsningerne pr. definition blive forkerte for de fleste af os. Sådan er det nu engang, og det er der altså ikke noget at gøre ved. Vi kan diskutere, om prioriteringerne er rigtige eller forkerte, men det er flertallets prioriteringer.

Så fik vi en diskussion om større ensartethed i taksterne, og jeg tror, det var fru Jytte Andersen, der sagde, at det ønskede Socialdemokratiet. Regeringen har indgået en aftale med Kommunernes Landsforening om at give kommunerne større frihed til selv at kunne yde støtte til nedbringelse af taksterne, og det er vi for øjeblikket ved teknisk at finde ud af hvad man mener med. Dette arbejde har været nævnt flere gange i debatten. Derfor vil jeg gerne sige, hvad det er. Når man nu er så heldig at få fisket et notat op fra Socialministeriet, har jeg jo mine tvivl, om man kun fisker den ene halvdel af sådan et papir op eller man med vilje tager det

[Socialministeren]

med, der sad med på klipsen. Der var nemlig et brev hæftet ved dette notat, som blev sendt til Kommunernes Landsforening den 29. november 1988. Jeg vil gerne tillade mig, da det har været meget omtalt i debatten, her fra talerstolen at læse op, hvad dette følgebrev slutter med. Her skriver jeg om dette tekniske notat:

»Jeg skal understrege, at det medsendte notat alene har til hensigt at klarlægge nogle sammenhænge og ikke er udtryk for et forsøg på at lave en konkret model, som ønskes fremmet. For god ordens skyld skal jeg gøre opmærksom på, at det vedlagte notat er af teknisk karakter, det har ikke været behandlet politisk, og jeg beder jer derfor behandle det, som det er, nemlig som et internt arbejdsrapport.«

Det er altså ikke noget, jeg har skullet ud at bortforklare. Nu står der også i bladet Børn og Unge i dag, at jeg med besvær har forsøgt at bortforklare det. Vi har prøvet at afdække, hvad det er, kommunerne mener med, at de ønsker større frihedsgrader på dette område, og hvad det er for nogle bindinger, vi har, når vi ikke har mange millioner eller milliarder til rådighed. Der er nogle store problemer. Der er hensynet til almindelige familieøkonomier, der er hensynet til samspilsproblemer osv. osv. Det er ikke særlig nemt, og det, der er indledningen til notatet, er faktisk, at jeg skal understrege, at dette notat viser, at det er nødvendigt at foretage nogle meget ubehagelige valg, og det tror jeg alle, der vil komme til at diskutere dette, vil sande.

Jeg kan til oplysning for fru Bente Juncker, der spurgte om, hvad der skal ske, sige, at det har stået i bemærkningerne til lovforslag nr. L 72 om kontanthjælpen, at vi sigter mod at ændre betalingstaksten pr. 1. januar 1990. Det kan man gøre administrativt, men det kunne naturligvis ikke falde mig ind at gøre det, uden at der er et flertal i Folketinget, der vil stå bag det, ellers ville jeg jo ikke komme ret langt med sådanne ændringer. Det er altså ikke noget, der skal ske i lovform.

Men kommunerne har ønsket denne større frihed, og den er vi i regeringen enige i er hensigtsmæssig at give dem, og når vi har lavet den aftale med dem, vil vi selvfølgelig også holde den. Det er – det må jeg da sige til fru Jytte Andersen – også i høj grad socialdemokratiske borgmestre, som har ønsket en sådan frihed. Det tror jeg da ikke fremmer ensartethed i tak-

sterne, jeg kan jo ikke vide, hvordan man vil bruge den, men det kan jeg ikke helt se vil være resultatet i hvert fald.

Hr. Jørgen Winther sagde på Venstres vegne, at man egentlig gerne ville være gået længere end redegørelsen, og det ved jeg jo udmærket, og det synes jeg er helt i orden at man siger. Det, der er lagt frem i redegørelsen, og de udtryk, der er brugt, er regeringens udspil og ikke nødvendigvis nøjagtig, som Venstre eller Det Radikale Venstre eller Det Konservative Folkeparti ville have udtrykt sig.

I forbindelse med hr. Jørgen Winthers indlæg spurgte hr. Qvist Jørgensen: Hvad er så en fribørnehave? Jeg gør opmærksom på, at der i redegørelsen i 2. afsnit står, at som led i overvejelserne – altså om at lave øget fleksibilitet – vil det indgå, om det vil være muligt efter bistandslovens forsøgsbestemmelser at indføre en art fribørnehave under forudsætning af, at de er socialt og økonomisk forsvarlige. Deri ligger, at man godt vil have det ind under forsøgsbestemmelserne, sådan at man ikke risikerer at miste taget om ordningerne, forstået på den måde, at giver man bare los og laver puljeordninger i en kommune, hvor der måske ikke er fuld dækning – og det er der jo ikke så mange steder – så kan vi risikere, at de økonomisk svageste familier, typisk de enlige mødre og de børn, der har særlige problemer, f.eks. de handicappede, kan risikere at blive ladet i stikken af mere velhavende forældre.

Det er det, der ligger i det. Derfor kan vi ikke bare lave en ordning svarende til friskoler. Der er den kæmpeforskel på skoleområdet og på dagtilbudsområdet, at der i Danmark er pligt til at undervise, og derfor har alle børn ret til et undervisningstilbud, men det har de ikke til et pasningstilbud, og derfor hænger fru Inger Stilling Pedersens regnestykker heller ikke sammen. Der er 45 pct. af Danmarks børn, som bliver passet, uden at der er offentlige midler i pasningen, og hvis vi skal til at give dem det samme, som vi giver til dem, der bliver passet uden, bliver der ikke nok, næsten ligegyldigt hvor meget. Så skal vi op på de 14 mia. kr., for at man stadig væk kan få passet børn i daginstitutioner, og det er der altså stadig væk nogle der vil have.

Så om de regnestykker, der ikke hænger sammen – og det er også et svar til hr. Jørgen Winther – ved man godt, at det kun er i det øjeblik,

[Socialministeren]

vi har 100 pct.s dækning, at det overhovedet er værd at diskutere, og så er det stadig væk en meget dyr løsning.

Min tid er desværre udløbet. Jeg skal prøve at vende tilbage til dem, jeg mangler, efter anden runde.

Jytte Andersen (S):

Der har ikke fra min side i dag lydt kritik af afgrænsningen i de beskrivelser, redegørelsen omfatter, men der har alene lydt kritik af, at der ikke peges på nogen løsninger.

Så vil jeg godt rette en misforståelse. Det, jeg sagde om en syltekrukke, gjaldt ikke Jørgen Graversen-udvalget. Det vil kun tiden vise om det bliver. Det håber vi ikke. Men det var Udvalget for Børns Dagligdag, der har vist sig at være en syltekrukke, fordi der faktisk ikke er politisk omsætning af nogen af de anbefalinger, som udvalget kom med.

Så vil jeg også knytte en bemærkning til ministeren om taksterne og det omtalte notat. Jeg takker for afklaringen og oplysningerne og vil kun sige, at mig bekendt er det ikke KL, der er lovgivere. Vi har i Socialdemokratiet et forslag, som sikrer, at der ikke sker nogen sammenstødsproblemer. Det er vi ikke enige med nogle af vores socialdemokratiske borgmestre om, men det er altså her i Folketinget, vi træffer beslutning om, hvordan lovgivningen skal være, og ikke i KL. Jeg forstod ministeren sådan – det er muligt, det er en overfortolkning, det kan jeg så blive rettet i – at ministeren vil gøre meget for, at der ikke lægges op til et forslag, som giver yderligere sammenstødsproblemer. Det håber jeg er rigtigt forstået, selv om det måske nok er en lille overfortolkning. Det vil jeg godt medgive.

Jeg signalerede i min første runde, at jeg gerne ville konkretisere lidt nærmere, hvordan vi vil være med til at løse ventelisteproblemet. Jeg ville gerne opfordre ministeren til at indbyde til nogle forhandlinger på dette område, for jeg tror, vi kan nå et stykke vej sammen.

Vores udgangspunkt er, at vi tror, at daginstitutionerne kan blive nogle utrolig væsentlige service- og kulturcentre i lokalmiljøet, når de hviler på en engageret forældrekræds, og når de hviler på et fagligt velfunderet personale. Der er to holdpunkter i de forslag, jeg godt vil komme ind på. Vi tror for det første, at vi kan få bedre ressourcudnyttelse, hvis vi stræber efter

aldersintegrerede institutioner. Vi tror også, at der er pladser at hente i form af udflytterbørnehaver, skovbørnehaver eller kombinationer af en, hvad skal man sige, almindelig børnehave og brug af lokaler i nærmiljøet. Det kan være feriekoloni, det kan være spejderhytter, det kan være dagplejer, det kan være tomme butikker, og det kan være meget andet, der kan bruges til aflastningslokaler.

Vi har tidligere meget bastant afvist nogen form for modulløsninger. Nogen kalder det også taxameterordninger. Men vi vil i hvert fald gerne være med til at diskutere modulløsninger, hvis det drejer sig om faste børnegrupper, men i kortere tid, så man både har institutioner, hvor der er korttidsmoduler, og hvor der måske er længere åbningstid. Så må vi igennem en meget stram, præcis visitationsordning kanalisere børn, der har mindre behov end andre børn, derhen. Vi tror, at vi kan få noget ud af det, ligesom måske legestuebegrebet i tilknytning til dagplejer kan give noget luft.

Vi tror også, der er en mulighed i at sige, at voksne i nærmiljøet frivilligt kan inddrages i daginstitutionernes hverdag, ikke som erstatning for medarbejdere, men som ekstra resourcepersoner. Det kan være unge, det kan være ældre, det kan være arbejdsløse, det kan være nogle, der har et eller andet overskud, en eller anden, der drages ind som supplement.

Endelig tror vi med hensyn til åbningstiderne på, at vi er nødt til at diskutere ventelister ud fra, at det godt kan være, at regeringen ændrer lukkeloven. Her må vi også tage højde for den problemstilling, at daginstitutionerne har brug for nogle åbningstider om aftenen og måske så kan holdes lukket om formiddagen. En større grad af fleksibilitet på hele området og brug af de ressourcer, der måtte være i nærmiljøet, vil vi meget gerne diskutere med ministeren.

Men som sagt tidligere tror jeg ikke på, at det kan gøres helt gratis, men lad os se, om vi ikke kan komme et stykke vej.

Lizzie Lichtenberg (KF):

I min indledning fremførte jeg, at jeg fandt, det var nyttigt, at vi fik denne redegørelsesdebat. Nogle har kaldt eftermiddagen lang, men jeg synes ikke, at den har været for lang, fordi det er et fundamentalt spørgsmål, vi har til debat.

[Lizzie Lichtenberg]

Nogle af de ting, der går igen, er netop spørgsmålet om far-mor-rollen og om barselorlov, men jeg synes, at der især har manglet noget om omsorgen, man har glemt omsorgen i debatten, hvor børn er blevet til tal og planlægningsobjekter. Jeg synes, at den sidste tale, fru Jytte Andersen har holdt her, er meget lovende. For netop de ting, fru Jytte Andersen fremførte, er det, jeg selv har været med til at lave, så vi har rent faktisk prøvet det.

Jeg har aldrig brugt fremmedordene, eller skal vi sige fjendeordene taxameterbørn, taxameterpladser eller moduler. Men det er godt, at man får indrettet en daginstitution – og det kan lade sig gøre, vi har prøvet det i Allerød Kommune med meget stor glæde – som kan opfylde de forskellige behov, som forældrene har, hvor de kan vælge mellem heltids- og deltidstilbud, hvor de kan vælge mellem fritidsklub og legeklub. Vi havde også en lille gruppe for småbørnsmødre, således at de kunne mødes med deres børn under pædagogisk vejledning. Her så vi, at det, der var store problemer, egentlig var noget, man var fælles om. Man fik rent faktisk en vældig god erfaring i, hvordan man skulle omgås, hvordan man skulle passe sine børn.

Derfor tror jeg, at det netop vil være med til at hjælpe os. For småbørn har jo altid skullet passes. Der er mange småbørnsfamilier, der i dag opfatter den offentlige dagpasning af deres børn som et voksende problem. Derfor må vi tilstræbe, at vi får tilpasset og udviklet dagtilbudene således, at de passer til familierne, og herom vil Det Konservative Folkeparti også gerne arbejde meget positivt med.

Det er jo nødvendigt med en omstilling og en udvikling af dagtilbudene for børn, men man kan også se, som det er beskrevet i redegørelsen, at det bobler og syder rundt omkring. Det, der så må være et af vores hovedmål nu, er, at vi får de ideer, erfaringer, initiativer samlet op, at vi får dem afprøvet og forankret lokalt og politisk. Det er derude, det ligger bedst. Derfor er der brug for, at vi får opbygget en bred vifte af tilbud, og ved at forældre kan vælge en ordning, der passer præcis til deres behov, er der mulighed for at udbrede tilbudet til endnu flere for de samme penge.

Samtidig er det nødvendigt, at der – netop som det er påpeget i redegørelsen – skal være en brugerindflydelse, således at forældrene er med til at fastsætte kvalitet og indhold i løsnin-

gerne. Vi finder, det er to meget væsentlige punkter. Jeg vil stadig væk mene, at arbejdsministerens forslag om en mulig præmiering af opsparing for de forældre og endda for de borgere – for det er jo ikke bare forældre, men det er enhver borger – der har lyst til at kunne dække et særligt arbejdstidsmønster ind på et eller andet tidspunkt i sit liv, skal have mulighed for det. Jeg tror, det bliver en af de muligheder, der vil gavne os, således at vi netop kan få et samfund, der er børnevenligt.

Jeg brugte ordet samfundsorden, vi kan også bruge ordet samfundsmode; det er det grundlæggende spørgsmål for mig og Det Konservative Folkeparti. Det drejer sig om samfundets opdeling i den private og den offentlige sfære. Vi er vænnet til, at det offentlige løser en lang række opgaver for den enkelte, en indsats, der bl.a. sikrer os uddannelse, social tryghed og kulturelle udfoldelsesmuligheder. Det skal vi også stadig væk have, men det, vi må gøre, er, at vi må diskutere og eventuelt flytte nogle hegns-pæle her. Hvem skal betale, hvornår skal der betales, hvem skal beslutte, og hvorledes kan man få fordelt de materielle goder, som jo også er begrænsede? Det har jo vist sig, at en stor offentlig ydelse ikke altid bliver modtaget som en stor glæde. Vi har nok været optaget for meget af materielle goder, og det er fuldkommen rigtigt, som fru Ingerlise Koefoed påpegede, at en kulturel diskussion også hører hjemme her. Derfor skulle den næste børneredegørelse måske ikke bare være en arbejdsministers redegørelse, men også en redegørelse fra kulturministeren om børn.

Vi er parat til at arbejde videre efter disse retningslinier.

Carsten Andersen (SF):

Jeg vil godt takke for ministerens svar. Det var rart, at socialministeren helt klart sagde, at det var rigtigt forstået af Socialdemokratiet, at ministerens redegørelse var en afvisning af forældreløn, at det var en afvisning af fribørnehaver, sådan som det har været tilkendegivet, og også, at vi ikke behøver at diskutere, hvor vidt der er 30.000 på venteliste eller ikke, men at det faktisk er ting, som vi kan arbejde ud fra.

Jeg synes også, at det var for os rart at få slået fast, at ministeren ikke afviser, at dagsinstitutioner skulle være gratis, altså gratis i den forstand, at de, der bruger dem, ikke betaler, men

[Carsten Andersen]

at vi er sammen om at betale, at det er et spørgsmål om økonomisk at have råd til det, og at vejen gik over at hæve fripladsgrænserne, og at en søskendemoderation også var et spørgsmål, som vi skulle tage fat på.

Det er vel egentlig her, vi står. Det er flertallets prioritering, og det er derfor, at valgkampen faktisk altid kører. Det er, fordi vi skal have flyttet det flertal, sådan at vi får sikret nogle andre ting.

Jeg er glad for, at jeg har misforstået notatet til Kommunernes Landsforening, som jeg og andre har opfattet som en melding om, at man skulle vise tilbageholdenhed i kommunernes dæmpning af udgifterne på daginstitutionsområdet. Jeg er meget glad for at været revet ud af den vildfarelse.

Jeg har kritiseret afgrænsningen, og det har jeg gjort ud fra den problematik, som jeg finder er meget væsentlig, nemlig at der er en stor gruppe børn og forældre, som faktisk er i klemme både følelsesmæssigt og funktionsmæssigt. Jeg har en socialpolitisk fornemmelse og et indtryk af, at menneskers – forældres – afmagt over for ikke at kunne klare deres situation som forældre, klare den sociale situation, vokser. Et af de signaler, der siger mig, at afmagten vokser, er, at brutaliteten, omsorgssvigten over for børn også stiger i tiltagende grad.

SF's synspunkt om, hvordan og hvorledes man skal løse de ting, er ikke at udbygge institutionsmodellen. Derfor er jeg lidt bange for fru Jytte Andersens forslag om, hvordan man skal klare ventelisterne, altså med nogle forslag om modulløsninger, en bedre visitationsordning og nogle andre løsninger, som går i institutionsretning. Jeg vil ikke sige, vi skal rive institutionerne ned, for dem kan vi ikke undvære, men jeg ville godt åbne alle fløjddøre i institutionerne og sige: Kom ind! Institutionen skal nemlig være for de mennesker, som bor i lokalområdet. Pædagogerne skal ikke nedskæres af den årsag, for pædagogernes arbejdsområde handler også om det sociale, det pædagogiske miljø, der eksisterer i et lokalområde.

Nu kommer vi til det vanskelige og det, som altid bliver misforstået – i særdeleshed ovenfra den borgerlige fløj. Når vi beder forældre og andre, der har interesse i det, om at være med i at løse nogle af de problemer, der ligger i daginstitutionen, hvordan får vi så det til at fungere? Forældre har også brug for at være sammen

med andre forældre og har også brug for at lære noget af pædagogerne om, hvordan de fungerer sammen med børnene. Skal vi klare det for at få alle børn dækket ind, bliver vi nødt til at støtte os på de ressourcer, der findes hos de forældre, som møder op i daginstitutionen og vil være med til at få det til at løbe rundt.

Det betyder ikke, at forældrene skal lave pædagogernes arbejde. Det betyder, at pædagogernes arbejdsområde udvides til de forældre, som kommer og vil have nogle erfaringer. De forældre må så tage en tårn med, ligesom vi i øvrigt gør i dagligdagen i en række daginstitutioner ved at gå ned og tage en tårn med for at få legepladsen til at fungere og med at reparere forskellige ting i daginstitutionen.

Fru Lizzie Lichtenberg – det kan jeg ikke lade være med at tage op – siger, at De Konservatives samfundsmodel omfatter uddannelse, social tryghed og sådanne ting, og at det er et spørgsmål om, hvem der skal betale og hvornår. For Socialistisk Folkeparti har der aldrig nogen sinde været noget, der hed gratisydelse. De eneste gratisydelse, vi har, er solskin, for det har man ikke kunnet finde ud af at lægge skat på endnu. Vi har altid været klar over, at der er en regning, der skal betales. Vi er fuldt ud enige om, hvem der skal betale den, og hvornår den skal betales. Men vi frygter denne ideologi om, at så skal man lave en præmieret opsparring til at tage fridage, og så skal man lave en præmieret opsparring til at få nyreoperation, og så skal man lave en præmieret opsparring til, hvad man ellers kan finde på der skal betales rundt omkring. Det er vi imod, fordi vi mener, at det skal være solidariteten, som giver den sociale tryghed.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg vil godt sige tak til ministeren for henvisningen til redegørelsen, 2. afsnit, som jeg godt kendte. Jeg synes ikke, man kan påstå, at det er en definition på, hvad en fri børnehaven er, knap nok en beskrivelse, når det kommer til stykket.

Jeg tror ikke, at der er den store uenighed imellem os om, at det ville være ønskværdigt, om der kunne lægges større grader af frihed ind i de enkelte institutioner. Jeg tror, man må indrømme, at eksempelvis det forhold, at de fleste kommuner har en central pladsanvisning – det er et skrækkeligt ord, men sådan hedder det vist

[Qvist Jørgensen]

– faktisk har vist sig, selv de, der kommer fra de selvejende daginstitutioner, at være en hensigtsmæssig ting, fordi det giver rimelig sikkerhed for, at pladserne bliver brugt, altså at man får en stor belægningsprocent – det er så et andet skrækeligt ord. Sådan kan man finde nogle eksempler. Hvis det er det, man vil give los for, tror jeg, man skal tænke sig vældig meget om, vældig meget endda.

Jeg håber, når ministeren i sin afsluttende bemærkning heroppe i første omgang sagde, at der var spørgsmål, der ikke var nået at blive besvaret, at der er chance for, at jeg også får svar på mine ting.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det var hr. Carsten Andersens sidste bemærkninger. Hertil vil jeg gerne sige, at vi bør overveje, hvordan vi skaber den rette balance mellem menneske, systemerne og samfundet. Det, vi skal diskutere i fremtiden, som vi altid har gjort det, er et spørgsmål om, hvad der skal løses i fællesskab, og hvad den enkelte skal løse selv uden indblanding fra det offentlige. Med andre ord: Hvad skal vi finansiere over skatterne – og det er det, hr. Carsten Andersen, som jeg forstår det, kalder en solidarisk løsning – og hvor meget skal vi selv vælge at vi vil have af goder og af service og så selv betale det af vores egen pengepung? Vi har jo altid haft det, men det er balancen imellem mennesker, systemer og vores samfund, det drejer sig om i fremtiden, igen for at få fordelt de penge rigtigt.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg synes ikke helt, man kan gøre det op, som fru Lizzie Lichtenberg gør, i hvert fald ikke når man snakker om ansvaret for den næste generation. Der må man også kunne tage en anden indfaldsvinkel – det er i hvert fald den, vi tager – nemlig at se på, i hvilken grad fællesskabet skal være netværk og bærende for næste generation, eller om det kun skal være forældrene – og det forekommer mig at være den filosofi, fru Lizzie Lichtenberg og andre har argumenteret for tidligere her i dag – der har ansvaret for den næste generation. Vores pointe er altså, at der er et fælles ansvar for den næste generation, og det er baggrunden for, at man må flytte nogle

ressourcer over til den gruppe, der i dag bærer den største byrde ved den næste generation.

Det er da en stor glæde – bevar mig vel – at have børn, men det er altså også en meget hård virkelighed for børnefamilierne, som vi har været inde på mange gange, så jeg synes, udgangspunktet må være den lagdeling, der er i befolkningen mellem dem, der har børn, og dem, der har fået børnene fra hånden eller ingen har. Hvor ligger solidaritetstærskelen? Hvor skal vi bryde ind i den hellige privatsfære i familien?

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Det er den anden samfundsorden, fru Lizzie Lichtenberg tager sit udgangspunkt i. Men jeg kan ikke få det til at hænge rigtigt sammen, når jeg hører, at det skal overlades til den individuelle afgørelse, om man vil bruge penge på børn eller man vil bruge dem på Porschen eller BMW'en, eller hvad man vil bruge dem til, for det er jo den samfundsmodel, fru Lizzie Lichtenberg siger vi skal tilstræbe, og som vi bevæger os hen imod.

Men samtidig bruger denne regering jo mange penge på investeringer i erhvervslivet ved indgangen til det frie marked i EF i 1992. Der skal vi være forberedt; der skal vi alle op på mærkerne; det bliver vi nødt til at investere i. Vi bliver nødt til at gennemføre store fusioner, og vi bliver nødt til at acceptere, at det går noget ud over miljøet, for at vi kan klare os i 1992. Der er der ikke nogen problemer hos De Konservative, men når vi skal investere i dem, der skal betale vores pension engang, og dem, som engang skal arbejde i det miljø, vi har skabt, så er interessen for samfundsmæssige investeringer ikke til stede, og det er det, jeg ikke kan få til at hænge sammen.

Hvis børn var æbler i fru Lizzie Lichtenbergs verden, ville de blive behandlet meget pænt og ordentligt, for så var de et eksportprodukt og noget, vi alle sammen skulle have gavn af fremover. Bare De Konservative ville betragte børn som æbler, der skal behandles pænere som et erhvervsprodukt, i stedet for som børn, som er et individuelt spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Til hr. Carsten Andersen vil jeg gerne sige, at

[Lizzie Lichtenberg]

det, Det Konservative Folkeparti ønsker, er, at børn skal have æblekinder, og det er noget helt andet.

Hr. Carsten Andersen kunne altså ikke lade være med at falde for fristelsen til at holde et – ja, jeg vil næsten kalde det planøkonomisk foredrag for os. Jamen jeg passer overhovedet ikke ned i den tændstikæske. Jeg har ikke på noget tidspunkt sagt, at Det Konservative Folkeparti ikke vil investere i børn, tværtimod. Men vores løsningsmodeller er meget forskellige, og det skyldes nok, at vi har et forskelligt politisk udgangspunkt, når vi skal løse opgaverne.

Det, jeg fremhævede her til sidst, var, at det drejer sig om balancen mellem individet, mennesket, det lille barn, der er en del af familien og derfor er familiepolitik, over for det offentlige og over for hele det omgivende samfund. Det er den balance, vi tilstræber. Vi har kunnet være enige om meget her i Folketinget, men vi har jo også set, at vandene skilles, når vi vil prioritere anderledes. Men jeg synes ærligt talt, at forældre i dag beviser, at de godt kan noget. Det er dem selv, der bestemmer, at de vil have alle de børn, de får. Nogle betragter dem som et problem, jeg betragter dem stadig væk som værende en gave, vi får, og derfor må vi sammen kunne finde ud af, hvor balancen er, og hvordan skal vi løse problemerne.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg vil gerne undskyldte over for de ordførere, jeg ikke nåede at svare før; det vil jeg skynde mig at gøre godt nu.

Fru Jane Oksen siger, at denne redegørelse blev sat i verden med flotte ord i pressemeddelelsen. Jeg er da glad for, at man synes, det var flotte ord, for jeg har ellers hørt, at andre syntes, det var særdeles sølle. Det tyder på, at vi er landet meget godt dér et sted midt imellem.

Dernæst vil jeg gerne fremhæve noget andet, som fru Jane Oksen sagde, nemlig at småbørnsforældre må arbejde mere, end de har lyst til, fordi de er tvunget til det. Ja, det er i virkeligheden det alvorlige problem.

Undersøgelser for nylig fra Socialforskningsinstituttet tyder på, at ikke bare mødre, men også fædre til småbørn nu ønsker nedsat arbejdstid. Men statistikken viser, at udviklingen går den modsatte vej, og det er rivende galt. Det er dér, problemet ligger, og det er derfor, vi har foreslået, at man skal diskutere det. Jeg er enig

med Socialdemokratiets ordfører, når hun siger, at det er vores alles ansvar, men det behøver ikke at være lig med, at der skal bruges flere af alles penge til det. Det kunne jo være, det drejede sig om at have større forståelse for børns behov.

I den forbindelse vil jeg minde om, hvad fru Kirsten Lee sagde, nemlig at det kunne være godt at minde dem, der har særlig gode forbindelser til fagforeningerne – jeg tror endda, fru Kirsten Lee sagde »de mandetunge fagforeninger« – om, at det var en god idé – i overført betydning – at tage børnene med til næste overenskomstforhandling. Dér taler man jo også om investeringer, vil jeg sige til hr. Carsten Andersen; det er ikke kun regeringen og regeringspartierne, der gør det. Fagforeningerne taler også om investeringer i nye arbejdspladser og om pensioner. Men det kunne være rart, hvis de også talte om børn og specielt om at anerkende, at børnefamilier i den korte periode, de er børnefamilier, har behov for særlige hensyn, at de må have lidt længere line af deres kolleger. Der er altså stadig væk en del fagforeninger, som ikke har fået forhandlet sig til frihed ved børns første sygedag, og det kunne man jo tage fat på. Det gælder som bekendt inden for det offentlige.

Endvidere skal jeg sige tak til fru Bente Juncker, som var tilfreds med redegørelsen. Det er rigtigt, at denne redegørelse så at sige står på skulderen af den tidligere socialministers. Det synes jeg er i orden, men jeg må advare mod CD's ønske om, at vi nu skulle til at indtægtsregulere børneydelsen. Det tror jeg er en meget dårlig idé, for så varer det ikke ret mange år, før vi har reguleret den ned i midtergrupperne, hvor vi ikke skal være.

Jeg tror altså, vi skal fastholde det, der var skattereformens hovedidé, at børn koster penge, ligegyldigt hvor velhavende man er, og at det derfor er rimeligt at give dette meget beskedne tilskud til enhver børnefamilie.

Både fru Bente Juncker og fru Inger Stilling Pedersen efterlyste forsøg, der skulle forebygge fjernelse af børn, og spurgte, hvad der i øvrigt var sket på det forebyggende område.

Jamen der gøres faktisk en masse forsøg. 25 pct. af ansøgningerne til den første pulje af SUM, altså Socialministeriets Udviklingsmidler, handlede om 0–6-årige børn, og jeg har sendt resultatet af første runde over til Folke-

[Socialministeren]

tingets Socialudvalg. Nu har vi netop fået anden runde, og jeg kan ikke sige, hvor mange ansøgninger der er om projekter vedrørende børn, men det er forhåbentlig lige så mange. Selve området 0-6-årige var jo en af de ting, som Folketingets Socialudvalg prioriterede som noget, man skulle gøre noget ved.

Derfor må jeg samtidig afvise fru Inger Stilling Pedersens meget skarpe kritik af, at man ikke gør noget på det forebyggende område. Nu ryster fru Inger Stilling Pedersen på hovedet – jo, der blev sagt: Hvad gør vi for at forebygge? og: Vi kan ikke få penge til at forebygge, vi kører videre, uden at der gøres noget.

Det er faktisk en grov påstand, når Folketinget i enighed har vedtaget at sætte 350 mio. kr. af til forebyggelse og tværgående arbejde, og derfor vil jeg ikke anerkende det som en rigtig karakteristik af situationen.

Jeg er derimod enig i, at der er et særligt problem, når vi taler om mulighed for deltid, men det synes jeg man skal se på i forbindelse med eventuelle aftaler om deltidsmuligheder for småbørnsforældre.

Fru Jane Oksen sagde – vist i en kort bemærkning – hvorfor ikke afskaffe vuggestuer, når vi har andre muligheder? Nej, jeg tror ikke, vi har råd til at afskaffe vuggestuer, når der er så stor en venteliste, som der er. Vi kan diskutere, om vi kan bruge dem på en bedre måde, men det er jo ved at være en kendsgerning i de større bysamfund, at man ikke har ret mange andre muligheder, og at bestanden af potentielle dagplejemødre er ved at være brugt op. Når man sætter annoncer i avisen nu om dage i de store byområder, får man nok nogle reaktioner, men de kan langtfra bruges alle sammen. Vi er altså ved at være derhenne, hvor der ikke er en bestand af mødre eller lidt ældre kvinder, som har lyst til at passe børn hjemme. Derfor handler dette her også om muligheden for tilgang til det sociale område, herunder også at få nogle bedre og mere kvalificerende uddannelser, sådan at vi tiltrækker unge mennesker til det sociale område.

Dernæst vil jeg gerne svare hr. Qvist Jørgensen på spørgsmålene om nogle presseforlydenheder om, hvad jeg havde sagt om selvejende institutioner. Med formandens tilladelse vil jeg gerne have lov at oplyse følgende, selv om det ikke har med denne sag at gøre.

Jeg var til konference i Landsforeningen af Forsorgsledere, og dér behandlede man den kendsgerning, at selvejende institutioner inden for ældreområdet er på tilbagegang rent tal-mæssigt og pladsmæssigt, når vi taler om plejehjemspadser, og det har mange gode forklaringer. De løsningsmuligheder, man dér skitserede, nemlig at man fra centralt hold skulle sikre deres beståen, eller, som det blev nævnt fra kontaktudvalget i et brev til mig, at man skulle slå sig sammen i en stor organisation for at lægge pres på kommunerne, anser jeg for en meget dårlig løsning. Hvis de selvejende institutioner ikke er bedre tilbud end de kommunale, kan man vel ikke fortænke en kommunalbestyrelse, når den skal til at nedlægge pladser, i, at den så vælger de selvejende frem for de kommunale; det er i hvert fald en kommunal afgørelse, som jeg ikke skal blande mig i. Det var det, jeg sagde.

Jeg vil med det samme sige, at jeg mener, man ofte har et andet indhold i de selvejende institutioner, end man har på ældreområdet. Men når man har opsagt driftsoverenskomster på ældreområdet, er det ofte, fordi man i kommunalbestyrelserne ikke kan se forskel på den ene og den anden institution, og så er det nemmere at opsiges en driftsoverenskomst end at skulle afskedige kommunalt ansatte.

Endvidere spurgte hr. Qvist Jørgensen, om ikke jeg var enig i, at de selvejende institutioner på dagpasningsområdet har været gode. Det er jeg sandelig enig i. De har mig bekendt heller ikke givet problemer, og jeg tror heller ikke, der er tale om en bevidst tendens til, at de bliver nedlagt, men det ved hr. Qvist Jørgensen formentlig mere om, end jeg gør.

Jeg vil gerne sige tak til fru Margrete Auken for et meget tankevækkende indlæg. Jeg har sagt lidt om, hvorfor vi måtte afgrænse redegørelsens område, men jeg synes, det er meget vigtigt at få slået fast, som hr. Traberg Smidt også gjorde, at også børn skal have lov til at være i fred. Jeg vil dog sige, at det er lidt hårdt udtrykt, når hr. Traberg Smidt sagde, at ulykkerne sker, når børnenes verden støder sammen med forældrenes verden. Det skulle efter mine primitive begreber gerne være sådan, at vi levede i samme verden som vores børn – i hvert fald til en vis grad – så der ikke ligefrem skulle komme ulykker ud af det, når de faldt sammen.

[Socialministeren]

Til sidst vil jeg gerne takke for de to indlæg, der har været fra henholdsvis fru Jytte Andersen og hr. Carsten Andersen om, hvad man forestiller sig i retning af mere fleksible løsninger på daginstitutionsområdet, og jeg skal herfra garantere, at der vil blive forhandlinger mellem alle Folketingets partier om disse løsninger. Det, der blev skitseret både af fru Jytte Andersen og hr. Carsten Andersen, var jo noget, vi diskuterede på daginstitutionskonferencen den 9. november 1988. Jeg ved ikke, om det er den, der har givet det resultat, men jeg er glad for, at vi i hvert fald kan tale samme sprog. Vi har jo i forvejen en række forhandlinger forude med Folketingets partier om en række socialpolitiske emner, og deri skal de fleksible daginstitutioner selvfølgelig også indgå.

Jeg siger tak for debatten.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

For at der ikke skal foreligge misforståelser, vil jeg gerne sige, at det, jeg sagde om det forebyggende, der foregår mange steder, var, at det er godt. Måske i modsætning til fru Bente Juncker var jeg inde på de positive ting, jeg ved der finder sted.

Det andet gik ikke så meget på de forsøg, der foregår fra Socialministeriet, som mere generelt på, at det på mange områder, f.eks. i Kriminalforsorgen, er meget svært at forebygge, fordi det koster penge. Det var det, der lå i det, og ikke det, ministeren mente.

(Kort bemærkning).

Jane Oksen (FP):

Ministeren tog mine ord om flotte ord helt bogtaveligt. Det er da også rigtigt, at alt det, der er skrevet, lyder godt. Så må vi håbe, det bliver til mere end blot det skrevne ord, og at der også på længere sigt kommer nogle løsninger på alle de problemer, der står i redegørelsen. Det, man savnede, var faktisk nogle konkrete økonomisk mulige løsninger.

Endvidere var ministeren inde på, at forældre var tvunget til i dag at arbejde så mange timer, men at de faktisk ønskede en kortere arbejdstid, og at man åbenbart ville prøve at løse det problem ved at give dem mulighed for en slags orlov. Jamen alle mennesker kunne da tænke sig en orlov, alle mennesker kunne tæn-

ke sig kortere arbejdstid, men det var stadig væk kun store ord; der var ingen økonomisk løsning på, hvordan det overhovedet kunne lade sig gøre.

Ministeren sagde også, at vi ikke havde råd til at afskaffe vuggestuerne. Jeg vil gerne sætte spørgsmålstegn ved, om vi har råd til at bruge over 100.000 kr. på at få passet et lille barn. Det har det danske samfund nemlig ikke råd til i øjeblikket, og derfor må vi finde andre løsninger. For det er børnene, der skal betale gildet, og det er dem, der skal betale vores pension. Vi lever på lån, og vores børn skal betale gælden tilbage, hvis ikke vi får nogle gode ideer lynhurtigt – ideer, som vi kan udmønte, uden at det koster en masse kroner og øre. Det har Fremskridtspartiet også på pasningsområdet anvist nogle løsninger på, men det har man altså valgt ikke at lytte til.

Socialministeren (Aase Olesen):

Når regeringen har fremlagt sit forslag om, at man i overenskomstsammenhæng skal diskutere, om man kan tage særlige hensyn til børnefamilier og gøre det uden kompensation, er det, fordi vi ønsker at rejse den debat, om det virkelig ikke er sådan, at vi skal prioritere anderledes. Vi tror ikke, der først og fremmest er tale om, at folk ikke har råd til f.eks. at arbejde på flekstilid – det behøver ikke at koste noget. Nej, der er tale om, at vores arbejdsystemer er for stive, og at man giver meget lidt mulighed for deltid inden for en masse områder. Jeg tror, der var mange, der gerne ville gå på deltid, mens de har små børn, hvis det var muligt, og hvis de ikke dermed blev sat urimelig langt tilbage i karrieren. Det er derfor, vi har rejst debatten, og det kan man kalde ukonkret. Jeg synes, det er en meget konkret problemstilling, og jeg synes også, det er et bud på, hvilken vej vi ønsker det skal gå.

Når jeg sagde, at vi ikke har råd til at nedlægge vuggestuerne, mener jeg, at vi ikke umiddelbart fra den ene dag til den anden har andre pasningsmuligheder. Men jeg er da enig i, at det er en vanvittig konstruktion, vi har fået lavet, at det skal koste 100.000 kr. pr. plads at få passet et barn i vuggestue, og det er netop derfor, vi foreslår flekstilid og nedsat arbejdstid. Det er ikke meningen, at børnene skal være i vuggestuen hele tiden – og det er jeg glad for at der også er kommet en tilkendegivelse herfra

[Socialministeren]

om – men så skal man selvfølgelig heller ikke betale for mere end den tid, barnet er i vuggestuen. At man så skal diskutere, hvordan det kan indrettes, er noget andet. Men sagen er jo, at systemerne er så stive, at mennesker, selv om de ikke har brug for vuggestueplads f.eks. mere end 3 dage om ugen, skal betale for 5 dage. Sådan indretter man sig nogle steder, og det er det, der er tosset, for på den måde får vi aldrig brugt ressourcerne fuldt ud og fornuftigt. Det er faktisk det, vi lægger op til at få ændret, og det er ud fra samme betragtning, nemlig at det er en urimelig konstruktion, at det skal koste 100.000 kr. at få passet et barn heldags, men det kan vi ikke gøre noget ved, fordi det er lønninger det meste af det.

Den bedste måde at gøre det på er at tage det hensyn til barnet, at det ikke skal være 8 eller 10 timer i en vuggestue. Og så vil vi rejse en debat om, hvad det er for et samfund, vi har fået lavet, når forældre somme tider – hører vi – ikke engang henter deres børn, når de har fri, og lader dem blive hjemme i ferien. Så er der et eller andet helt galt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Uden for dagsordenen foretoges:

Valg af stedfortræder for 1 statsrevisor.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Efter udnævnelsen af Niels Helveg Petersen

(RV) til økonomiminister vil der være at foretage valg af ny stedfortræder for statsrevisor Bernhard Baunsgaard for perioden 3. juni 1988–30. september 1990.

Hertil har den pågældende gruppe udpeget Larsen-Ledet (RV).

Den pågældende er herefter valgt.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Fra medlem af Folketinget *Erhard Jakobsen*, der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 24. januar 1989 atter kan give møde i Tinget. Stedfortræderens, *Addi Andersens*, hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (19/1 89):

Udtræder: Helge Mortensen (S)

Nyt medl.: Erling Olsen (S)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 20. januar 1989, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.04.